

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Využití sportovních aktivit jako prevence rizikového chování na základní škole

Vypracoval: Jaromír Oranský

Vedoucí BP: Mgr. Miroslav Procházka, Ph.D.

České Budějovice 2014

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem Bakalářskou práci na téma „**Využití sportovních aktivit jako prevence rizikového chování na základní škole.**“ vypracoval samostatně pouze s použitím pramenu a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejné přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentu práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátu.

V Českých Budějovicích, 31.3.2014

podpis:.....

Poděkování:

„Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce **Mgr. Miroslav Procházka, Ph.D.**, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.“

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou rizikového chování žáků na základních školách v oblasti šikany, agrese, užívání návykových látek. Teoretická část je rozdělena do několika kapitol, které pojednávají o dospívání, projevech rizikového chování, jeho následcích a prevenci. Výzkumná část poskytuje informace o současné situaci na třech konkrétních základních školách a zaměřuje se na popis rizikového chování dětí, které ve volném čase vyvíjejí sportovní aktivity a na děti které nesportují. Cílem je shromáždit a porovnat různé pohledy na riziková chování a prostřednictvím metody dotazníku zmapovat rizikové chování žáků na druhém stupni, primární prevenci a působení metodika prevence v souvislosti s projevy rizikového chování na vybraných základních školách.

Klíčová slova

Rizikové chování, příčiny rizikového chování, dospívání, šikana, agrese, návykové látky, záškoláctví, následky rizikového chování, prevence.

Abstract

The bachelor thesis deals with the risky behaviour of pupils in primary schools in the area of bullying, aggression, taking addictive drugs. The theoretical part is divided into several chapters that deals with pubescence, risky behavior and its consequences and prevention. The research part charts information about current situation on three chosen primary schools and focuses on risky behaviour of the children in two groups – the do or do not sport activities. The task is to collect and compare risky behaviour's exposure and through a questionnaire method to map the risky behaviour of pupils in primary school, prevention and its methodology.

Key words

Risky behavior, causes of risky behavior, pubescence, bullying, aggression, addictive drugs, truancy, consequences of risky behavior, prevention.

„Kdo si hraje, nezlobí.“

Pierre Coubertin

OBSAH

ÚVOD	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1. Využití sportovních aktivit jako prevence rizikového chování na základní škole	9
2. Příčiny a činitelé vzniku rizikového chování	9
2.1 Dospívání	10
2.2 Rodina	10
2.3 Škola	10
2.4 Vrstevníci	11
2.5 Společnost	11
3. Vybrané projevy rizikového chování	12
3.1 Agresivní chování	12
3.1.2 Agresor	12
3.2 Šikana	13
3.2.1 Oběť šikany	13
3.3 Užívání návykových látek	13
3.3.1 Alkohol	14
3.3.2 Nikotin	14
3.3.3 Nelegální drogy	15
3.3.4 Varovné známky zneužívání návykových látek	15
3.4 Záškoláctví	17
3.5 Krádeže	18
3.6 Gamblerství	19
3.7 Závislost na internetu (netholismus)	19
4. Následky rizikového chování	20
4.1 Zdravotní následky	20
4.2 Ekonomické, hmotné následky	20
4.3 Psychické následky	20
4.4 Psycho-sociální následky	20
4.5 Sociálně-právní a trestně-právní následky	21
5. Prevence rizikového chování žáků	21
5.1 Primární prevence	22
5.2 Sekundární prevence	22
5.3 Terciární prevence	22
5.4 Kde hledat pomoc	22
II. EMPIRICKÁ ČÁST	24
6. Cíl výzkumu	24
7. Výzkumný soubor	24
8. Metodika sběru dat	24
8.1 Metoda sběru dat	24
8.2 Výzkumné nástroje	25
9. Výzkumné otázky	25
10. Výsledky výzkumu a jejich interpretace	26
10.1 Demografické údaje	26
10.3 Charakteristiky výskytu problémového chování	29
11. Hodnocení výsledků dotazníkového šetření	69
11.1 Srovnání výsledků dotazníkového šetření mezi nesportovci a sportovci	70
11.2 Zodpovězení základních výzkumných otázek	71
11.3 Návrhy řešení na zlepšení současné situace	71
ZÁVĚR	73

SEZNAM CITOVANÝCH ZDROJŮ	74
INTERNETOVÉ ZDROJE	76
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	77
SEZNAM PŘÍLOH	79
Příloha č. 1 Dotazník k bakalářské práci	80

ÚVOD

Pohled na danou problematiku

...výchova dětí byla pro valnou část lidských dějin pevně zasazena do rámce institucionálního prostředí rodiny (nebo, nahlíženo širěji, příbuzenstva), navíc sama o sobě je pravděpodobně nejstarobylejší a po celá staletí také „nejsilnější“ ze všech institucí. Význam tohoto konstatování je úplně prostý: když se dítě narodilo, dospělí, kteří za ně byli zodpovědní, přesně věděli, co mají dělat. Otázka, zda to, co dělali, bylo pro dítě dobré nebo špatné, nás tu nemusí zajímat. Celý vtip byl v tom, že tu nebylo žádné nejistoty, neexistovala žádná potřeba nad něčím hloubat či se nějak rozhodovat. Dnes, v prostředí vysoce modernizovaných společností je tomu jinak. Dítě se narodí, avšak najít někoho, kdo ví, co si s ním počít, je pomalu nemožné. Pro rodiče je typické, že o tom nemají ani páru.

Peter L. Berger

Výše uvedeným citátem v úvodu mé práce bych chtěl ukázat na problematiku výchovy mladých lidí a důležitost, které jí byla a je přikládána. Vycházím z toho, že dnešní společnost je zaměřená především na výkon, vyznává tvrdé obchodní podmínky, miluje silné a agresivní osobnosti, velká čísla, velká gesta a hlavně úspěch. Dá se i popsat jako silně individualistická, degradující morální hodnoty a příliš liberální k mnoha negativním formám chování.

Je to opravdu velmi náročný prostor pro život. Děti jsou jako skupina ohroženy mnoha faktory již v rámci normálního procesu vývoje, změny jejich vlastního těla i psychiky jim chystají řadu obtíží, které musí v rámci zdravého procesu růstu překonat. Změny ve společnosti a klima, které panuje, ztěžuje jejich podmínky. Je prokázáno, že negativní sociálně-ekonomické faktory v rodinách významným způsobem ovlivňují vývoj a život dítěte. Mění se hodnoty, které jsou pokládány za pozitivní a které jsou ceněny. Situace, které působí v rodinách, ve kterých děti a mládež žijí, se budou měnit souběžně s tím. To, že rodiče často dětem neposkytují dostatečnou oporu, dostatek kladných podnětů, pozitivní vyplnění volného času apod., že nedostatek péče a jiných aktivit vede děti k nežádoucímu, rizikovému až kriminálnímu chování, je zřejmě pravdou. Děti a mládež vyrůstají v prostředí, kde na ně působí celá řada vnitřních i vnějších faktorů. Ne vždy ovlivňují tyto faktory jedince pozitivně. Mnohdy následkem negativních vlivů, kterým se jedinec nedokáže sám bránit, dochází k chování, jímž může jedinec ohrozit nejen sám sebe, ale i ostatní, proto ho můžeme označit jako rizikové. Projevem takového chování u dětí a mládeže bývá nejčastěji užívání

návykových látek, různé formy agresivního chování, obecně kriminální jednání, poruchy příjmu potravy apod. Závažným problémem je i to, že se v současnosti čím dál více snižuje věková hranice, kdy se děti s těmito jevy setkávají a pociťují na vlastní kůži.

Vycházím samozřejmě z toho, že prvotní základy výchovy musí poskytnout rodina. Ovšem stále větší zaneprázdněnost rodičů v dnešní době vede děti k tomu, že dochází k větší míře k různým formám sociálně patologických jevů, které jsou pro společnost nežádoucí. A zde může a měl by veřejný sektor nabízet pomoc formou aktivit, které dítěti vyplní volný čas, odvede ho k aktivitám zdravým a prospěšným. Ve své profesi policisty se setkávám víc jak 17 let s rizikovým chováním dětí a mládeže. Můj názor, týkající se primární prevence rizikového chování dětí a mládeže ale nevychází jen z mého profesního pohledu, ale vidím to i z pohledu rodiče a také práce trenéra hokejových tříd, které jsem se věnoval po dobu cca 10let. Zde jde především o volno-časové aktivity mládeže spojené se sportováním ve skupině. Zvláště v dnešní, počítačové, technické době vidím pozitivní vliv skupinových sportovních aktivit na děti a mladé lidi a myslím si, že by větší nabídka a využití sportovních aktivit mohlo pomoci v prevenci negativních sociálních jevů.

Cílem mé bakalářské práce je proto v teoretické části přiblížit a popsat projevy rizikového chování, které se v současné době na základních školách vyskytují nejčastěji a charakterizovat příčiny tohoto chování, jeho následky a možnosti prevence. Ve druhé praktické části na základě kvantitativního výzkumu se záměrným výzkumným vzorkem je mým cílem zmapovat výskyt rizikového chování na třech základních školách a formou dotazníku zjistit, jakým způsobem tráví žáci druhého stupně svůj volný čas. Pokusím se zjistit, zda mají pocit, že školní program primární prevence se zaměřením na sportovní aktivity s možností využití školních sportovních zařízení v mimoškolním čase může rizikovému chování zabránit a nebo ho výrazně omezit. Výsledky dotazníkového šetření budou pro přehlednost graficky zpracovány do grafů a tabulek.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Využití sportovních aktivit jako prevence rizikového chování na základní škole

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy definuje pojem rizikové chování jako „vzorové chování, v jejichž důsledku může docházet k prokazatelnému nárůstu výchovně vzdělávacích, zdravotních a sociálních a dalších rizik pro jedince nebo společnost.“ (Prioritní oblasti primární prevence MŠMT, 2012).

V publikaci „Rizikové chování dětí a mládeže“ je rizikové chování definováno jako „jakékoli cílené jednání nebo aktivita jednotlivce, jehož následkem může být zranění, smrt, trvalé postižení nebo jiné snížení kvality života riskujícího nebo dalších lidí, stejně jako narušení vztahů, psychiky, nebo i ekonomické a hmotné škody. Tyto aktivity provádí jedinec cíleně, sám nebo ve skupině s dalšími.“ (Ambrožová a spol., 2010, s. 5).

Do konceptu rizikového chování žáků můžeme zařadit tyto následující projevy:

- a) agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- b) záškoláctví,
- c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netholismus, gambling
- d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů

Labáth (2001) ve své knize o rizikové mládeži popisuje rizikovost a ohrožení ve dvou rovinách. Buď je jedinec představuje pro společnost (např.: agrese, kriminální jednání), nebo sám pro sebe (např.: užívání drog, sebevražedné jednání). Tato rizikovost se navíc může projevat z různých hledisek - osobnostního, somatického, zdravotního, sociálního, z hlediska schopností, chování atd.

2. Příčiny a činitelé vzniku rizikového chování

Za hlavní příčiny vzniku rizikového chování lze považovat především prostředí, ve kterém jedinec žije a které ho obklopuje (tj. rodina, škola, vrstevníci, společnost...), značný podíl na tomto jevu má období dospívání, které s sebou přináší velkou spoustu změn.

2.1 Dospívání

V dospívání dochází k radikálním změnám v organismu i v osobnosti vyvíjejícího se jedince. Většina dětí a mládeže se s tímto úspěšně vyrovná, ale v posledních letech stoupá počet dospívajících, kteří se projevují rizikovým chováním, a stále se snižuje věková hranice, kdy se tento jev u mladých lidí začíná objevovat. Období dospívání s sebou přináší hormonální změny, díky nimž dochází u dospívajících k proměnám prožívání. Mladí lidé ztrácí svou vyrovnanost a jistotu, projevuje se větší rozkolísanost nálad, větší impulzivita, vztahovačnost, celková labilita a často přecitlivělost.

Jedinec prochází důležitým psychickým procesem, týkající se rozvojem vlastní identity. Dospívající hledají nové pojetí sama sebe, kým chtějí být, nejsou už tak závislí na názorech jiných. Aby dospívající zjistil, kým je, často zkoumá hranice svých možností, snaží se překonat sám sebe a dokázat ostatním „já na to mám“. Sbírají zážitky patřící spíše do světa dospělých (sexuální experimenty, alkohol apod.). V tomto procesu hraje na čas rozhodující roli přechodné stádium tzv. skupinové identity, kdy se jedinec ztotožňuje s nějakou skupinou. Skupina může jedinci dodat chybějící sebevědomí, sounáležitost, a tak napomoci utváření jeho osobnosti. To ovšem neplatí pouze v pozitivním smyslu (sportovní oddíl, zájmový kroužek), ale i v tom negativním tzv., rizikovém (pouliční parta, sekta) (Ambrožová a spol., 2010).

2.2 Rodina

K příčinám rizikového chování v rámci rodiny patří především postoje a hodnoty, které dítěti rodina vstúpila v jeho dětství, sociální status rodiny, ekonomické zázemí a určitá rodinná kultura. Rizikovými faktory mohou být i např.: ztráta v rodině (úmrtí člena rodiny, zavržení rodičem, při rozkolu odchod autority), chronické onemocnění rodiče (tělesné nebo duševní nemoci, různé závislosti). Velmi důležitý je výchovný styl rodičů, který může být buď příliš autoritativní, nebo naopak příliš liberální a dále také otevřená komunikace mezi dětmi a rodiči. V dnešní době je velmi diskutovaným problémem právě liberálnost výchovy a to zejména u rodin s tzv., vyšším sociálním statusem, kdy rodiče odmítají připustit, že jejich dítě je iniciátorem a původcem jevů, které jsou řazeny do rizikového chování.

2.3 Škola

Školní prostředí a lidé, s kterými se zde žák setkává, mají pro další vývoj jedince velmi značný vliv. Zde se jedinec učí, že je sice důležité být úspěšný, ale úspěch musí být podložen určitým úsilím, za podmínek dodržování určitých pravidel, protože jediné tak si dítě zaslouží

pochvalu. Pokud má ale žák problémy s učivem a cítí být neúspěšným, může si vytvořit negativní vztah ke škole a často pak hledá jiné místo, kde by se mohl stát úspěšným. Své místo může najít v partě lidí, kteří jsou na tom podobně a nebo může jít i o partu, která se bude chovat rizikově. Ve škole také hrozí, že se dítě, které jakýmkoli způsobem vyčnívá, stane terčem šikany. Tento negativní jev, zařazený do rizikového chování se ve školním prostředí vyskytuje velmi často a je důležité ho co nejvíce eliminovat. V tomto případě je velmi důležitá osobnost učitele, jeho praktické znalosti a zkušenosti. Neboť právě malé empirické zkušenosti a neschopnost anticipace může žákovi v mnoha ohledech ublížit. Někdy není ani tak důležité, kolik informací naučí, ale jakým je člověkem, zda dokáže být vnímavým pozorovatelem i posluchačem (Kyrícau, 2005).

2.4 Vrstevníci

Kromě rodiny a školy mají na dospívající vliv také vrstevnické vztahy. V období dospívání dochází k osamostatnění od rodičů, dítě potřebuje někam patřit a skupina vrstevníků mu to umožní, ukáže mu jaké je jeho místo, jakou má hodnotu. V neposlední řadě ovlivňuje jeho chování, protože každá skupina má své zájmy a pravidla. Tím větší vliv na dítě mají vrstevníci, čím menší vliv má rodina. Rodina, ve které chybí porozumění, láska a opora může být jednou z příčin toho, že dítě najde partu, ve které se mu vše, co potřebuje, dostane. Tato parta, tedy vrstevnická skupina, nepředstavuje vždy zázemí bez problémů. I zde musí dítě obstat před ostatními, musí splňovat nároky a sdílet skupinové hodnoty (Matoušek, Kroftová, 2003).

2.5 Společnost

Mezi rizikové faktory v rámci společnosti můžeme řadit např., snadnou dostupnost návykových látek a to především ve velkých městech, nedostatečnou informovanost členů společnosti o následcích jejich užívání, postoje a hodnoty společnosti, módní trendy, masmédia ad. Důležitou roli hraje marketing, propagace a zábavní průmysl. Život hrdinů z billboardů, klipů a bulvárního tisku je pro ten všední u dětí a mládeže nedosažitelný, hledají si proto jeho náhrady jako jsou cigarety, alkohol, drogy, sex, násilí, nebezpečné a adrenalinové sporty a hry.

3. Vybrané projevy rizikového chování

3.1 Agresivní chování

Agrese je chápána jako porušování základních lidských práv. Je to jednání, které ohrožuje lidi, přírodu a společenské hodnoty. Agresor prosazuje sám sebe na úkor ostatních a nerespektuje jejich práva. Agrese často představuje reakci na nějakou frustraci. Můžeme ji dělit podle toho, zda je namířená proti sobě, nebo proti okolí.

Labáth (1994) uvádí:

- *Agrese směřující proti okolí* - fyzická agrese, šikanování, verbální agrese, vandalismus,...
- *Agrese namířená proti sobě* - sebepoškozování, sebevražedné jednání,...
- *Agrese instrumentální* - vědomě kontrolovaná, jejím cílem není ublížit, ale něčeho dosáhnout.
- *Agrese emocionální* - afektivní, bývá náhle vyvolána silnou negativní emocí, neslouží k dosažení cíle, ale je cílem sama o sobě.

Sovák (2000) pak ještě rozeznává čtyři stupně agrese:

- *Navenek se neprojeví* - jedinec své jednání zvládá, může se projevit např. zčervenáním nebo zblednutím, zatnutím zubů.
- *Projeví se slovně* - nadávky, klení.
- *Projevy destrukce* - rozbíjení a ničení věcí.
- *Projevy fyzického násilí* – v nejhorším případě může dojít i k zabití.

3.1.2 Agresor

Jako agresora označujeme takové dítě, které se poměrně často dopouští týrání nebo obtěžování, a to buď fyzického, nebo slovního. Nejčastěji to bývají chlapci, ale výjimkou nejsou ani dívky. Faktory, které se podílejí na vzniku tohoto jednání, jsou např.: povaha, založení dítěte, rodinné prostředí, kde některý z rodičů neustále vystupuje agresivně a prosazuje tak svou vůli vůči ostatním členům rodiny i jiným lidem, nedostatečná péče a výchova, kruté tělesné trestání, např., pokud je dítě často trestáno krutým bitím, učí se tím, že je to naprosto v pořádku, nízké sebehodnocení, tím že pak trýzní jiné, získávají pocit nadřazenosti, v některých případech dítě šikanuje jiné, aby se zařadilo do skupiny podobně se chovajících dětí (Martin, 1997).

3.2 Šikana

Jako v každé lidské skupině, tak i ve školní třídě dochází často k prosazování vlastních zájmů či vlastní vůle. Najdeme zde jedince s rozdílnými povahovými vlastnostmi, jedince fyzicky slabší a jedince silnější. Šikana je typem násilí probíhajícím mezi členy určité skupiny, kterou Dunovský, Dytrych, Matějček a kol. ve své knize (1995) definují jako: „ *agresi, které se dopouští jedinec nebo skupina vůči jedinci nebo skupině víceméně bezbranným, ať už pro fyzickou či jinou slabost, nebo nemožnost účinné obrany. Pro šikanu je charakteristické opakování agrese vůči téže oběti.*“

Přesné zmapovat šikanu na školách je velmi obtížné, jelikož ve většině případů se jedná především o šikanování skryté. Ovšem lehčí formy a počáteční stadia zasahují nemalou část školní populace. Z těchto mírných šikan se pak v mnohých případech vyvine pokročilé stádium. Určit přesně kolik šikany se vlastně mezi školními dětmi odehrává nelze, protože každý případ šikany je jiný. Navíc šikana zůstává před učiteli i rodiči často dlouho tajena, ve velké většině se o šikanování neví a nebývá vůbec odhaleno.

3.2.1 Oběť šikany

Obětí šikany se stává nejčastěji sociálně neatraktivní jedinec s malou prestiží ve skupině, bezbranný, s nízkým sebehodnocením. Obvykle má šikanovaná oběť nějaký handicap, jeví se zranitelně a bezmocně. Dala by se charakterizovat takto: tichý, plachý, úzkostný, nejistý jedinec s nízkým sebevědomím, zvyklý se podřizovat, fyzicky slabý, neobratný, někdy obézní nebo jinak nápadný svým zevnějškem, často příslušník nižší sociální vrstvy, s rasovou či etnickou odlišností, nemá dobrý sociální status, často samotář, neumí navazovat kontakty, málo se projevuje, je spíše pasivní (Vágnerová, 2000).

3.3 Užívání návykových látek

V současné době se stále častěji setkáváme s velmi závažnou problematikou a to je užívání návykových látek. A často se jedná o problematiku dospívajících. Právě v období, kdy se řeší problémy s identitou, kdy je osobnost ještě nezralá, přicházejí dospívající do prvního kontaktu s návykovou látkou. Je uváděna hranice, že první kontakt s drogou přichází ve věku 13 – 15 let, a to v přítomnosti kamarádů. V tomto věku vyzkouší nějakou drogu až 25 % mladých lidí. Je zde vysoké riziko návyku a pravidelného užívání (Blatný a kol., 2005).

Dle Martina (1997, s. 52) „*mladí nejprve experimentují s tabákem, pivem, vínem a lihovinami a potom postupně přecházejí od jedné látky ke druhé. Po alkoholu obvykle nastupuje marihuana. Někteří dospívající poté experimentují s tlumivými léky, jako je Diazepam nebo*

Rohypnol, s budivými prostředky jako je pervitin a s halucinogenními látkami, např. s LSD. Nakonec většinou nastupují opiáty, jako je heroin.“

Dospívající sahají po návykových látkách z odlišných důvodů. Nejčastěji by se daly shrnout jako vliv vrstevníků a snaha se jim vyrovnat, ohromit je, upoutat pozornost na svoji osobu, dále sociální odcizení, touha vyzkoušet něco neobvyklého a zakázaného, těžká životní situace, problémové rodinné zázemí apod., (Nešpor, 2000).

3.3.1 Alkohol

U dětí a dospívajících stojí alkohol v oblasti návykových látek na předních místech. Alkohol je všeobecně dostupnou návykovou látkou, ke které se snadno dostávají i děti. (NEŠPOR, 2000) Rostoucí spotřeba alkoholu u dětí je v naší společnosti stále závažnějším zdravotním a sociálním problémem. Jeho závažnost je dosud ovšem podceňována Ačkoliv s přibývajícím věkem stoupá informovanost dětí o škodlivosti alkoholu, paradoxně roste i jejich tolerance k pití alkoholických nápojů a odmítání abstinence jako určitého životního stylu.

Počátek alkoholismu u dětí a mládeže můžeme velmi často spojovat s momenty, kdy se mladý člověk dostává do složité životní situace. Nejčastěji se jedná o rodinné a osobní problémy, problémy ve škole, ve vztahu s kamarády, finanční problémy, pocit nezvládnutí svých denních povinností, pocit nespolehlivosti apod. Alkohol v těchto chvílích ulevuje člověku od bolesti, trápení a starostí, nachází tak v něm zdroj jakési útěchy a úlevy, obveselení, odstranění potíží a duševního napětí, zapomnění, snahu dodat si odvahy atd.

Nešpor (2000) popisuje negativní vliv alkoholu na děti tak, že závislost u dětí a dospívajících vzniká mnohem rychleji než u dospělých. Rizikem je kombinování různých druhů alkoholu a možná otrava a provozování činností, které jsou ve spojení s alkoholem nebezpečné a dětem při nich hrozí úrazy. Nejhoršími případy pak mohou být trestní činnost, dopravní nehody a sebevraždy

3.3.2 Nikotin

Mezi návykové látky, se kterými se u žáků na základních školách asi nejvíce setkáváme, patří v současné době tabák. Dle Melgosa (1999) se jedná o drogu s nejmenším rizikem, ale pouze z krátkodobého hlediska. V konečném důsledku jde totiž o látku způsobující daleko větší osobní i společenské škody než tzv. „tvrdé drogy“.

3.3.3 Nelegální drogy

Školáci nemají v dnešní době problém dostat se krom alkoholu a cigaret i k jiným drogám. Někdy je k tomu přivedou přátelé či příbuzní, jindy se k nim dostanou rovnou přes dealery, kteří je mohou s nabídkou oslovit přímo na ulici.

Vývoj závislosti dle Vágnerové (2000)

1. **Experimentování a občasné užívání**, aby jedinec zkusil drogu, bývá nejčastěji nuda, zvědavost nebo potřeba zkusit něco nového, zakázaného. Velký vliv na jedince má sociální skupina, ve které se pohybuje.

Nejčastěji to bývají právě vrstevníci, kteří jedinci drogu nabídnou. Spouštěčem vedoucím k závislosti, může být také těžká životní situace a s ní spojený stres, kdy jedinec hledá v droze určitý způsob úniku. V této fázi vyvolávají drogy pocity štěstí a zbavují jedince úzkosti nebo strachu.

2. **Fáze pravidelného užívání**, jedinec užívá drogu čím dál častěji, odmítá si však připustit rizikovitost svého jednání. Typický je stav, kdy jedinec sám sebe i okolí přesvědčuje, že má vše pod kontrolou.

3. **Fáze návykového užívání**, již dochází k zásadním změnám hodnot jedince, zvyšuje se lhostejnost k čemukoliv, co nesouvisí s drogami, závislost už není skrývána. Jedinec vnímá, že začíná mít v souvislosti s užívanou drogou problémy, už ho nepovznáší, ale je potřebná pro relativně normální fungování jedince. Prohlubují se konflikty v rodině a ve škole. Bez drogy už nemůže žít.

4. **Fáze terminační** - jediným zájmem jedince se stává droga, dochází k celkovému úpadku osobnosti a veškeré kontakty s okolím jsou omezeny na subkulturu drogově závislých. Jediné, co je pro jedince podstatné, je sehnat drogu. Této potřebě ustupují všechny zábrany a jedinci se v této fázi stávají často pachatelé trestných činů, jejichž cílem je opatřit si prostředky na drogu.

3.3.4 Varovné známky zneužívání návykových látek

Nešpor (2000) popisuje následující varovné známky zneužívání návykových látek. Pokud se u dítěte objeví větší počet těchto signálů a znamení najednou, stojí za to se mu více věnovat nebo případně navštívit odborníka.

- *Náhlá změna nálad, netypické reakce* - k typickým projevům užívání některé z návykových látek bývá podrážděnost a neobvyklé reakce na určité situace, nebo naopak nápadný klid a pasivita.
- *Zhoršování se ve škole* - žák chodí za školu, zanedbává úkoly a další povinnosti. Často také přestávají chodit do kroužků. Při sebemenších překážkách se rychle vzdává.
- *Změna přátel a známých* - dochází k výraznému střídání lidí kolem dítěte. Zvýšit pozornost je dobré v případě, pokud děti nechtějí rodičům a známým představit své nové „kamarády“ a pokud se jedná o starší děti nebo osoby.
- *Zakrývání a skrývání* - děti a mládež používají různé prostředky pro zamaskování známek užití nějaké návykové látky, např. sluneční brýle na zakrytí červených očí po kouření marihuany nebo zúžených či rozšířených zornic po požití alkoholu. Dlouhé rukávy dobře zakryjí vpichy od injekčních stříkaček, plandavé oblečení skvěle skryje ztrátu váhy. Dospívající či dítě vyžaduje obvykle zaručené soukromí, zamyká se a je podrážděný, vstoupí-li mu rodič nečekaně do pokoje.
- *Vyčerpanost, únava a spavost* - jde o souhrn dílčích příznaků spojených se zneužíváním látky, spavost je také průvodním znakem, zvláště v době nejsilnějších účinků, uživatel padají víčka a vypadá, jako by měl každou chvíli usnout.
- *Lži a předstírání* - lži dětí ohledně trávení volného času, kamarádů či útrat, mohou svědčit o tom, že něco důležitého skrývají. Důvodem pro tuto činnost je zajistit si možnost pokračovat v užívání nějaké látky.
- *Překvapivě rychle nastupující sexuální aktivita* - nástup sexuální aktivity u předtím introvertních a stydlivých mladých lidí může vypovídat o tom, že užívají k potlačení rozpaků nějakou povzbudivou látku.
- *Izolace od rodiny* – mladý člověk se učí být sám a má potřebu si vytvořit hranici mezi sebou a zbytkem rodiny. Když tato samota dlouhodobě přetrvává a blokuje přirozenou komunikaci s ostatními, jedná se o varovný signál, že je jedinec nadměrně zapojen do jiného světa, kdy tím jiným světem může být svět drog.
- *Chybějící alkohol či cigarety v domácnosti* - jde o signál, že dospívající nebo jeho kamarádi zkoušejí látku, která je jim nejdostupnější. Častým jevem je, že drogově závislý před tvrdými drogami pije pravidelně větší množství alkoholu.
- *Ztrácející se věci a peníze* - je třeba zvýšit pozornost, pokud si dítě začne brát peníze bez dovození nebo zastavovat či prodávat předměty z domova, své či cizí. Porušuje běžné normy, zamlčuje a nedokáže doložit své útraty.

3.4 Záškoláctví

Záškoláctví definuje Martínek (2009, s. 25) jako „*úmyslné zameškávání školního vyučování. Žák se z vlastní vůle, bez vědomí rodičů vyhýbá pobytu ve škole. Často má souvislost se školní neúspěšností žáka a tento jev má tendenci se prohlubovat.*“

Záškoláctví může být:

- *Impulsivní* - spontánní rozhodnutí, žák předem neplánoval, že nepůjde do školy.
- *Plánované* - žák plánuje odchod ze školy pod různými záminkami.

Příčinami záškoláctví jsou dle Kyriacou (2005):

- *Negativní vztah ke škole* - důvodem mohou být vysoké nároky, strach z nějakého předmětu, z nespravedlivého hodnocení nebo z osobnosti učitele, či tresty za nesplnění očekávaného výkonu učitelem i rodiči, často i strach ze spolužáků v případě výskytu šikanování.
- *Vliv rodinného prostředí* - příčinou mohou být dysfunkční vztahy v rodině, nezáměr rodičů o dítě a jeho prospěch, ale i přehnaná péče a příliš vysoké nároky, nejednotnost rodičovské výchovy, přísnost, ale i lhostejnost.
- *Způsob trávení volného času* - mezi příčiny záškoláctví patří nevhodný způsob trávení volného času, často způsobený negativním vlivem vrstevníků v partě.

Kyriacou (2005) rozlišuje také následující kategorie záškoláctví:

- *Pravé záškoláctví* - žák do školy nechodí, ale jeho rodiče nejsou s tímto chováním srozuměni.
- *Záškoláctví s vědomím rodičů* - rodiče jsou informováni o tom, že žák do školy nechodí, vědí, že k tomu nemá žádný oprávněný důvod. Žák např., strávil jeden den tím, že pomáhal rodičům v práci nebo se doma staral o někoho nemocného.
- *Záškoláctví s klamáním rodičů* - tento typ uplatňují žáci, kteří dokážou své rodiče přesvědčit, že je jim špatně a nemohou jít do školy, rodič pak vystaví žákovi omluvenku ze zdravotních důvodů.
- *Útěky ze školy* - v tomto případě jsou žáci ve chvíli zapisování prezence ve škole přítomni. Během dne pak ale na nějakou dobu odejdou, někdy zůstávají v prostorách školy, nebo odejdou na krátkou dobu pryč.

3.5 Krádeže

Drobné krádeže se vyskytují na všech stupních vzdělávací soustavy. Stejně jako v předchozím případě, jsou příčiny tohoto chování různé a pro vypořádání se s daným jevem je nutné se jimi vždy v konkrétním případě zabývat. V případě krádeží je rozhodujícím situačním faktorem příležitost. Většinou se kradou věci volně položené a nezabezpečené. Už u dětí mladšího školního věku může být takové jednání dobře připraveno a odhalení pachatele či pachatelů není vůbec jednoduché. Pro posouzení závažnosti krádeže je důležitý její způsob, cíl a motivace (Krádež, Záchranný kruh, 2012).

Způsoby krádeže:

- *Příležitostné krádeže* - nejsou předem promyšlené, dítě reaguje impulsivně, když např. uvidí věc, po které moc touží.
- *Předem promyšlené krádeže* - jsou signálem poruchy socializace a vyskytují se spíše u dětí starších.
- *Opakované krádeže* - plánované, na popud party, potřeba se předvést, zavděčit se, řadíme mezi závažná jednání.

Podle cílů a motivace rozlišují Matějček a Dytrych (1997) několik druhů krádeží u dětí:

- *Děti berou peníze nebo cennosti doma, následně je rozdávají nebo za ně něco kupují jiným osobám (většinou vrstevníkům)* - motivací je získání a udržení si zájmu a přízně ostatních.
- *Odcizení finančních prostředků doma k využití pro svůj vlastní prospěch* – jedinec si za tyto prostředky kupuje něco jen pro sebe. Psychický zisk kompenzuje nedostatek uspokojení z citových vztahů, převážně v rodině.
- *Krádež pro získání prostředků na něco, po čem dítě neodolatelně touží* - nejedná se často o drahé věci, spíše jde o to, že rodičům mohou připadat jako nesmyslné a dětinské. Děti pak mají strach svěřit se, aby se nezesměšnily, a volí raději jinou cestu k dosažení vytoužené věci.
- *Krádež v partě nebo pro partu* - často je motivem takového počínu se nějak před ostatními vyznamenat, potřeba společenského uznání a ocenění. Typickým jevem je nátlak starších jedinců, kterým se chtějí školáci vyrovnat.

- *Krádež pro samotný prožitek nebezpečí a touhu po dobrodružství* - odcizený předmět v tomto případě nemá zpravidla pro dítě žádný zvláštní význam, ale jde mu především o zážitek, něco nového, dobrodružného a napínavého.
- *Krádež z pomsty* - ty se týkají pouze určitých osob, často jsou reakcí na domnělou nespravedlivost, ale mohou pramenit i z nenávisti.

3.6 Gamblerství

Od roku 1990 přibývá problémů s hazardní hrou mezi dětmi, dospívajícími, ale i dospělými. Specifikum této závislosti spočívá v širokém věkovém spektru závislých. Chorobný návyk se dá vytvořit i na karetní hry, sportovní sázky, kasina a samozřejmě na automatech. Automaty se dělí do dvou skupin: na zábavní a na výherní. U zábavních automatů si hráč kupuje čas, o hazardní hru se nejedná. U výherních si zákazník kupuje možnost výhry. Primární nebezpečí hrozí i dětem, které se věnují nadměrně zábavním automatům, které představují i videohry, počítačové hry. Hrozí reálné nebezpečí nesprávného vnímání fikce a reality, namísto upevňování interpersonálních vztahů by mohla převážet komunikace s počítačem.

Zákon zakazuje provozování hazardní hry na výherních automatech osobám mladších 18 let (Melgosa, 1999).

3.7 Závislost na internetu (netholismus)

Závislost na internetu je závislostí primárně psychickou, nikoli fyzickou. Jejich stav lze přirovnat k donedávna nejznámější nedrogové závislosti – patologickému hráčství. Rozdíl mezi gamblery a netomany je relativně malý. U obou je totiž přítomna ztráta sebeovládání, touha po druhu chování, které směřuje k takovému prožívání, které dotyčný člověk vnímá, jako příjemné. Tato charakteristika je průvodním znakem všech nedrogových závislostí (Procházka, 2012).

4. Následky rizikového chování

Rizikové chování s sebou přináší množství následků, které děti a mládež často podceňují nebo si je nechťejí připustit. Neuvědomují si však, že následky jejich chování mají dopad na další život jich samých, ale i jejich blízkých a ostatních zúčastněných lidí. Rozlišovat můžeme tyto následky (Ambrožová a spol., 2010).

4.1 Zdravotní následky

K ohrožení zdraví dochází následkem nedodržení zásad bezpečnosti např. při sportovních a extrémních aktivitách a adrenalinové zábavě, experimentování s vlastním tělem např., držení diet, zneužívání návykových látek atd. Vážné zdravotní následky s sebou nese také šikana, různé akty násilí a zapojení se do trestné činnosti.

4.2 Ekonomické, hmotné následky

Nejde jen o poškození věcí, ale především o celospolečenské výdaje na sociální a zdravotní péči a terciální prevenci. Mezi tyto následky patří např.: hmotné škody, výdaje na léčbu úrazů, závislostí, onemocnění a ústavní péči.

4.3 Psychické následky

Tyto následky nejsou navenek tolik viditelné, o to ovšem mohou být závažnější a hlubší. Psychické trauma může do života jedince zasahovat jako soubor mnoha osobnostních charakteristik a psychických dějů, např.:

- nízké sebehodnocení,
- úzkost,
- deprese,
- narušení mravního vývoje,
- ztráta životních cílů,
- psychosomatické poruchy (bolesti hlavy, břicha, poruchy spánku, příjmu potravy, snížení imunity, sebevražedné myšlenky či pokusy, sebepoškozování).

4.4 Psycho-sociální následky

Psycho-sociální následky ovlivňují další zapojení člověka do společnosti. Následkem rizikového chování v dospívání se člověk může ještě dlouho potýkat s překážkami k uskutečnění svých životních cílů, osobních i pracovních, jako např., získání negativní společenské nálepky, vyloučení z vrstevnické skupiny, narušení image, ztráta dobré pověsti, snížené uplatnění společenské, pracovní.

4.5 Sociálně-právní a trestně-právní následky

Pokud svým chováním poruší jedinec zákon, poškodí cizí majetek, ohrozí život svůj či někoho jiného, přijde do kontaktu se sociálně-právními institucemi. U dětí a mladistvých jde především o sociální pracovníce a kurátory, závažnější případy pak šetří policie, v nejhorších případech i soud.

5. Prevence rizikového chování žáků

Jsou to především děti školního věku, které spadají do této rizikové oblasti a které jsou vlivem společnosti a módních trendů nejvíce ohroženy. Co se týče problematiky zneužívání alkoholu a nikotinu, pak prevence těchto jevů by se měla objevovat od nejútlejšího věku dítěte. Nejdůležitější je však prevence probíhající po celou dobu povinné školní docházky, neboť to je období, kdy naprostá většina dětí poprvé „ochutná zakázané ovoce“ ve formě alkoholu či cigaret (Ambrožová a spol., 2010). Nejlepší prevence je podpora všestranného rozvoje osobnosti, posílení kladných postojů žáka. Musí vycházet z aktuálních potřeb školy, zahrnovat všechny osoby a subjekty, které jsou nedílnými spoluúčastníky na procesu realizace prevence (např.: děti, pedagogové, rodiče, Policie ČR, Městské policie, nestátní neziskové organizace, orgány sociálně právní ochrany dětí a mládeže apod.). Musí zasahovat výchovnou i naukovou složku vzdělání.

Mezi základní formy prevence týkající se sociálně nežádoucích jevů a rizikové chování, patří:

- poskytnutí informace o problému - v rámci výuky, efektivní jsou především besedy s odborníky a následnou diskuzí,
- interaktivní formy sebepoznávání - směřují k posílení osobnosti - sebeuvědomění, sebeovládání, sebedůvěra, umění se dobře rozhodovat,
- vrstevnické programy - aktivní zapojení předem odborníkem vyškolených vrstevníků, kteří šíří primárně preventivní informace a podporují tak zdravé normy a způsoby chování,
- vytváření pozitivního klimatu ve třídě,
- vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času,
- spolupráce s rodiči - osvětová činnost pro rodiče v oblasti zdravého životního stylu a v oblasti prevence problémů ve vývoji a výchově dětí a mládeže, poskytování poradenských služeb školního metodika prevence žákům a jejich rodičům,

- zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a učitele.

5.1 Primární prevence

Primární prevencí rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům, případně minimalizovat jejich negativní dopad, včetně dalšího šíření. Na stránkách MŠMT (Prevence rizikového chování, 2009) najdeme toto rozdělení primární prevence:

- *Nespecifická primární prevence* - představuje volno-časové aktivity, obsahem jsou všechny metody a přístupy umožňující rozvoj harmonické osobnosti jedince, včetně možnosti rozvíjení nadání, zájmů, pohybových a sportovních aktivit. „*Existovala by i za absence sociálně patologických jevů.*“
- *Specifická primární prevence* - systém aktivit a služeb jedincům, u nichž lze předpokládat v případě jejich absence další negativní vývoj.

5.2 Sekundární prevence

Jejím úkolem je eliminovat riziko a zabránit rozvinutí závislosti nebo recidivy u rizikových skupin a jedinců. Je směřována do následujících cílových skupin: přímo k jedinci, ke skupině, do určitého sociálního prostředí (oblasti). Poskytovateli sekundární prevence jsou specializované státní i nestátní instituce, např. školy, školská poradenská zařízení, střediska výchovné péče, nízko-prahová centra, krizové telefonní linky ad.

5.3 Terciární prevence

Tato prevence je zaměřena na jedince, u nichž se již negativní jev projevil a na jeho následky, jejím cílem je tyto následky napravit. Pokud náprava není možná, snaží se alespoň zabránit zhoršování stavu. Příkladem terciární prevence je Distribuční program čistých stříkaček a jehel (Presl, 1994). Tento typ prevence spadá pod působnost Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva zdravotnictví. Velkou roli hraje také pomoc neziskových organizací.

5.4 Kde hledat pomoc

V této kapitole uvádím některá ze specializovaných krizových a poradenských center v Písku a nejbližším okolí kam se mohou děti a mládež v nouzi obrátit.

Pedagogicko psychologická poradna Písek Písek - Budějovické Předměstí Erbenova 722/44, 39701, Písek - Budějovické Předměstí Drogové závislosti: Arkáda – sociálně psychologické centrum, o.s. Husovo náměstí 2/24 397 01 Písek, Telefon: 382 211 300

E-mail: info@arkada-pisek.cz Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript.

Poradna drogových závislostí institutu pro rozvoj osobnosti o.p.s.Čechova 52, 370 01 České Budějovice mobil: 721 311 407

Závislost na nikotinu: Antinikotinové centrum BRNO, Anenská 10 Protinikotinové centrum spol. s r.o., Poliklinika Lesná, Halasovo nám. 1, Brno

II. EMPIRICKÁ ČÁST

6. Cíl výzkumu

Cílem mého výzkumu je zmapovat na vybraných základních školách současnou situaci, co se rizikového chování žáků týče. Dalším cílem je zjistit, zda u dětí, které vyvíjejí sportovní aktivitu se sníží výskyt rizikového chování. Zejména jsem se soustředil na problém šikany, užívání drog, kouření, pití alkoholu a četnosti jeho výskytu u vybraného záměrného vzorku žáků a snažil jsem se ověřit jejich znalosti o sledovaných jevech. Rovněž jsem se pokusil zjistit schopnosti využití intervenčních mechanismů, které jsou dětem známy. Výsledky výzkumu poslouží vedení školy jako cenné informace při tvorbě preventivního programu a při další práci s žáky školy.

7. Výzkumný soubor

Výzkumnou část své práce jsem realizoval na třech základních školách v Písku a okolí, jejímž výslovným přáním však bylo zůstat v anonymitě kvůli citlivým informacím. Každá ze škol, kterou žáci navštěvují, má svou specifikum např., sportovní zaměření nebo orientace na studium jazyků ve škole. Předpokládám, že právě tato skutečnost ovlivnila rozhodnutí žáků být na těchto školách a z toho lze i soudit, jaké mají cíle a zájmy. Výzkumný soubor pak tvořili žáci druhého stupně školy. Celkem bylo sebráno 80 platných dotazníků.

8. Metodika sběru dat

8.1 Metoda sběru dat

Výzkum byl proveden pomocí dotazníku distribuovaného do uvedených škol. Tento výzkum jsem provedl metodou kvantitativní, formou nestandardizovaného dotazníkového šetření. Výzkum jsem provedl po domluvě s řediteli té konkrétní školy. Sběr dat byl proveden na druhém stupni vybraných základních školách v Písku a okolí. Administrace dotazníku trvala jednu vyučovací hodinu. Dotazník vyplňovala vždy celá třída s následným rozdělením na sportovce a nesportovce. Žákům byla podána ústní instrukce, jak test vyplnit, instrukce k vyplnění dotazníku byly také uvedeny za každou z otázek písemnou formou. Taktéž byli žáci ubezpečeni o anonymitě odpovědí. Po celou dobu jsem byl přítomen a odpovídal na dotazy ohledně nejasností v otázkách a způsobu vyplňování.

Vzhledem k potřebě získat co největší počet údajů od respondentů jsem pro svůj průzkum zvolil metodu dotazníku. Tato metoda slouží pro shromažďování informací od dotazovaných osob a je určena pro hromadné získávání údajů (Somr, 2006, s.16). Dotazník obsahuje 2 identifikační otázky pohlaví a zda navštěvují zájmový sportovní kroužek.

8.2 Výzkumné nástroje

Ke svému výzkumu jsem použil dotazník, při jehož tvorbě jsem kromě vlastních otázek, které byly prokonzultovány s ředitelem školy, využil i odborníky sestavené otázky z průzkumů: „Jak se žije na Jižánku“ (2007), „PISA“ (2003) a „Hodnoty a postoje žáků 9. ročníku ZŠ a studentů víceletých gymnázií“ (2004). Výhodou dotazníkové metody bylo získání velkého počtu odpovědí v krátkém čase. Nevýhodou je pak možnost zkreslení výpovědí ze strany respondentů.

Dotazník obsahuje celkem 2 identifikační otázky, které zjišťují u respondentů pohlaví a zda se jedná o sportovce nebo nesportovce. V 1.části dotazníku je 32 položek, z toho 19 polootevřených a 13 zcela uzavřených (dichotomních, typu odpovědi ano-ne). Ve 2.části dotazníku je 11 škálových otázek. Sběr dat proběhl v uvedených školách v období ledna 2014. Dotazník jsem zadával osobně, za přítomnosti třídního učitele a ředitele té dané školy v průběhu vyučování a trval jednu vyučovací hodinu.

9. Výzkumné otázky

Pro svůj výzkum jsem si stanovil následující výzkumné otázky:

- 1. Je větší část sportovců mezi chlapci nebo dívkami?**
- 2. Je výskyt rizikového chování menší u dětí, které tráví volný čas sportovními aktivitami?**
- 3. Vyskytuje se rizikové chování čteněji u dětí bez dohledu dospělé osoby při sportovní činnosti?**
- 4. Je možné předpokládat, že žáci druhého stupně budou uvádět, že mají zkušenost se širokým spektrem rizikového chování?**
- 5. Budou respondenti, kteří tvrdí, že o ně rodiče nejeví zájem, častěji přiznávat zkušenosti s rizikovým chováním?**

10. Výsledky výzkumu a jejich interpretace

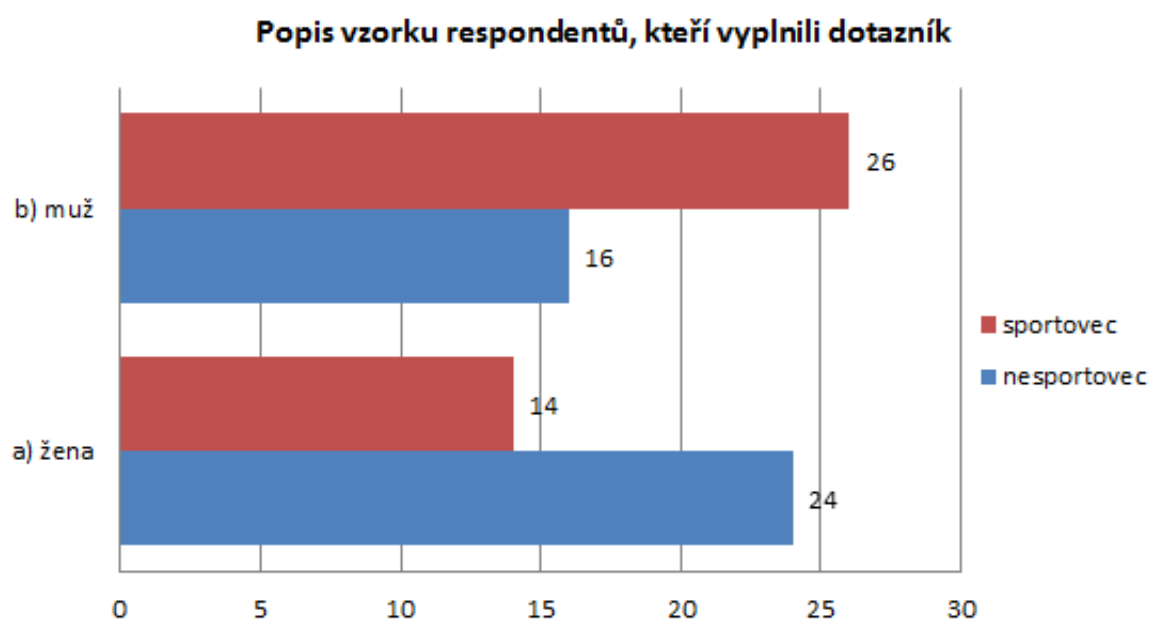
10.1 Demografické údaje

Dotazník vyplnilo celkem 80 žáků, z nichž polovina byli sportovci a polovina nesportovci. Z toho bylo 38 dívek a 42 chlapců. Ne ale všichni dotazovaní odpověděli na všechny otázky, a to buď z důvodu, že nevěděli a nebo se s uvedenou formou rizikového chování nesetkali.

Tabulka č.1: rozdělení výzkumného vzorku dle pohlaví a sportovních aktivit

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) žena	24	14	38	30%	18%	48%
b) muž	16	26	42	20%	33%	53%
	40	40	80	50%	50%	100%

Graf č.1: rozdělení výzkumného vzorku dle pohlaví a sportovních aktivit

Graf č.1 Uvádí údaje relativní četnosti respondentů ($f_i=100\%$, $n_i=80$).

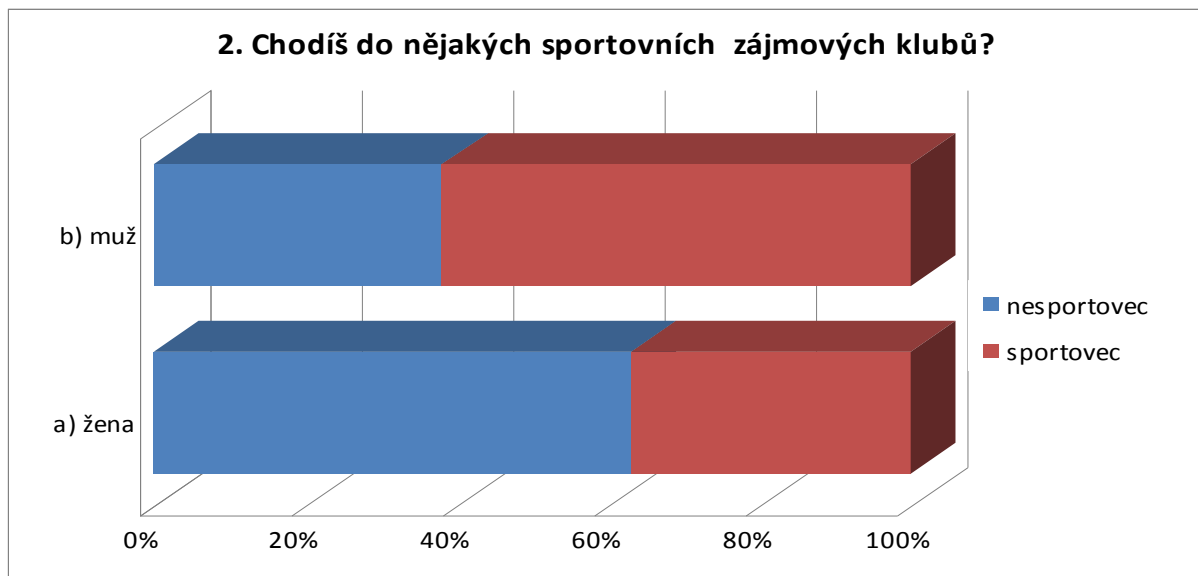
10.2 Charakteristiky a způsob trávení volného času

Úvodní část výzkumu se zabývala zvyklostmi a návyky žáků při trávení volného času, zaměřením na sportovní činnost se záměrným výběrem respondentů na sportovce a nesportovce.

Z odpovědí respondentů vyplývá, že z chlapecké části navštěvuje 62%, což je 26 chlapců nějakou zájmovou sportovní aktivitu (označení jako sportovci), a 38%, což je 16 chlapců

nesportuje. U dívčí části vzorku je návštěvnost sportovních aktivit 37%, což je 14 dívek, čili víc jak 63%, což je 24 dívek nesportuje.

Graf č.2: Sportovní aktivity respondentů

Graf č. 2 Odpovědi na otázku č. 2 „Chodíš do sportovních zájmových klubů?“

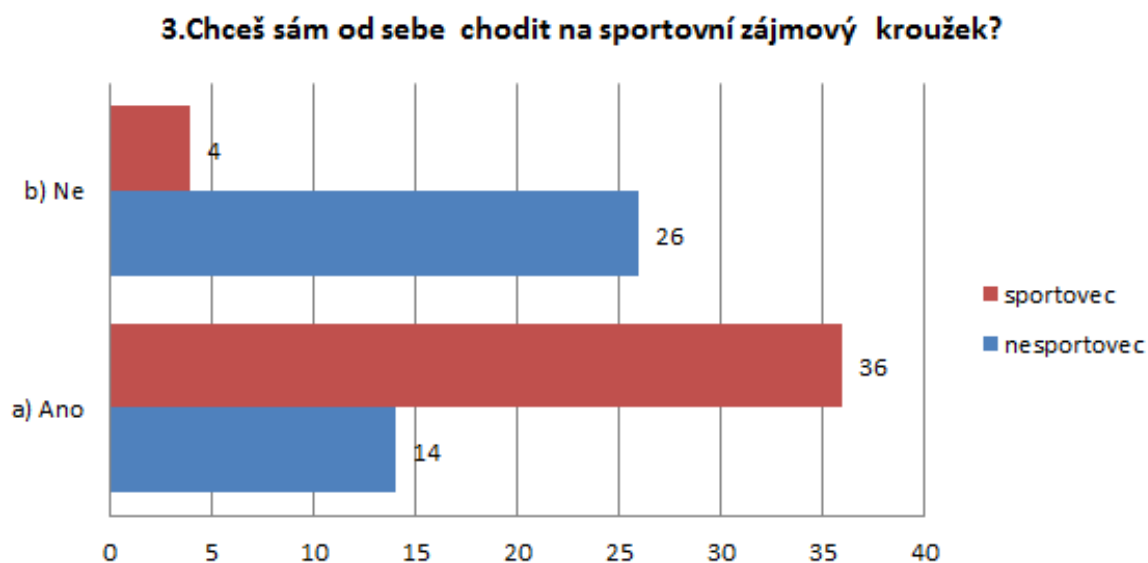
Tabulka č.3: zájem respondentů o sport

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) Ano	14	36	50	18%	44%	62%
b) Ne	26	4	30	33%	5%	38%
	40	40	80	50%	50%	100%

Tabulka a graf s názvem zájem respondentů o sport zobrazuje, že z celkového počtu 80 dotázaných odpovědělo v 62%, což je 50 respondentů ano, v 38% což je 30 respondentů byla záporná odpověď.

Na stejnou otázku odpovědělo 36 nesportovců což je 44% a 14 nesportovců což 18% z dotazovaných ano, záporná odpověď u 4 sportovců což je 5% a 26 nesportovců což je 33% vycházela, že ani nemají zájem sportovat. Z uvedených odpovědí nám vychází, že ti co navštěvují sportovní kroužek, chtějí vyvíjet sportovní aktivity.

Graf.č. 3: zájem respondentů o sport

Graf č.3 Odpovědi na otázku č. 3 „Chceš sám od sebe chodit do sportovních zájmových kroužků?“

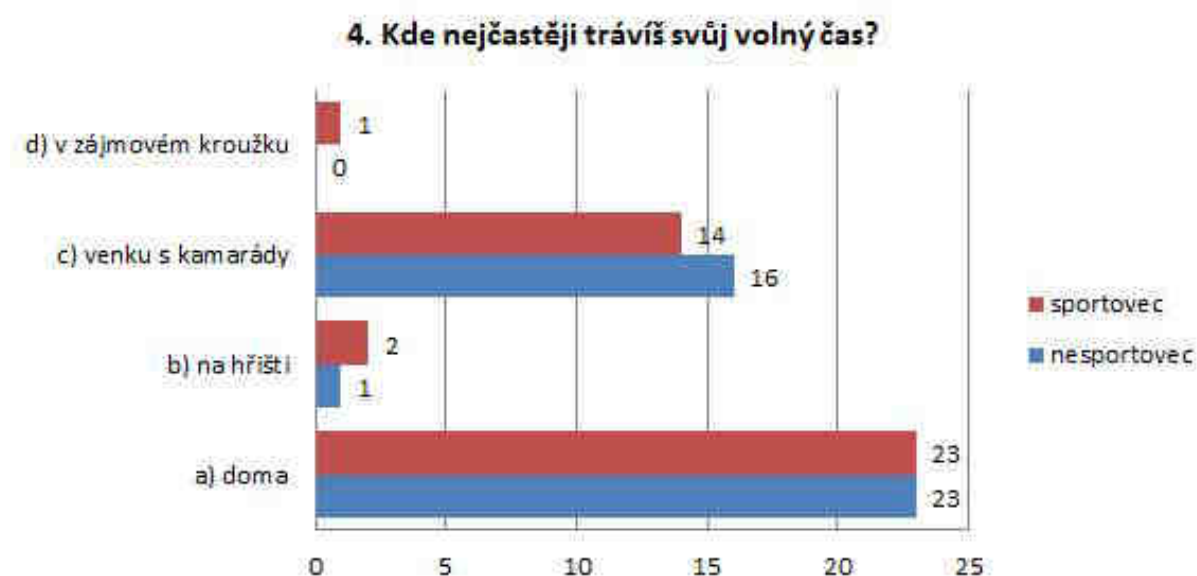
Tabulka č.4: Vyplnění volného času souboru respondentů

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) doma	23	23	46	29%	29%	58%
b) na hřišti	1	2	3	1%	3%	4%
c) venku s kamarády	16	14	30	20%	18%	38%
d) v zájmovém kroužku	0	1	1	0%	1%	1%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka a graf zobrazují odpovědi o způsobu vyplnění volného času, kdy z celkového počtu 80 dotázaných respondentů, odpovědělo, že 58%, což je 46 doma, 38% což je 30 venku s kamarády, 4%, 3 respondenti na hřišti, 1%, jeden respondent v sportovním kroužku. Při rozdělení na sportovce a nesportovce odpověděli sportovci což je 23 respondentů stejně jako 23 nesportovců, což je 29% stejně na otázku doma. Venku s kamarády 16 nesportovců což je 20%, proti 14 sportovcům což je 18%.

Z uvedeného vyplynulo, že není rozdíl mezi sportovci či nesportovci při odpovědi s kamarády a stejně tak doma, kdy je to přesně polovina. Na hřišti převládá logicky odpověď sportovců při trávení času než u sportovců.

Graf.č.4: Vyplnění volného času souboru respondentů.

Graf č. 4 Odpovědi na otázku č. 4 „Kde nejčastěji trávíš svůj volný čas?“

10.3 Charakteristiky výskytu problémového chování

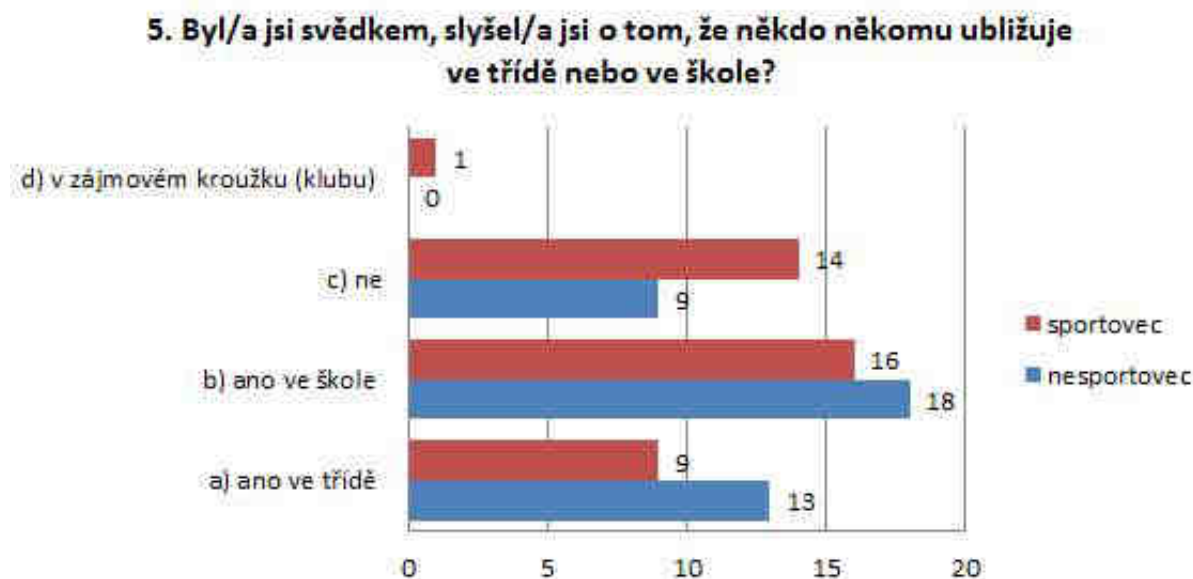
Výskyt problémového chování u žáků (tzn. záškoláctví, krádeže, šikana a agrese) zjišťuji v následující otázce. Na základě odpovědí jsem vytvořil tabulku znázorňující výskyt tohoto chování na základní škole.

Tabulka č.5: výskyt rizikového chování na ZŠ

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano ve třídě	13	9	22	16%	11%	27%
b) ano ve škole	18	16	34	23%	20%	43%
c) ne	9	14	23	11%	18%	29%
d) v zájmovém kroužku (klubu)	0	1	1	0%	1%	1%
	40	40	80	50%	50%	100%

Z tabulky a grafu č.5 výsledky přehledně ukazují, že celkem 71%, což je 57 žáků z 80 dotazovaných se s násilným chováním ať už ve třídě nebo ve škole setkalo. Tzn., že z celkového počtu 80 respondentů uvedlo, že ve 43%, což je 34 respondentů ve škole, 28%, což je 22 ve třídě, 1%, tzn. 1 respondent v sportovním kroužku, a nesetkalo ve 29%, tzn. 23 respondentů. Z uvedeného vyplynulo, že víc jak 2/3 dotazovaných se s výskytem rizikového chování na škole setkalo.

Graf č.5: výskyt rizikového chování na ZŠ

Graf č.5 Odpovědi na otázku č. 5 „Byl jsi svědkem, slyšel/a jsi o tom, že někdo někomu ubližuje ve třídě nebo ve škole?“

Tato otázka na základě instrukce v dotazníku dovozovala respondentům volit více než jednu možnost a nebo neodpovědět.

Tabulka č.5a: způsob rizikového chování ve třídě

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) nadával/i mu	25	18	43	41%	30%	71%
b) fyzicky mu ubližoval/i	3	5	8	5%	8%	13%
c) bral/i mu a schovával/i věci	8	2	10	13%	3%	16%
d) nutili ho, aby jim dal peníze	0	0	0	0%	0%	0%
	36	25	61	59%	41%	100%

Zde v tabulce a grafu č.5a na způsob rizikového chování se vyjádřilo z celkového počtu 80 respondentů jen 61 dotazovaných což je 76%, a ta část respondentů uvedla jako nejčastější formu násilného chování verbální projev v 71%, tzn., 43 respondentů nadávání, druhou braní a schovávání věcí v 16%, 10 respondentů a v 13%, tzn. 8 dotazovaných jako třetí nejčastější formu zvolili fyzické ubližování. Z následného znázornění vyplývá, že nesportovci v 41%, což je 25 nadávali mu, v 13%, 8 respondentů brali věci, ve 5%, tzn. 3 dotazovaných fyzicky ubližovali. U sportovců je nejvíce zastoupeno 30%, 18 respondentů nadávání, 8%, 5 respondentů fyzické ublížení, a jen 3%, tzn. 2 respondentů uvedlo, že brali a schovávali věci. Z toho vyplývá, že nejvíce je jak u nesportovců, tak u sportovců nadávání. K agresivním

útokům ve třídách dochází ve větší míře u sportovců. U nesportovců to je braní a schovávání věcí.

Graf 5a: způsob rizikového chování ve třídě

Graf č. 5a Odpovědi na otázku č. 5A „pokud ano, jakým způsobem dochází.....ve třídě?“

V této otázce respondenti volili nejčastější formy násilného chování ve škole. Instrukce v dotazníku opět dovolovala žákům volit více než jednu možnost a nebo vůbec neodpovědět. Výsledky jsou opět zobrazeny v následující tabulce a grafu.

Tabulka č.5b: způsob rizikového chování v objektu školy

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) nadával/i mu	19	16	35	35%	29%	64%
b) fyzicky mu ubližoval/i	5	4	9	9%	7%	16%
c) bral/i mu a schovával/i věci	5	5	10	9%	9%	18%
d) nutili ho, aby jim dal peníze	1	0	1	2%	0%	2%
	30	25	55	55%	45%	100%

Jako nejčastější forma agresivního chování ve škole se opět ukázala verbální forma, tzn. nadávky. Tuto formu uvedlo v tabulce č.5b z celkového počtu 55 dotazovaných v 64%, tzn., 35 žáků. Druhou nejčastější formou je braní a schovávání věcí v 18%, což je 10 respondentů. Časté jsou i fyzické útoky v 16%, tzn., 9 respondentů.

Při porovnání sportovců a nesportovců vidíme, že nejčastější a skoro shodná je verbální šikana. I následné formy šikany tzn. braní věcí a fyzické ublížení je také skoro shodné. Z uvedeného vyplynulo, že není žádný velký rozdíl mezi skupinou sportovců a nesportovců ohledně způsobu rizikového chování v rámci školy.

Graf 5b: způsob rizikového chování v objektu školy

Graf č.5b Odpovědi na otázku č. 5B „pokud ano, jakým nejčastějším způsobem

Zde se dotazuji na četnost výskytu rizikového chování v rámci školy a výsledky uvádím v tabulce a grafu s názvem numerická četnost výskytu rizikového chování.

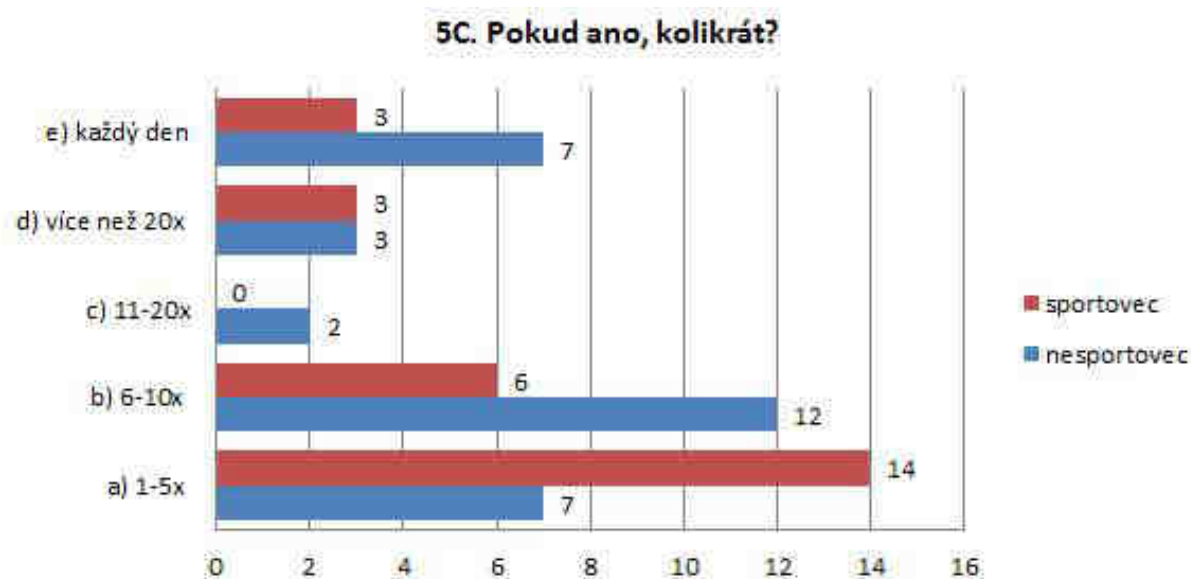
Tabulka č.5c: numerická četnost výskytu rizikového chování

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) 1-5x	7	14	21	12%	25%	37%
b) 6-10x	12	6	18	21%	11%	32%
c) 11-20x	2	0	2	4%	0%	4%
d) více než 20x	3	3	6	5%	5%	11%
e) každý den	7	3	10	12%	5%	18%
	31	26	57	54%	46%	100%

Zde z celkového počtu 80 respondentů odpovědělo jen 71% což je 57 dotazovaných, kde uvedli, že se s násilným chováním v rámci objektu školy setkali 1krát až 5krát 37%, což je 21 respondentů, 6krát až 10krát ve 32%, což je 18 respondentů, v 11-20x 11% což 2, více jak 20x v 11%, 6 respondentů a dokonce v 18%, což je 10 osob uvedlo, že každý den.

Při srovnání sportovec vs. nesportovec je vidět v grafu č.5c, že každodenní zkušenosti se šikanou má u nesportovců 12% respondentů což 7osob, proti 5% sportovcům což jsou 3 osoby. Při odpovědi sportovců 1krát až 5krát 35% což 14 respondentů vs. nesportovec 12% což je 7 osob vycházel výsledek menší četnosti s rizikovým chováním u nesportovců. U výskytu 6-10x vychází nesportovců 21%, což je 12osob proti 11% sportovců, což je 6 osob. Při následném souhrnu je vidět, že čteněji se s rizikovým chováním setkávají nesportovci.

Graf č.5c: numerická četnost výskytu rizikového chování

Graf č. 5c Odpovědi na otázku č.5C „pokud ano, kolikrát?“

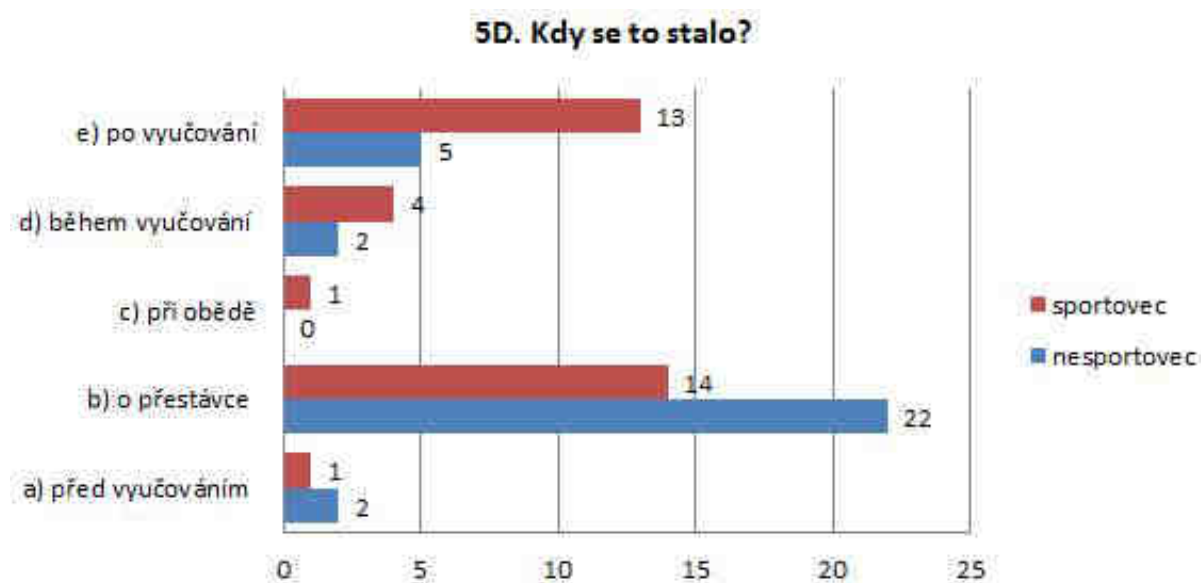
Zde je vybraný vzorek respondentů dotazován na výskyt rizikového chování v období časového horizontu ve škole.

Tabulka č. 5d: časový horizont rizikového chování v ZŠ

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) před vyučováním	2	1	3	3%	2%	5%
b) o přestávce	22	14	36	34%	22%	56%
c) při obědě	0	1	1	0%	2%	2%
d) během vyučování	2	4	6	3%	6%	9%
e) po vyučování	5	13	18	8%	20%	28%
	31	33	64	48%	52%	100%

Zde z celkového počtu 80 respondentů odpovědělo 80%, což je 64 respondentů a ti shodně uvádějí, že žákům bývá nejčastěji ubližováno o přestávce v 56%, což je 36 osob, před a po vyučování v 33% což je 21 osob viz. tabulka. V grafu č.5d je u sportovců uvedeno, že nejvíce v 22% což je 14 osob o přestávce, ve 20% což je 13 osob po vyučování, u nesportovců v 34% což je 22 osob o přestávce. Z uvedeného vyplynulo, že sportovci jako skupina s rozděleným zájmem mezi sport a učení a předpokladem vyšší hyperaktivity může být příčinou vyššího výskytu rizikového chování nejen o přestávce, ale i po vyučování. Z odpovědí nesportovců týkající zvýšené četnosti rizikového chování o přestávce se dá usuzovat na možný způsob zpestření nudy a vyplněním volného času.

Graf č. 5d: časový horizont rizikového chování v ZŠ

Graf č.5d Odpovědi na otázku č.5D „ kdy se to stalo?“

Zde se dotazují na místo výskytu rizikového chování, a i tato otázka umožňovala respondentům uvést více než jednu odpověď a nebo vůbec neodpovědět.

Tabulka 5e: místo výskytu rizikového chování

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) na hřišti	1	2	3	1%	3%	4%
b) na záchodě	3	5	8	4%	7%	12%
c) ve třídě	25	17	42	36%	25%	61%
d) v jídelně	1	1	2	1%	1%	3%
e) v areálu školy	7	3	10	10%	4%	14%
f) cestou ze školy	0	4	4	0%	6%	6%
	37	32	69	54%	46%	100%

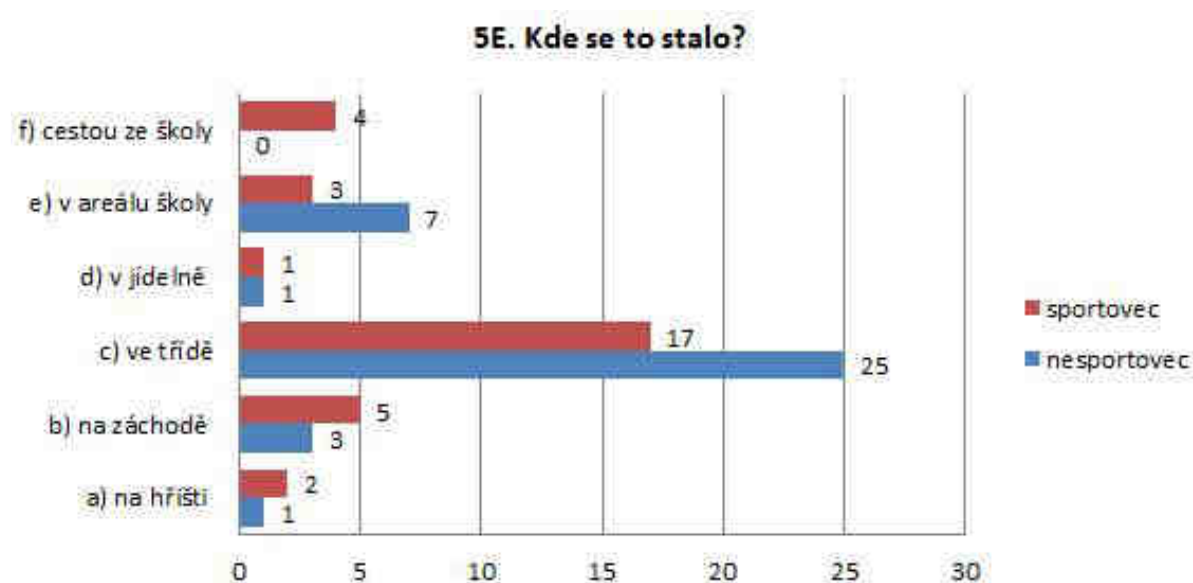
Z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů zde odpovědělo 86%, což je 69 respondentů. Z odpovědí vyplynulo, že nejvíce 61% což je 42 osob ve třídě, 14 %, což je 10 osob v areálu, 12% což je 8 osob na záchodě, 6% , 4 osoby cestou ze školy, 3%, 2 osoby v jídelně, 4 %, 3 osoby na hřišti viz. tabulka.

V grafu vychází, že nejvíce se nesportovci ve 36 % což je 25 osob vs. sportovci 25 %, což je 17 osob ve třídě. V areálu školy odpovědělo 10% nesportovců, což je 7 osob proti 4% sportovců, což jsou 3 osoby. Na záchodě převládají odpovědi sportovců v 7%, což je 5 osob proti 4% nesportovců, což jsou 3 osoby.

Jako nejrizikovější místo pro výskyt agresivního chování vyplynulo, že se nejvíce problémového chování vyskytuje ve třídě, na druhém místě pak areál školy a toalety. Místem,

na kterém dochází k nejmenšímu výskytu agresivního chování, respondenti označili jídelnu. Důvodem je zřejmě to, že zde mívá dohled některý z učitelů a nebo personál jídelny, takže je zde přímý dohled dospělé a důvěryhodné osoby. Zarážející je naopak výsledek převažujícího rizikového chování ve třídě, kdy zde jednoznačně vyplynula nutnost a potřeba častějšího dohledu učitele.

Graf 5e: místo výskytu rizikového chování

Graf č. 5e Odpovědi na otázku č.5E „ kde se to stalo?“

Zde se pokouším zjistit u dotazovaného vzorku na věk oběti a to zda se jedná o vrstevníky a nebo starší spolužáky.

Tabulka č.6: věk obětí rizikového chování

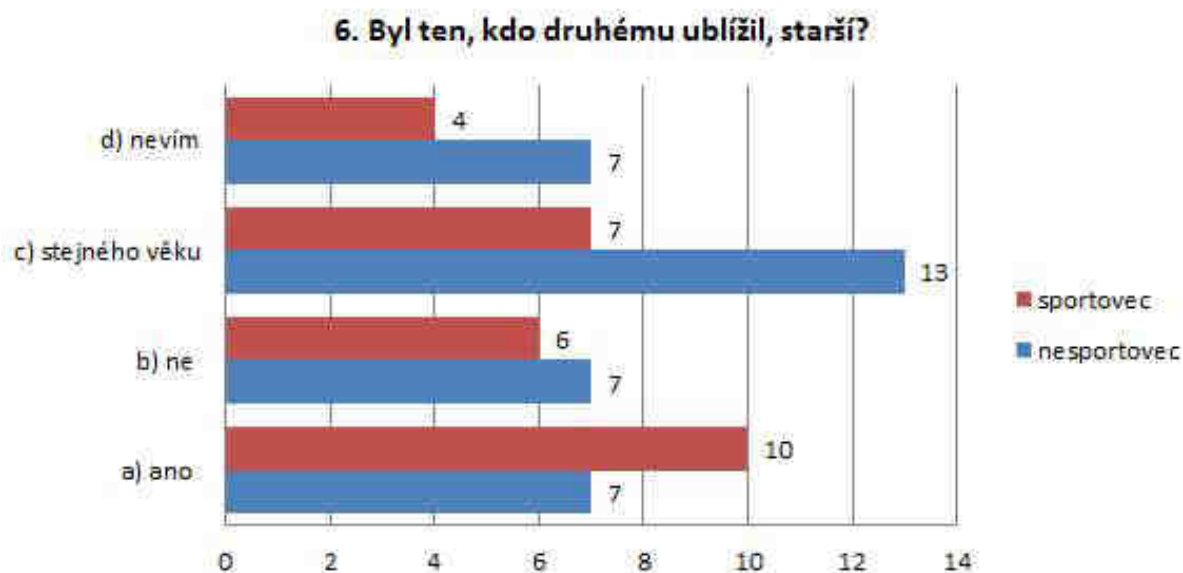
	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano	7	10	17	11%	16%	28%
b) ne	7	6	13	11%	10%	21%
c) stejného věku	13	7	20	21%	11%	33%
d) nevím	7	4	11	11%	7%	18%
	34	27	61	56%	44%	100%

Z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů zde odpovědělo v 54%, což je 33 respondentů, že útočník byl stejného věku., ve 28%, což je 17 osob byl starší, v 18 %, což je 11 respondentů nevědělo.

U grafu č.6 uvedlo 13 respondentů nesportovců, což je 21%, že byl útočník stejného věku a v 11% což je 7 osob, že určitě nebyl starší. V 11%, což je 7 osob byl útočník starší a 11%, což je 7 osob vzorek nesportovců nevěděl. U sportovců byli odpovědi v 16%, což je 10 osob, že

byl útočník starší, v 11%, což 7 osob stejného věku, v 10%, což je 6 nebyl starší. Z uvedeného vyplynulo, že k šikaně dochází obvykle mezi osobami stejného věku a to hlavně u nesportovců, u sportovců je zde určitá převaha starších osob.

Graf č.6: věk obětí rizikového chování

Graf č.6 Odpovědi na otázku č.6 „byl ten, kdo druhému ublížil, starší?“

Zde zjišťovala přítomnost důvěryhodné osoby, a opět zde respondenti mohli uvést, zda jsou ochotni vyhledat pomoc v případě svého ohrožení rizikovým chováním a nebo nemuseli opět odpovědět v případě, že nejsou obětí rizikového chování.

Tabulka č.7: intervenční pomoc

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano	25	17	42	43%	29%	72%
b) ne	6	10	16	10%	17%	28%
	31	27	58	53%	47%	100%

Z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů zde odpovědělo 73%, což je 58 osob, že byli ochotni vyhledat pomoc či s někým promluvit o násilí, které se děje v jejich okolí viz. tabulka č.7.

Graf č. 7 zobrazuje, že poměr sdělit tuto skutečnost vychází lépe u nesportovců, kdy z 25 respondentů, což 43 % uvedlo, že jsou ochotni vyhledat pomoc, proti 17 sportovcům, což je 29 %. U záporných odpovědí opět převládají odpovědi 10 sportovců, což je 17%, proti 6 nesportovcům, což je 10%. Z toho vyplývá, že sportovci se méně svěřují a nebo vyhledávají pomoc u jiné osoby.

Graf č.7: intervenční pomoc

Graf č. 7 Odpovědi na otázku č. 7 „Řekl/a jsi o tom někomu?“

Zde se dotazují na konkrétní intervenční pomoc důvěryhodné osoby, ať už se jedná o dospělou osobu a nebo spolužáka

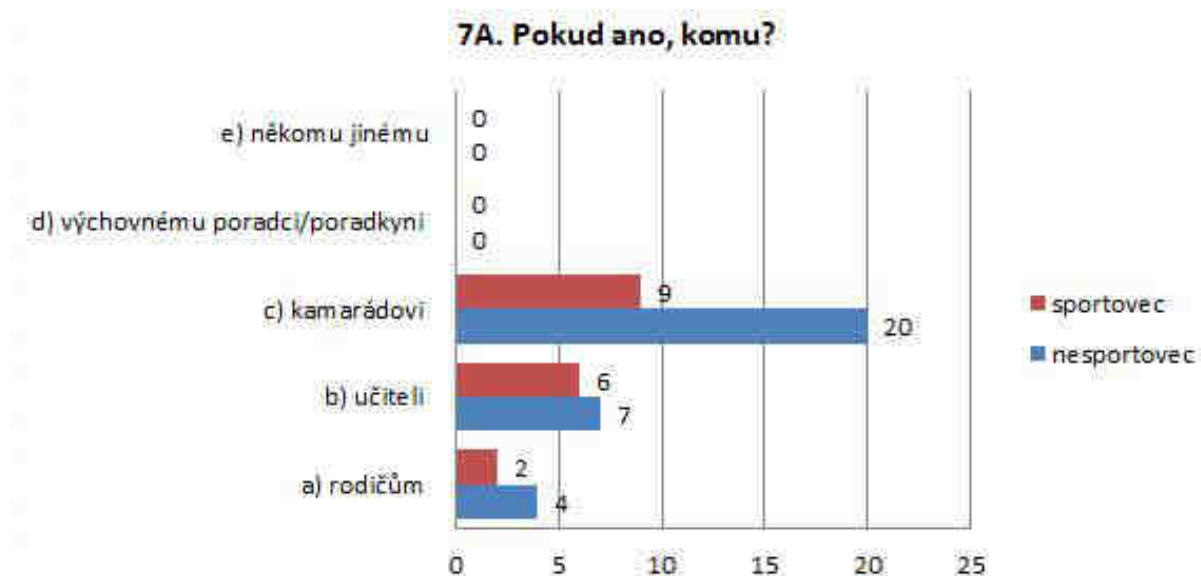
Tabulka č.7a: konkrétní způsob intervenční pomoci důvěryhodné osoby

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) rodičům	4	2	6	8%	4%	13%
b) učitel	7	6	13	15%	13%	27%
c) kamarádovi	20	9	29	42%	19%	60%
d) výchovnému poradci/poradkyni	0	0	0	0%	0%	0%
e) někomu jinému	0	0	0	0%	0%	0%
	31	17	48	65%	35%	100%

Z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů zde odpovědělo 60%, což je 48 osob. Z tabulky vychází, že respondenti nejčastěji vyhledali pomoc kamaráda 60%, což je 29 osob, učitele 27%, což 13 osob a 13%, což je 6 respondentů u rodičů. O pomoc výchovného poradce neprojevovali zájem.

Při poměru odpovědí v grafu u nesportovec 20 respondentů, což 42 % vs. 9 sportovců, což je 19 %, kamarádovi, 15%, což je 7 osob vs. 13%, což je 6 osob učitel, a 8%, 4 osoby vs. 4% , 2 osoby rodičům vychází, že víc nesportovců hledá pomoc u rodičů a kamarádů. Naopak stejný poměr vychází o pomoc učitele. Vyplývá, že sportovci hledají méně pomoc u jiných.

Graf č.7a: konkrétní způsob intervenční pomoci důvěryhodné osoby

Graf č. 7a Odpovědi na otázku č.7A „pokud ano, komu?“

Zde respondenti uváděli důvody, proč nevyhledali pomoc, přestože byli svědky rizikového chování mezi jejich spolužáky.

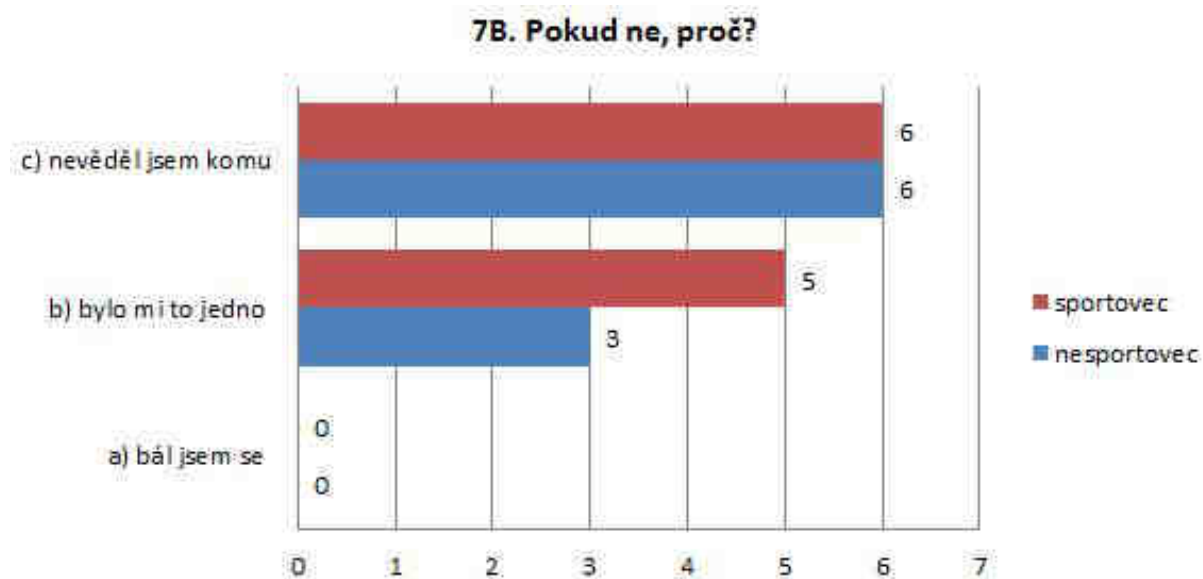
Tabulka č. 7b: intervenční pomoc

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) bál jsem se	0	0	0	0%	0%	0%
b) bylo mi to jedno	3	5	8	15%	25%	40%
c) nevěděl jsem komu	6	6	12	30%	30%	60%
	9	11	20	45%	55%	100%

Z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů zde odpovědělo 25%, což je 20 respondentů. V tabulce č. 7b je jako nejčastější důvod, který respondenti z dotazovaného vzorku shodně uvedli, byl ten, že nevěděli v 60%, což bylo 12 respondentů komu by se svědectvím násilného chování mohli svěřit a ve 40%, což je 8 respondentů shodně uvedli, bylo mi to jedno

U grafu č. 7b, při shodné odpovědi 6 nesportovců, což 30 % vs. 6 sportovců, 30 % nevěděl jsem komu, a 3 nesportovci, 15% vs. 5 sportovců 25% bylo mi to jedno, je zde zarážející lhostejnost k projevům rizikového chování a to hlavně u sportovců. Tyto výsledky tak jasně ukazují na špatnou nebo nedostatečnou informovanost žáků o následcích rizikového chování. Paralelně to ukazuje na nedostatečnou práci výchovných poradců ve školách.

Graf č. 7b: intervenční pomoc

Graf č. 7b Odpovědi na otázku č.7B „pokud ne, proč?“

V této otázce se snažím zjistit, zda žáci, kteří se ocitli v tíživé situaci se dočkalo pomoci od někoho dalšího, tzn., když sdělili jako oběť rizikového chování někomu a obrátili se na něho pomoc, zda se jim pomoci dostalo.

Tabulka 8: intervenční osobní pomoc

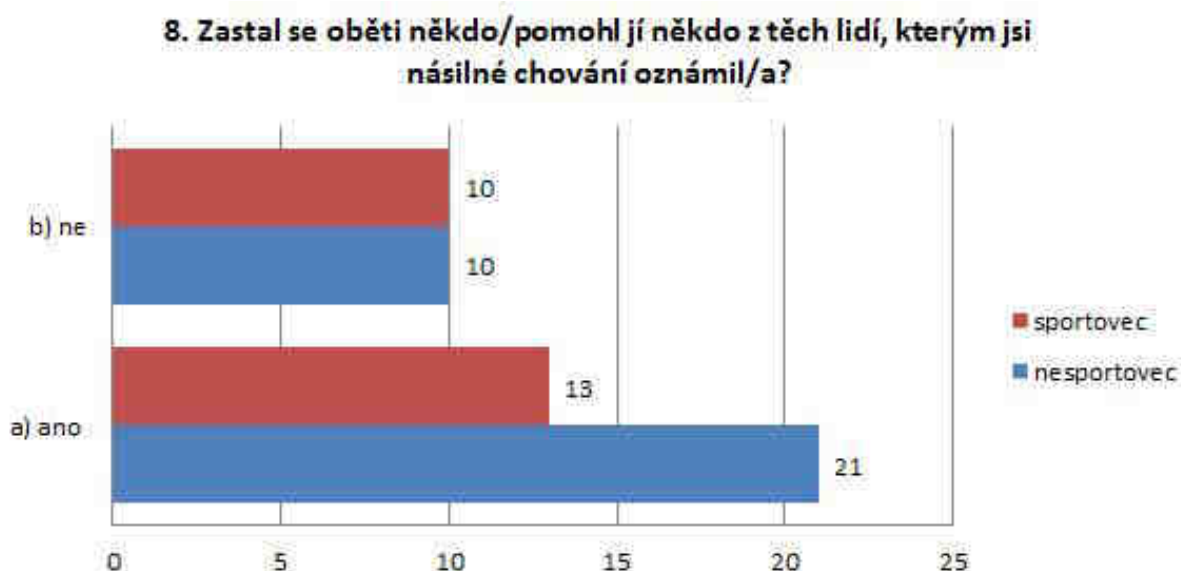
	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano	21	13	34	39%	24%	63%
b) ne	10	10	20	19%	19%	37%
	31	23	54	57%	43%	100%

Z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů zde odpovědělo 67%, což je 54 dotazovaných. Z odpovědí vyplynulo, že v 63%, což je 34 respondentů se pomoci dočkalo, 37%, což je 20 respondentů uvedlo zápornou odpověď.

Při poměru odpovědí zobrazené v grafu č.8, kdy 21 nesportovců, což v 39% při kladné odpovědi, proti 13 sportovcům, což 24% vychází, že se pomoci dočkali častěji nesportovci. U záporné odpovědi jsou odpovědi shodné, tzn. 10 sportovců a 10 nesportovců čili 19% uvedlo ne.

Zde vyplynulo, že i když se víc jak polovina dotazovaných dočkala pomoci, je opět zarážející výsledek poměrně velkého počtu těch, kteří se pomoci nedočkali. Ale i přes tento špatný poměr je důležité, že ty osoby, které se po oznámení dočkaly pomoci vědí, že pokud věc oznámí, tak pomoc přijde. Následně je důležité i o tomto informovat ostatní, kteří se pomoci nedočkali.

Graf 8: intervenční osobní pomoc

Graf č.8 Odpovědi na otázku č.8 „zastal se oběti někdo/pomohl....., kterým si násilné chování oznámil/a?“

Zde se pokouším zjistit konkrétní pomoc od důvěryhodné osoby, na kterou se oběť rizikového chování obrátila.

Tabulka č.8a: osobní pomoc oběti rizikového chování

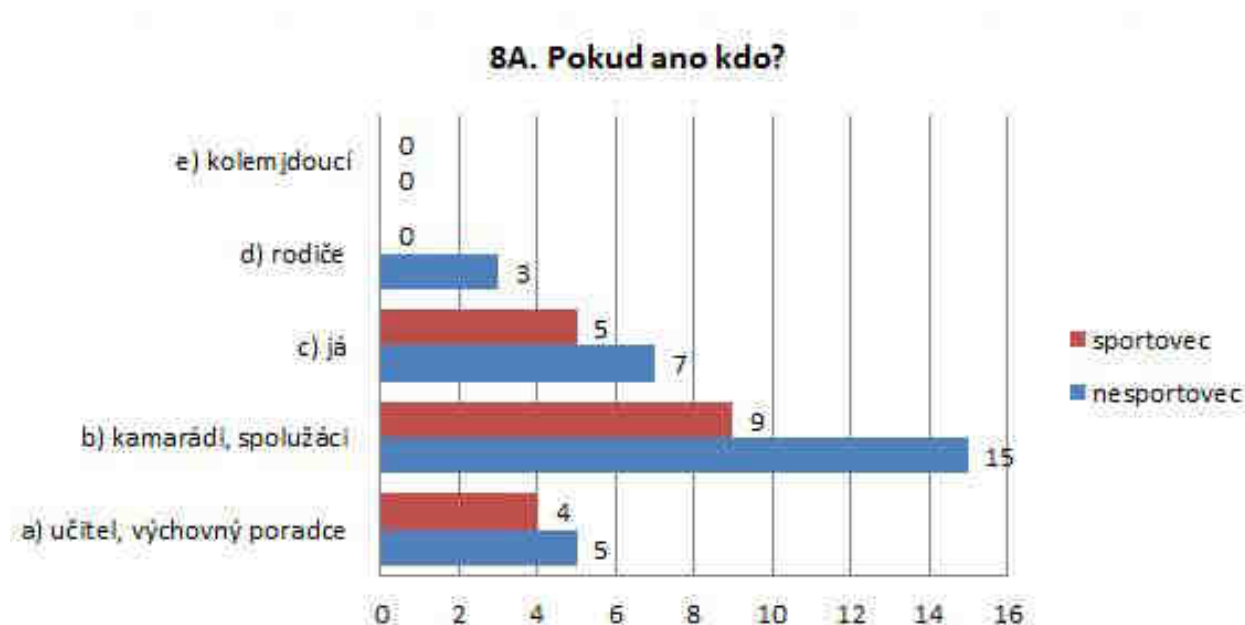
	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) učitel, výchovný poradce	5	4	9	10%	8%	19%
b) kamarádi, spolužáci	15	9	24	31%	19%	50%
c) já	7	5	12	15%	10%	25%
d) rodiče	3	0	3	6%	0%	6%
e) kolemjdoucí	0	0	0	0%	0%	0%
	30	18	48	63%	38%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo 60%, což je 48 respondentů. Z celkového počtu odpovědí vyplynulo, že 50 %, což je 24 dotazovaných uvedlo kamarády (spolužáky), ve 25 %, což je 12 respondentů uvedlo svépomoc, v 19%, což je 9 osob učitel (výchovný poradce), 6%, 3 osoby rodiče.

U grafu na stejnou otázku č.8a, uvedlo z dotazovaných 15 nesportovců, což je 31% kamarádi (spolužáci), 7 nesportovců, což je 15% si pomohli sami, 3 osoby, což je 6% rodiče, a u 5 osob, což je 10% učitel. Naproti odpovědím 9 sportovců, což je 19% kamarádi (spolužáci), u 4 osob, 8 % učitel, 5dotazovaných, což 20% svépomocí. Zde odpovědi ukazují, že nejčastěji pomohli kamarádi, spolužáci nebo si pomohli žáci svépomocí. Občas pomohli učitelé, velmi

málo rodiče. Vyplynulo zde skutečnost, že se žáci neradi obracejí na dospělou osobu v případě, že je jim ubližováno.

Graf č.8a: osobní pomoc oběti rizikového chování

Graf č. 8a Odpovědi na otázku č.8A „Pokud ano, kdo...?“

Otázka zjišťuje, zda žáci mají a nebo nemají ve škole obavy v souvislosti s rizikovým chováním.

Tabulka č.9: obavy ve škole

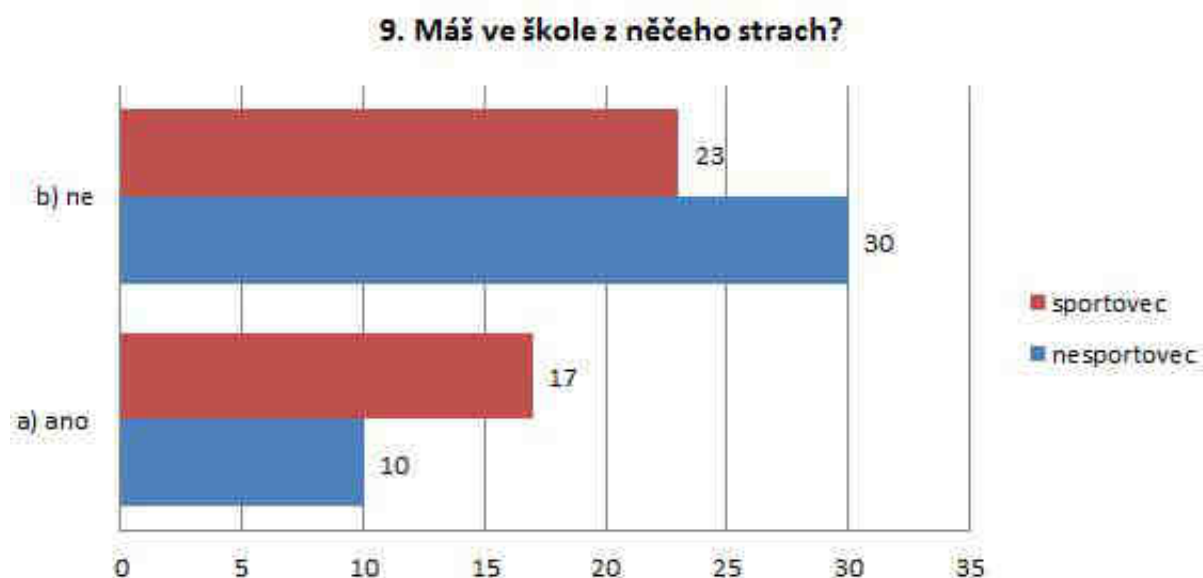
	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano	10	17	27	13%	21%	34%
b) ne	30	23	53	38%	29%	66%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo všech 80 dotazovaných, což 100%. V 66 %, což 53 respondentů uvedlo, že obavy nemají, v 34 %, což je 27 respondentů uvedlo, že ano.

Při poměru odpovědí nesportovci a sportovci zobrazených v grafu č.9 vychází, že 30 nesportovců, což je 38% nemá strach, proti odpovědím u 23 sportovců, což je 29%.

U kladné odpovědi ohledně obav vychází u 10 nesportovců, což je 13% proti 17sportovcům, což je 21%. Z výsledků vyplývá, že většina respondentů nemá ve škole strach, přesto větší obavu mají sportovci.

Graf č.9: obavy ve škole

Graf č. 9 Odpovědi na otázku č.9 „máš ve škole z něčeho strach?“

Zde zjišťuji co je nejčastější příčina obav. Žáci, kteří uvedli, že mají ve škole strach, zaznačili z jednu z pěti nabízených možností.

Tabulka č.9a: důvod strachu ve škole

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) fyzického napadení	0	0	0	0%	0%	0%
b) spolužáků	0	1	1	0%	3%	3%
c) učitele	2	0	2	7%	0%	7%
d) špatné známky ze zkoušení, z písemky	10	14	24	33%	47%	80%
e) šikany	0	3	3	0%	10%	10%
	12	18	30	40%	60%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo 37%, což je 30 dotazovaných. Tabulka zobrazuje, že nejvíce respondentů v 80%, což je 24 respondentů mají strach ze špatné známky, ze zkoušení nebo z písemky, druhá odpověď je 10%, 3 osoby ze šikany a jen 7%, 2 osoby z učitele, 3%, tzn. jeden respondent ze spolužáka.

Při otázce obav ze špatné známky v poměru nesportovec 40%, což je 10 osob a sportovec 60%, což je 14 osob vycházelo z grafu č.9a, že větších strach mají sportovci. Z uvedeného vyplývá, že i přes 10% obavy u sportovců ze šikany a 7% obavy nesportovců z učitele je z jejich strany stále největší obava z výsledků, které určují zda zvládají nároky učiva, kladené na ně ze strany školy a také rodičů.

Graf č.9a: důvod strachu ve škole

Graf č. 9a Odpovědi na otázku č.9A „pokud ano, z čeho?“

Šikanou jako takovou se potom zabývám v této otázce, kdy se snažím zjistit u respondentů, zda se stali obětí šikany.

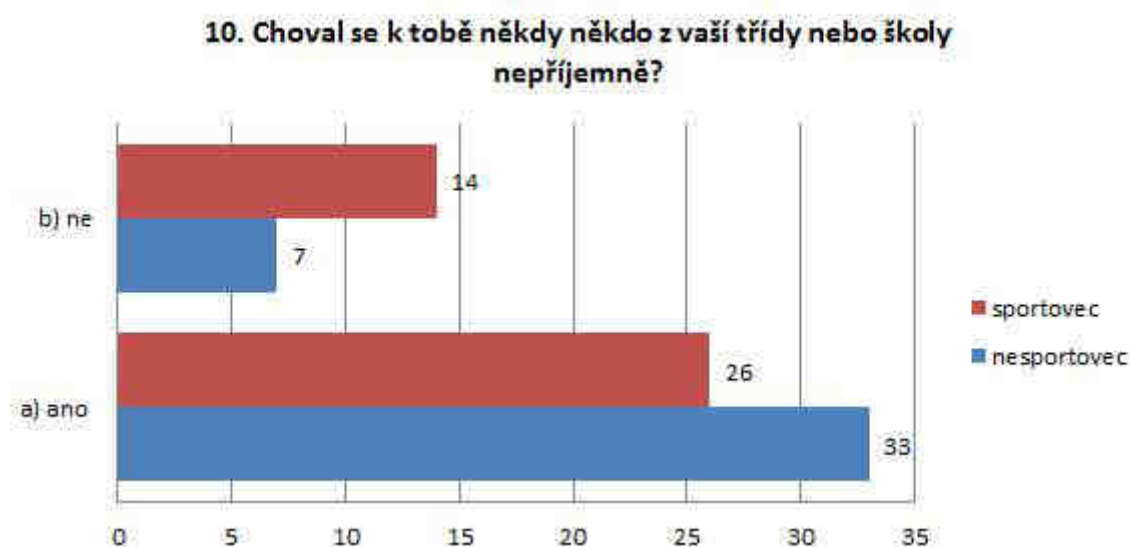
Tabulka č.10: oběti šikany

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano	33	26	59	41%	33%	74%
b) ne	7	14	21	9%	18%	26%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo opět všech 80 dotazovaných, což je 100%. Z 80 respondentů uvedlo, že v 74%, což je 59 dotazovaných byli obětí šikany a u 26%, což je 21 osob byla odpověď negativní. U záporných odpovědí na tuto otázku zobrazené v grafu č. 10 je uvedeno 14 sportovců, což je 18%, a 7 nesportovců, což je 9% z dotazovaného vzorku. U kladných odpovědí je uvedeno 33 nesportovců, což je 41% a 26 sportovců, což je 33%. Větší míru nepříjemného chování proti své osobě uvádí nesportovci při kladné odpovědi.

V z uvedeného vyplynulo, že skoro 2/3 respondentů má s nepříjemným jednáním svých spolužáků zkušenost a že se k nim někdy někdo z jejich třídy nebo školy choval nepříjemně.

Graf č.10: oběti šikany

Graf č. 10: Odpovědi na otázku č. 10 „choval se k tobě někdo z vaší třídy..., školy nepříjemně?“

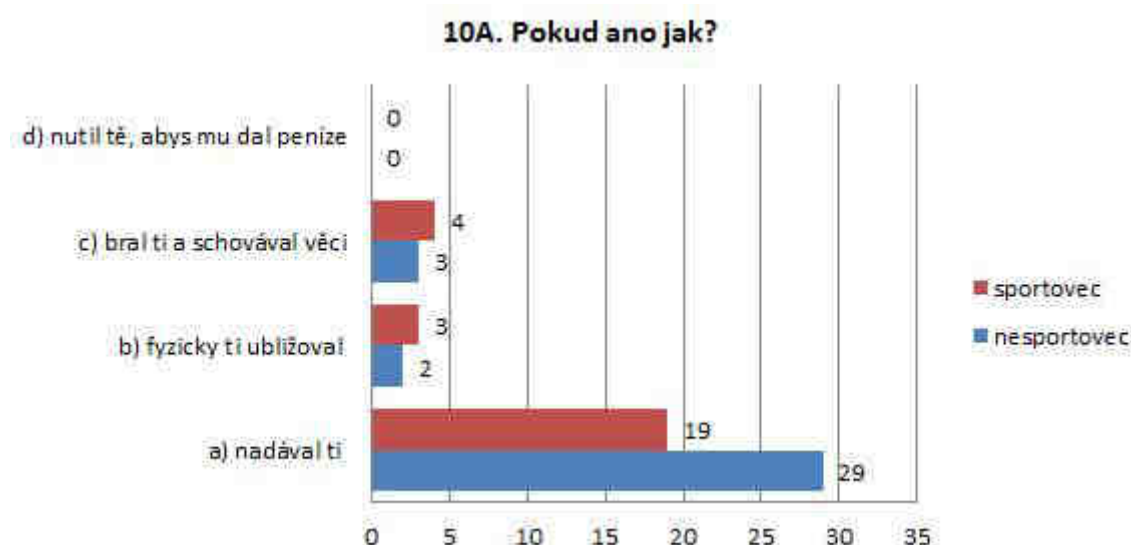
Na způsob rizikového chování se ptám a zjišťuji v této otázce.

Tabulka č. 10a: způsob rizikového chování u obětí

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) nadával ti	29	19	48	48%	32%	80%
b) fyzicky ti ubližoval	2	3	5	3%	5%	8%
c) bral ti a schovával věci	3	4	7	5%	7%	12%
d) nutil tě, abys mu dal peníze	0	0	0	0%	0%	0%
	34	26	60	57%	43%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo 75%, což 60 respondentů. S jakým druhem nepříjemného chování mají žáci nejčastěji zkušenost uvedlo z počtu dotazovaných, že v 80 %, což je 48 respondentů uvedlo nadával ti, v 12 %, což je 7 respondentů bral a schovával věci a v 8% , a u 5 osob došlo k fyzické ublížení. V grafu č. 10a při poměru sportovec a nesportovec vychází při odpovědích u 19 sportovců, což 32% nadával ti, v 7 %, což jsou 4 respondenti brali a schovávali mu věci, v 5%, což jsou 3 osoby fyzicky ubližovaly. Nesportovci se nejčastěji setkali v 48%, což je 29 osob s verbálními útoky svých spolužáků, v 5%, 3soby braly věci a 3%, 2 osoby fyzicky ubližovaly. Z uvedeného vychází, že nejčastěji dochází mezi žáky k verbálním útokům, jako druhá nejčastější možnost, kterou žáci uváděli, je braní a schování věcí. Z uvedeného vyplynulo, že většina dotazovaných respondentů má zkušenost s rizikovým chováním. U sportovců zde vychází, že jde o skupinu s rizikovým faktorem vážného způsobu chování s ohledem většího výskytu fyzického napadení.

Graf č. 10a: způsob rizikového chování u obětí

Graf č. 10a Odpovědi na otázku č. 10A „pokud ano, jak“?

V souvislosti s rozvojem moderních technologií je možný způsob šikany i tímto způsobem a proto se v následující otázce zabývám i termínem tzv., „kyberšikany“ a její znalosti u respondentů.

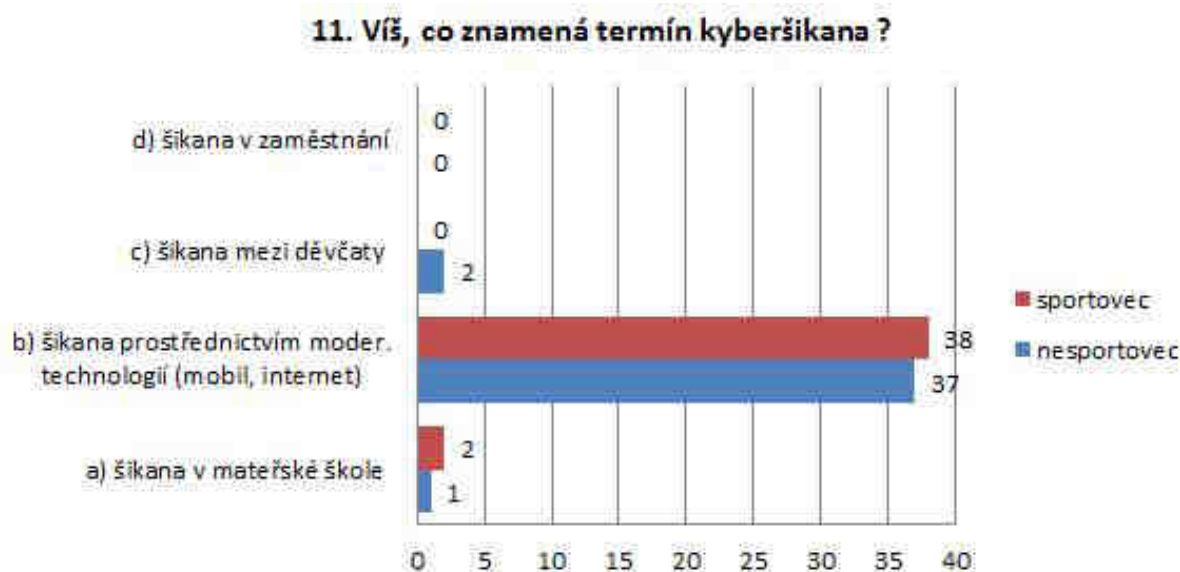
Tabulka č.11: moderní technologie s rizikem šikany

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) šikana v mateřské škole	1	2	3	1%	3%	4%
b) šikana moder. Technologií	37	38	75	46%	48%	94%
c) šikana mezi děvčaty	2	0	2	3%	0%	3%
d) šikana v zaměstnání	0	0	0	0%	0%	0%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo opět 100%. Z 80 respondentů při znalosti šikany v souvislosti s termínem kyberšikana v 94%, což je 75 respondentů vědělo, a jen 7%, což je 5 osob z dotazovaného vzorku nevědělo. V grafu č.11 při poměru 46%, což je 37 nesportovců a 48%, což je 38 sportovců vědělo, že je to šikana prostřednictvím moder. tech.....(mobil, PC), zanedbatelné procento sportovců a nesportovců uvedlo, že se jedná i jiný způsob.

Respondenti dokázali správně odpovědět v 94%, což dokazuje, že většina odpověděla správně, a z toho vyplývá, že respondenti mají obecné informace o možném způsobu šikany prostřednictvím moderních technologií.

Graf č.11: moderní technologie s rizikem šikany

Graf č. 11 Odpovědi na otázku č. 11 „víš co znamená kyberšikana?“

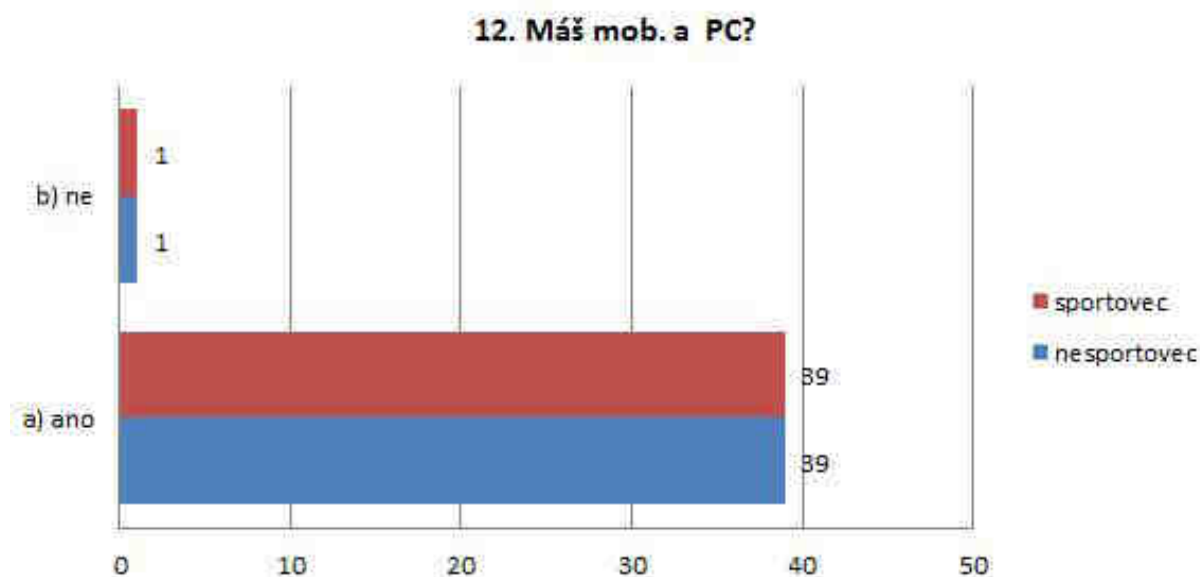
V souvislosti s hrozbou šikany prostřednictvím moderních technologií vycházím z následného způsobu dotazování, kdy se ptám zda žáci vlastní počítač a nebo mobilní telefon.

Tabulka č.12: vlastnictví moderních technologií u dotazovaného vzorku respondentů

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano	39	39	78	49%	49%	98%
b) ne	1	1	2	1%	1%	2%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo opět 100%. Z celkového 80 respondentů uvedlo v 98%, což je 78 respondentů, že vlastní PC a mobil, a jen 2%, což jsou dva respondenti nemají. Graf č.12 zobrazuje stejné odpovědi u 39 sportovců a 39 nesportovců, kdy vlastní PC a nebo mob. telefon, což je 98% z dotazovaného vzorku. Z uvedeného výzkumu vyplývá, že min. 98% dotazovaných má PC a nebo mob. telefon, někdo má obě zařízení tzn., že většina dotazovaných je riziková skupina s možností být šikanován moder. technologií.

Graf č.12: vlastnictví moderních technologií u dotazovaného vzorku respondentů

Graf č. 12 Odpovědi na otázku č. 12 „máš mob. a PC?“

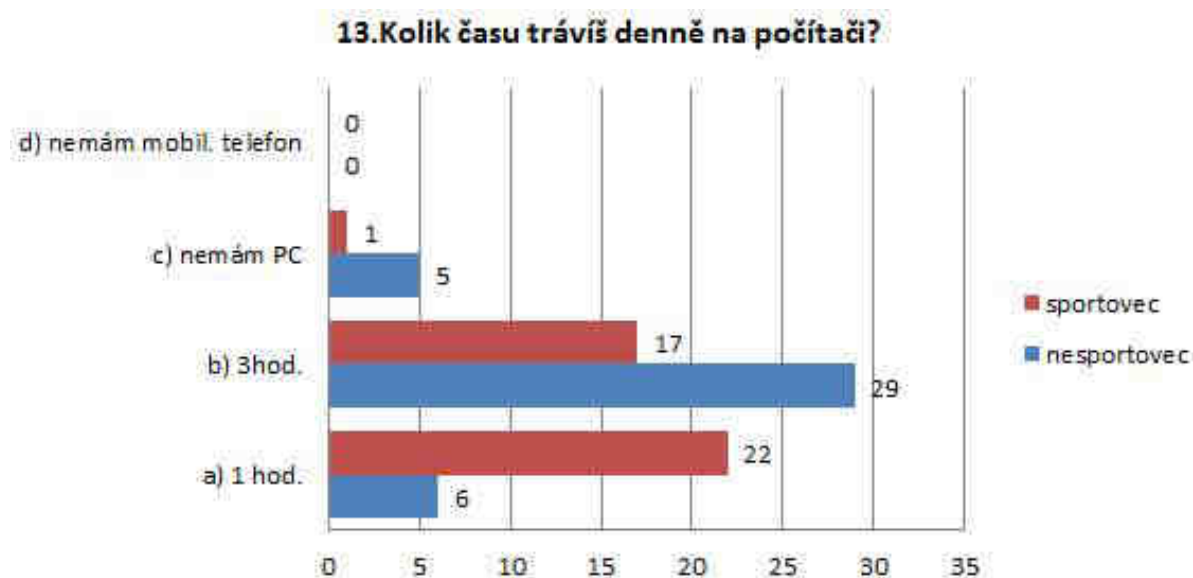
V této otázce ptám na kyberšikanu a rizika, který se týká času stráveného na počítači.

Tabulka č. 13: doba strávená obsluhou moderních technologií

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) 1 hod.	6	22	28	8%	28%	35%
b) 3hod.	29	17	46	36%	21%	58%
c) nemám PC	5	1	6	6%	1%	8%
d) nemám mobil. telefon	0	0	0	0%	0%	0%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo opět 100%. Z počtu 80 respondentů uvedlo, že v 58%, což je 46 osob 3hod., v 35 %, což je 28 osob min. 1hod., a jen 8%, což je 6 osob není pravidelně u PC a na mobil. telefonu. V grafu č.13 uvádí 29 nesportovců, což je 36 % a 17 sportovců, což je 21 % min. 3hod. u PC a mobil telefonu. Min., 1 hodinu při poměru odpovědí u 22 sportovců, což je 28% a odpovědí 6 nesportovců, což je 8% vychází, že delší čas tráví na PC nesportovci. Z uvedeného vyplývá, že respondenti tráví poměrně hodně času na PC a nebo na mob., telefonu a větší rizikovou skupinu ohroženou šikanou moderními technologiemi tvoří nesportovci.

Graf č. 13: doba strávená obsluhou moderních technologií

Graf č. 13 Odpovědi na otázku č. 13 „kolik času trávíš denně na PC?“

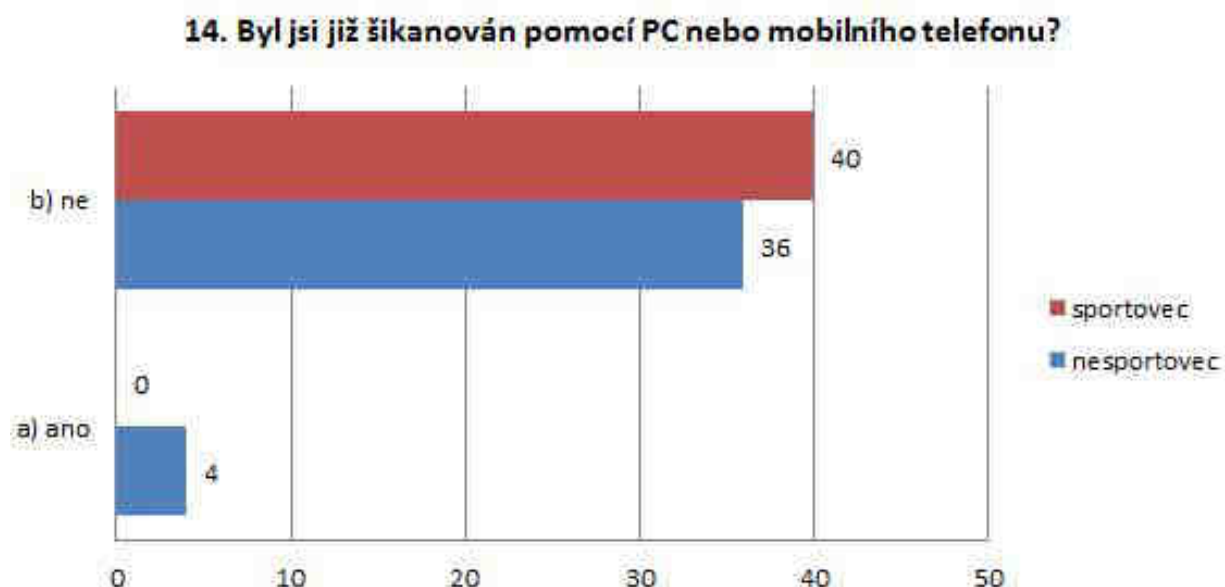
Zde se snažím zjistit u dotazovaného vzorku respondentů, zda byli a nebo mají osobní zkušenost s kyberšikanou.

Tabulka č.14: šikana prostřednictvím moderních technologií

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano	4	0	4	5%	0%	5%
b) ne	36	40	76	45%	50%	95%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo opět 100%. Z 80 respondentů odpovědělo v 95 %, což je 76 osob záporně a jen 5 %, což jsou 4 osoby z dotazovaného vzorku, že mají osobní zkušenost s touto šikanou. Z odpovědí sportovců a nesportovců zobrazené v grafu č. 14 vychází, že dotazovaných 36 nesportovců což je 45 % a 40 sportovců, což 50% uvádějí zápornou odpověď. Kladně odpovídají jen v 5 nesportovci, což jsou 4 osoby. Z uvedeného vyplynulo, že jen velmi zanedbatelné procento dotazovaných má zkušenost se šikanou prostřednictvím moder. technologií. Přesto rizikovou skupinu představují opět nesportovci.

Graf č.14: šikana prostřednictvím moderních technologií

Graf č. 14 Odpovědi na otázku č. 14 „byl jsi šikanován.....PC a nebo mobil., telefonem?“

Zde ptám dotazovaného vzorku osobní zkušenost týkající se konkrétního způsobu šikany moderními technologiemi. Vzhledem k tomu, že předchozí otázka umožnila zápornou odpověď, odpovědělo zde jen velmi malé procento respondentů. Z ni = 80 respondentů uvedlo, v fi = 50 % veř. sítí, 25% SMS, 25% opakovaným voláním viz. tabulka.

Tabulka č.14a: osobní zkušenost kyberšikany moder. technologií

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) SMS	2	0	2	25%	0%	25%
b) Email	0	0	0	0%	0%	0%
c) Opakovaným voláním	2	0	2	25%	0%	25%
d) Veřejnou sociální sítí	4	0	4	50%	0%	50%
	8	0	8	100%	0%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo jen 8 respondentů, což jsou 3%. Graf č.14a zobrazuje, že na tuto otázku odpověděli jen nesportovci, kdy uvedli veř. síť, opakovaným voláním a SMS. Z uvedeného vyplývá, že zkušenosti se šikanou mod. technologiemi mají jen nesportovci.

Graf č.14a: osobní zkušenost kyberšikany moder. technologií

Graf č. 14a Odpovědi na otázku č. 14A „pokud ano, jak?“

V této otázce zjišťuji, zda sami žáci (zkoumaný vzorek) sportovci vs. nesportovci se dopouštěli rizikového chování. Vzhledem k tomu, že mohli respondenti uvést i více odpovědí, vychází se zde z celkového počtu způsobu rizikového chování dotazovaného vzorku.

Tabulka č.15: respondenti jako pachatelé rizikového chování

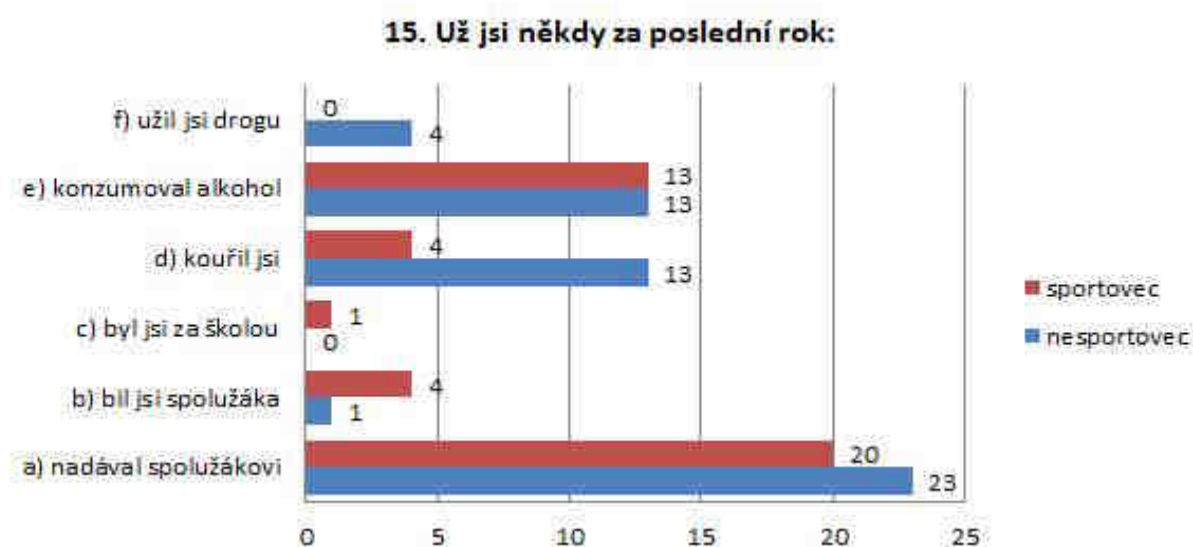
	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) nadával spolužákovi	23	20	43	24%	21%	45%
b) bil jsi spolužáka	1	4	5	1%	4%	5%
c) byl jsi za školou	0	1	1	0%	1%	1%
d) kouřil jsi	13	4	17	14%	4%	18%
e) konzumoval alkohol	13	13	26	14%	14%	27%
f) užil jsi drogu	4	0	4	4%	0%	4%
	54	42	96	56%	44%	100%

Tabulka zobrazuje celkový počet rizikového chování u dotazovaného vzorku respondentů, kdy nejvíce je ve 45%, což je 43 osob nadávalo, 27%, což je 26 osob konzumovalo alkohol, 18%, což je 17 osob kouřilo, 5%, 5osob bilo spolužáka, 4%, 4osoby užily drogu, 1 % , jedna osoba bylo za školou. Při poměru odpovědí u sportovců a nesportovců uvedené v následujícím grafu uvedlo 20 sportovců, což je 21%, že nadával spolužákovi, 13 sportovců což 14%, že konzumovali alkohol, 4osoby, což jsou 4% kouřilo a 4 osoby, což jsou 4% byly spolužáka. U nesportovců 23 osob, což je 24% nadávalo spolužákovi, 13 osob, což je 14% kouřilo, a 13osob, což je 14% konzumovalo alkohol. Zarážející je skutečnost, že jen tato

skupina má zkušenosti s drogou. Co se týká verbální šikany (nadávky) tak je zde poměr 50% mezi oběma skupinami.

Z uvedeného vyplývá, že jak sportovci, tak i nesportovci jsou iniciátory rizikového chování, kdy u sportovců převažuje bití spolužáka. U nesportovců převažuje kouření a dokonce drogy. Formy verbální šikany a konzumace alkoholu vycházejí pro obě dotazované skupiny stejně.

Graf č.15: respondenti jako pachatelé rizikového chování

Graf č. 15 Odpovědi na otázku č.15 „už jsi za poslední rok...?“

Zde se již zabývám konkrétním dotazem na formu rizikového chování, kdy se dotazového vzorku ptám na konzumaci alkoholu.

Tabulka č.16: způsob rizikového chování respondentů (alkohol)

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) nikdy	21	22	43	26%	28%	54%
b) občas	18	13	31	23%	16%	39%
c) jednou týdně	1	4	5	1%	5%	6%
d) k jídlu	0	1	1	0%	1%	1%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo opět 100%. Tabulka zobrazuje odpovědi respondentů na konzumaci, kdy z 80 respondentů uvedlo, že v 54% což je 43 respondentů nikdy, 39%, což je 31 osob občas, 6%, což je 5 osob jednou týdně, 1% , jeden respondent k jídlu. Porovnání zobrazuje graf, kdy 1 sportovec, což je 1% k jídlu, 4 sportovci, což je 5% jednou týdně, 13 sportovců, což je 16% uvedlo občas a 22sportovců, což je 28% uvedlo, že alkohol

nekonzumovali. Nesportovci se v 1 odpovědi, což 1 % přiznali k pravidelné konzumaci jednou týdně, 18 nesportovců, což je 23% uvedlo občas, a 21 nesportovců, což je 26% uvedlo, že alkohol nekonzumovali.

Sportovci zaškrtnuli pravidelnost konzumace alkoholu častěji než nesportovci. Co se pravidelnosti konzumace alkoholu nejčastěji žáci zaškrtnuli odpověď: „občas“. K pravidelnější konzumaci se pak přiznalo 5%, sportovců, proti 1% nesportovců, kteří zaškrtnuli odpověď „jednou týdně“ a 1 % sportovců označila odpověď: „každý den, k jídlu.“ Z uvedeného vyplynulo, že ze zkoumaného vzorku jsou častější konzumenti alkoholu sportovci. Tím, že jsou zde i odpovědi na pravidelnou konzumaci, je i z důvodu věku respondentů patrné, že se jedná o nejvíce ohroženou skupinu ke vzniku závislosti.

Graf č.16: způsob rizikového chování respondentů (alkohol)

Graf č. 16 Odpovědi na otázku č.16 „Jak často konzumuješ alkohol?“

Zde se opět dotazují konkrétním způsobem na formu rizikového chování, které se týká kouření.

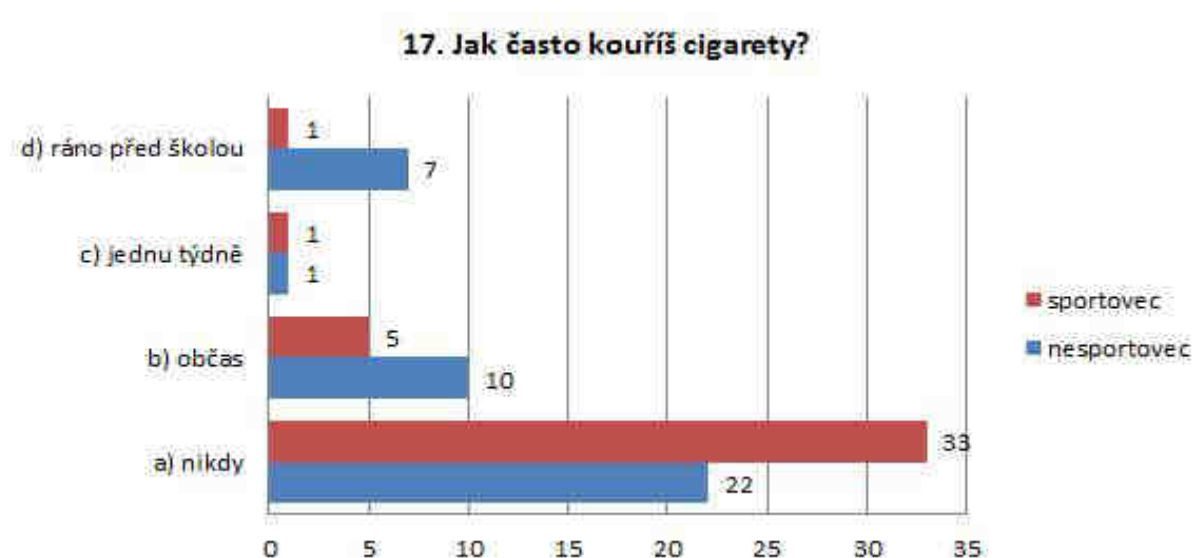
Tabulka č. 17: způsob rizikového chování respondentů (kouření)

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) nikdy	22	33	55	28%	41%	69%
b) občas	10	5	15	13%	6%	19%
c) jednu týdně	1	1	2	1%	1%	2%
d) ráno před školou	7	1	8	9%	1%	10%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo opět 100%. Odpovědi respondentů na rizikového chování kouření cigaret, se přiznalo z 80 respondentů, že 69 %, což je 55 respondentů nikdy, 19 %, což je 15 osob občas, 10%, 8 osob ráno před školou a 2%, 2 osoby jednou týdně.

Graf č. 17 zobrazuje odpovědi sportovců a nesportovců tak, že 7 nesportovců, což je 9% se přiznalo k pravidelnosti a to ráno před školou, v 10 nesportovců, což 13% občas. U sportovců byla 1 odpověď, což 1% ráno před školou, a 5 sportovců, což je 6% uvedlo, že občas. Záporná odpověď 22 nesportovců, což je 28% ohledně zkušenosti s kouřením proti 33 sportovcům, což je 41% vyplynulo, že v pravidelnosti dominují nesportovci a to ráno před školou a občas. Co se pravidelnosti kouření týče převažuje odpověď „nikdy“ v 41% u sportovců. Zde vychází, že rizikovější je skupina nesportovců.

Graf č. 17: způsob rizikového chování respondentů (kouření)

Graf č. 17 Odpovědi na otázku č.17 „jak často kouříš cigarety?“

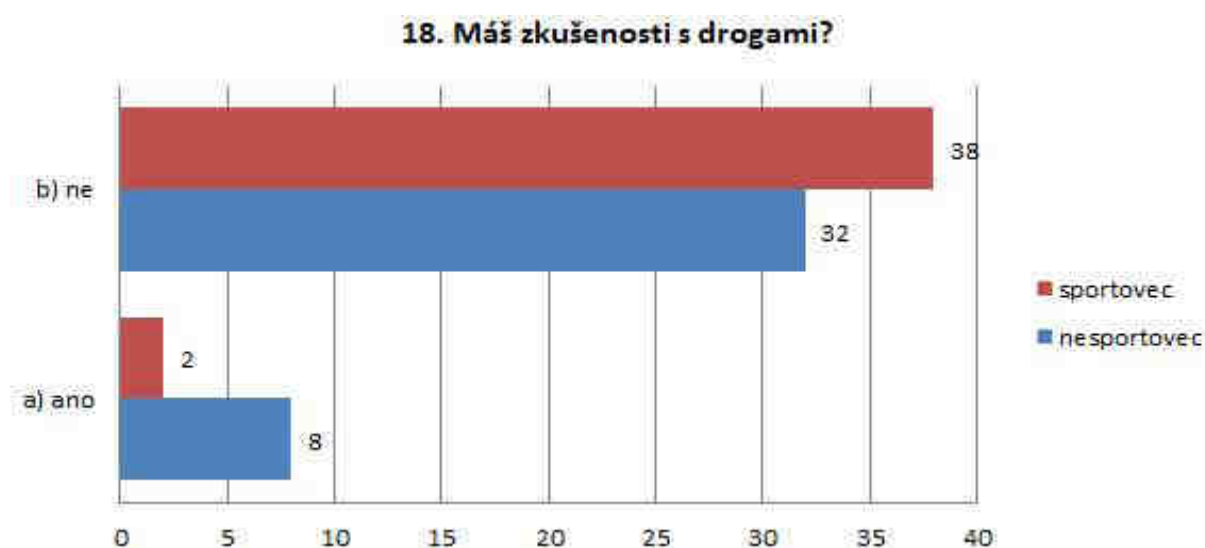
Co se nelegálních drog týče, mají žáci zkušenosti i s těmito látkami a tak se v této otázce zaměřuji i na tuto problematiku vážného rizikového chování.

Tabulka č.18: způsob rizikového chování respondentů (drogy)

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano	8	2	10	10%	2%	12%
b) ne	32	38	70	40%	48%	88%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo opět 100%. Odpovědi 80 respondentů, ohledně zkušenosti s psychotropními látkami uvedlo, že 88 % což je 70 osob zápornou odpověď, 12 %, což je 10 osob uvedlo osobní zkušenost. Při porovnání odpovědí sportovců a nesportovců zobrazené v grafu č.18, převažuje u 8 nesportovců což je 10%, proti 2 sportovcům, což jsou 2 respondenti kladná odpověď. Jde-li o pravidelnost užívání, převažuje sice v 88% odpověď nikdy, ale bohužel 12% respondentů má již zkušenost s drogou. Z uvedeného také vyplynulo, že nesportovci je více ohrožená skupina v souvislosti s užitím nelegálních látek.

Graf č.18: způsob rizikového chování respondentů (drogy)

Graf č. 18 Odpovědi na otázku č.18 „ Máš zkušenosti s drogami?“

Obvykle se uvádí, že marihuana je svým způsobem tzv., startující droga a tak se v této otázce ptám respondentů na zkušenosti s touto poměrně lehce dostupnou drogou.

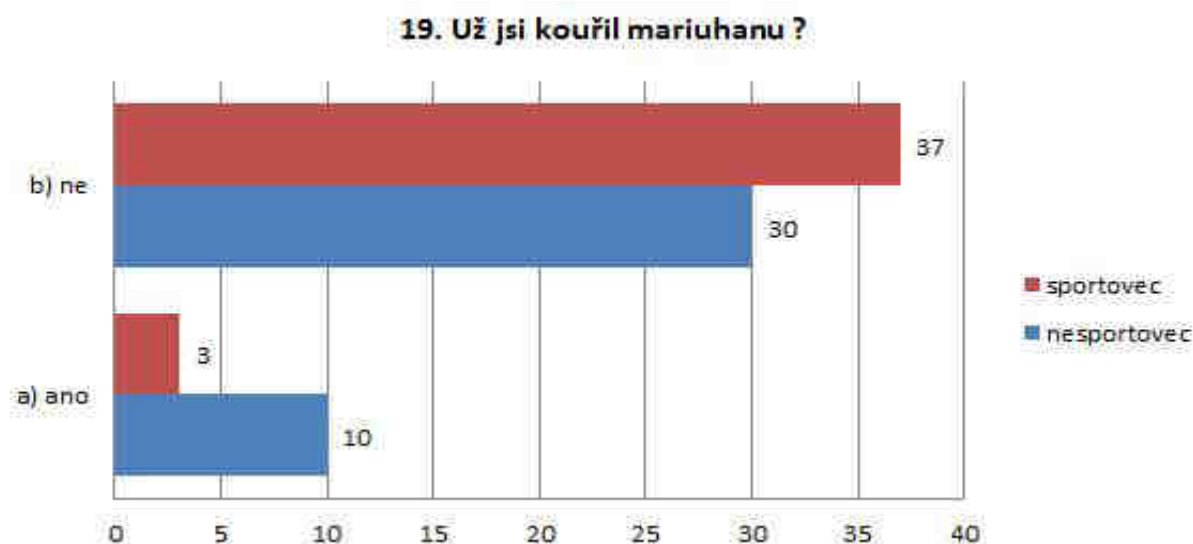
Tabulka č.19: způsob rizikového chování respondentů (mariuhana)

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano	10	3	13	13%	4%	16%
b) ne	30	37	67	38%	46%	84%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo opět 100%. Zde z dotazovaného vzorku 80 respondentů, byly odpovědi v 84 %, což je 67 respondentů negativní, ale 16 %, což je 13 osob přiznalo zkušenost s touto drogou. V grafu č.19 uvedlo 30 nesportovců, což je 38% zápornou odpověď, proti 37 sportovcům, což 46%. Při kladné odpovědi 10 nesportovců což je 13%

proti 3 sportovcům, což je 4%, vycházel lepší výsledek u sportovců ohledně zkušenosti s touto lehkou drogou. Opět zde vychází, že větší riziko ohrožení představuje skupina nesportovců.

Graf č.19: způsob rizikového chování respondentů (mariuhana)

Graf č. 19 Odpovědi na otázku č.19 „ už jsi kouřil marihuanu?“

Jedna z nejčastějších forem rizikového chování je tzv., verbální šikana a tak se respondentů v této otázce ptám na jejich konkrétního zážitek vycházející z verbálního způsobu šikany v jejich škole.

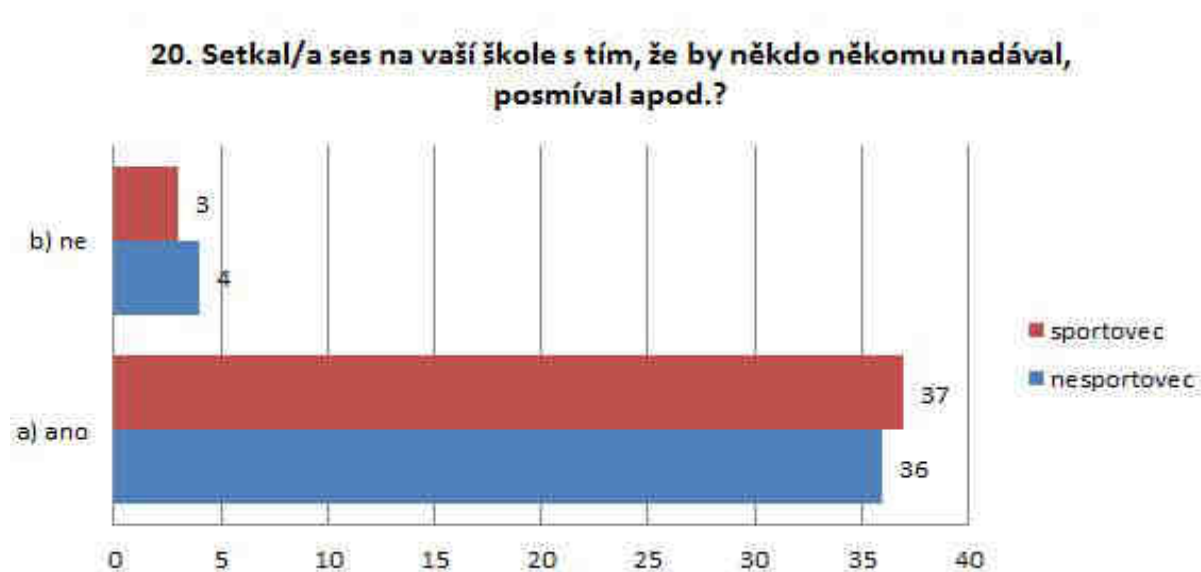
Tabulka č.20: zkušenost respondentů s verbální šikanou

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano	36	37	73	45%	46%	91%
b) ne	4	3	7	5%	4%	9%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo opět 100%. Z odpovědí 80 respondentů, že vyšlo, že 91 %, což je 73 osob má osobní zkušenost při odpovědi **ano**, a jen 9% což je 7 respondentů uvedlo zápornou odpověď.

Z odpovědí v grafu č. 20 vyšlo, že 37 sportovců, což je 46% a 36 nesportovců, což je 45% při kladných odpovědích má konkrétní zážitek z této formy šikany. Z uvedeného vyplynulo, že drtivá většina respondentů byla svědkem a nebo má zkušenosti s verbálním způsobem šikany, z procentuálních výsledků vychází stejně, že sportovci i nesportovci mají již tuto zkušenost.

Graf č.20: zkušenost respondentů s verbální šikanou

Graf č. 20 Odpovědi na otázku č.20 „setkal/a ses ve vaší škole, že by někdo někomu nadával..., posmíval atd.“

Další vážná forma rizikového chování je násilí a tak se v této otázce respondentů dotazují, zda již byli a nebo mají zkušenost s touto formou agresivního způsobu šikany v jejich škole.

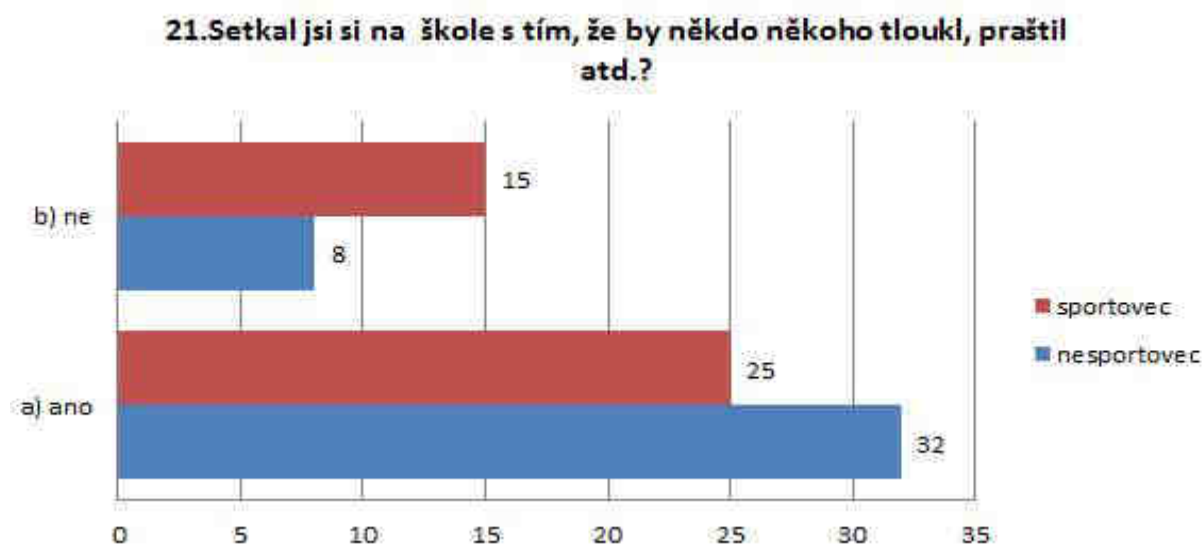
Tabulka č.21: rizikové chování – násilí

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano	32	25	57	40%	31%	71%
b) ne	8	15	23	10%	19%	29%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo opět 100%. Z odpovědí 80 respondentů vyšlo, že 71%, což je 57 respondentů má zkušenost s násilím a 29%, což je 23 osob zatím ne.

Graf č. 21 zobrazuje výsledky při kladných odpovědích 32 nesportovců, což je 40% proti 25 sportovcům, což je 31%. U záporných odpovědí 8 nesportovců, což je 10% proti 15 sportovcům, což je 19% opět vyloučeno, že má většina žáků zkušenost z uvedeným způsobem rizikového chování. Z odpovědí nesportovců vyloučeno, že mají větší zkušenosti z uvedeným způsobem vážného způsobu rizikového chování a představují ohroženější skupinu.

Graf č.21: rizikové chování - násilí

Graf č. 21 Odpovědi na otázku č.21 „setkal/a ses ve vaší škole, že by někdo někoho tloukl..., praštil atd.“

Stát se obětí šikany je v dnešní době velmi častý jev a představuje velmi vážný problém u vývoje mladého člověka. Proto se v této otázce dotazují respondenti na to, zda byli i oni obětí šikany v jejich škole

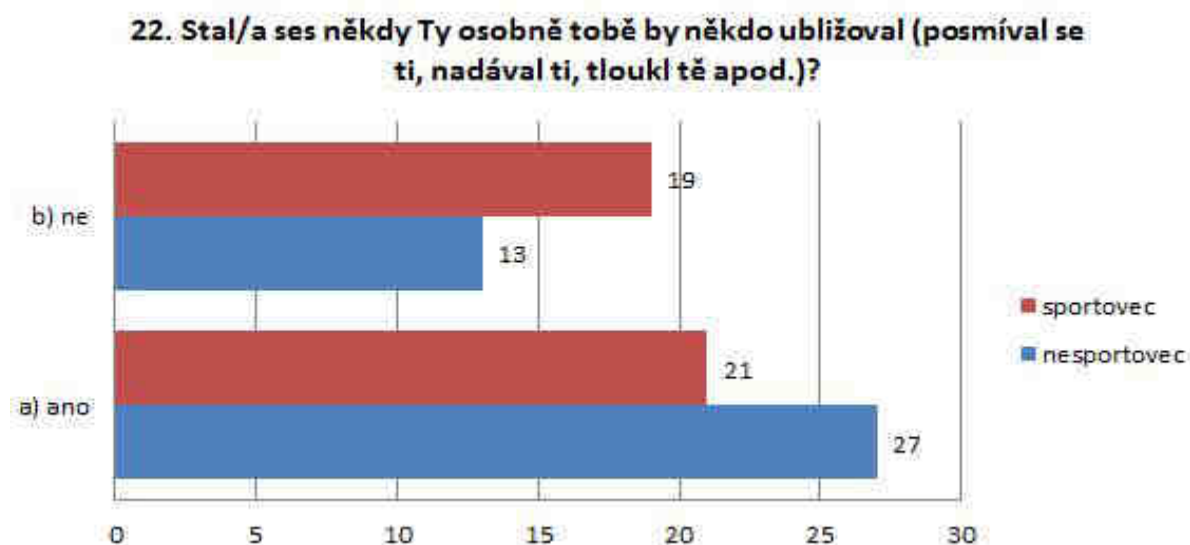
Tabulka č.22: osobní zkušenost s rizikovým chováním u respondentů

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano	27	21	48	34%	26%	60%
b) ne	13	19	32	16%	24%	40%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo opět 100%. Z odpovědí 80 respondentů vychází, že v 60 %, což je 48 respondentů bylo obětí šikany, a 40%, což je 32 osob nebylo šikanováno.

V grafu č.22 uvedlo zápornou odpověď 13 nesportovců, což je 16% proti 19 sportovcům, což je 24%. Při kladném dotazu uvedlo 27 nesportovců, což je 34% proti 21 sportovcům, což je 26%, že bylo obětí šikany. Zde vyplynulo, že víc jak polovina dotazovaných byla obětí šikany, a více byli šikanováni nesportovci.

Graf č.22: osobní zkušenost s rizikovým chováním u respondentů

Graf č.22 Odpovědi na otázku č.22 „setkal ses ve vaší škole, že by někdo tobě ubližoval...nadával...tloukl..., apod.“

V otázce zabývám potřebou důvěryhodné dospělé osoby, v souvislosti s rizikovým chováním a také, zda mají dotazovaní respondenti důvěru, že pokud věc sdělí dospělé osobě, tak se bude věc řešit a dostane se jim odpovídající pomoci.

Tabulka č. 23: potřebnost důvěryhodné osoby při intervenční pomoci

	nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
a) ano	22	18	40	28%	22%	50%
b) ne	18	22	40	22%	28%	50%
	40	40	80	50%	50%	100%

Zde tabulka zobrazuje odpovědi respondentů, kdy z celkového počtu vybraného vzorku 80 respondentů odpovědělo opět 100%. Odpověď 80 respondentů byla v 50%, což je 40 respondentů záporná a v 50%, což je opět 40 osob uvedla kladnou odpověď.

U grafu č.23 odpovědělo záporně 22 sportovců, což je 28% proti 18 nesportovcům, což je 22%. U kladné odpovědi bylo 18 sportovců, což je 22% proti 22 nesportovcům, což je 28%. Zde vyplynulo, že zhruba polovina dotazovaných si myslí, že by jim mohla dospělá osoba pomoci. Potřeba intervenční pomoci převažuje u nesportovců.

Graf č. 23: potřeba důvěryhodné osoby při intervenční pomoci

Graf č. 23 Odpovědi na otázku č.23 „kdybys bylřekl/a jsi to někomu dospělmu?“

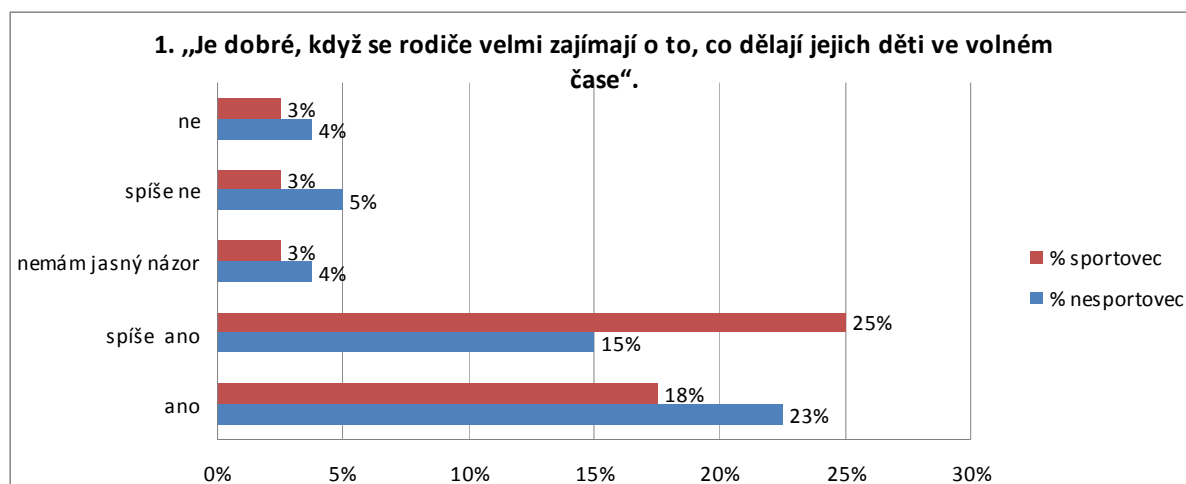
10.3 Charakteristické okolnosti výskytu problémového chování

V rámci zjišťování charakteristik okolností výskytu rizikového chování, jsem se zaměřil na faktor přítomnosti a kvality vztahu s dospělou osobou pomocí následujících škálových otázek. I zde jsou údaje uváděny v relativní četnosti respondentů ($f_i=100\%$, $n_i= 80$ respondentů). Při odpovědích: „spíše ano.., a ano“ budu brát jako **kladné**, ostatní odpovědi ve stylu: „ne.., spíše ne.., a nemám jasný názor“ budou brány jako **záporné**.

V tabulce a grafu č.24 s názvem: „Je dobré, když se rodiče velmi zajímají o to, co dělají jejich děti ve volném čase“ převládala kladná odpověď u 34 sportovců, což je 43%, tak u 30 nesportovců, což je 38%, z $n_i = 80$, kdy většina uvedla v odpovědi „spíše ano“ a ano.“ Vyplývá, že dotazovaný vzorek má pocit, že je dobré aby se rodiče zajímali o své děti v souvislosti s využitím jejich volného času.

Tabulka č.24: „Je dobré, když se rodiče velmi zajímají o to, co dělají jejich děti ve volném čase“

nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
18	14	32	23%	18%	40%
12	20	32	15%	25%	40%
3	2	5	4%	3%	6%
4	2	6	5%	3%	8%
3	2	5	4%	3%	6%
40	40	80	50%	50%	100%

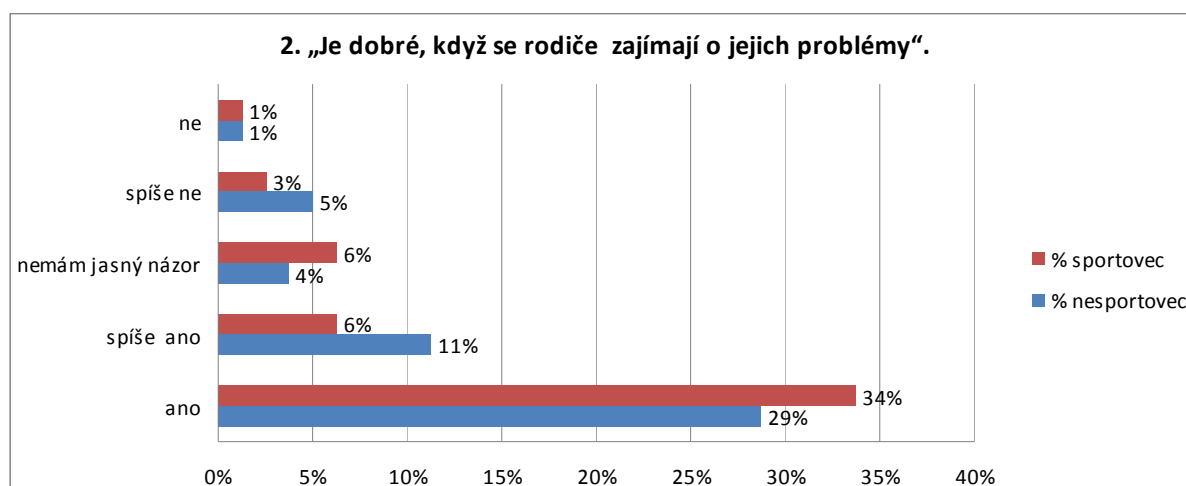

Graf č. 24 Odpovídá na otázku č.1 „Je dobré, když se rodiče zajímají co dělají jejich děti ve volném čase?“

V následující tabulce a grafu č.25 s názvem: „je dobré, když se rodiče zajímají o jejich problémy“ vycházejí opět kladné odpovědi „spíše ano, ano.“ Z uvedených zjištění vyplývá, že 32 sportovců, což je 40% a 32 nesportovců, což je 40% z ni = 80 respondentů jsou přesvědčeni, že dobrý vztah s rodiči může mít pozitivní vliv na řešení jejich potíží.

Tabulka č.25: „Je dobré, když se rodiče zajímají o jejich problémy?“

nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
23	27	50	29%	34%	63%
9	5	14	11%	6%	18%
3	5	8	4%	6%	10%
4	2	6	5%	3%	8%
1	1	2	1%	1%	3%
40	40	80	50%	50%	100%

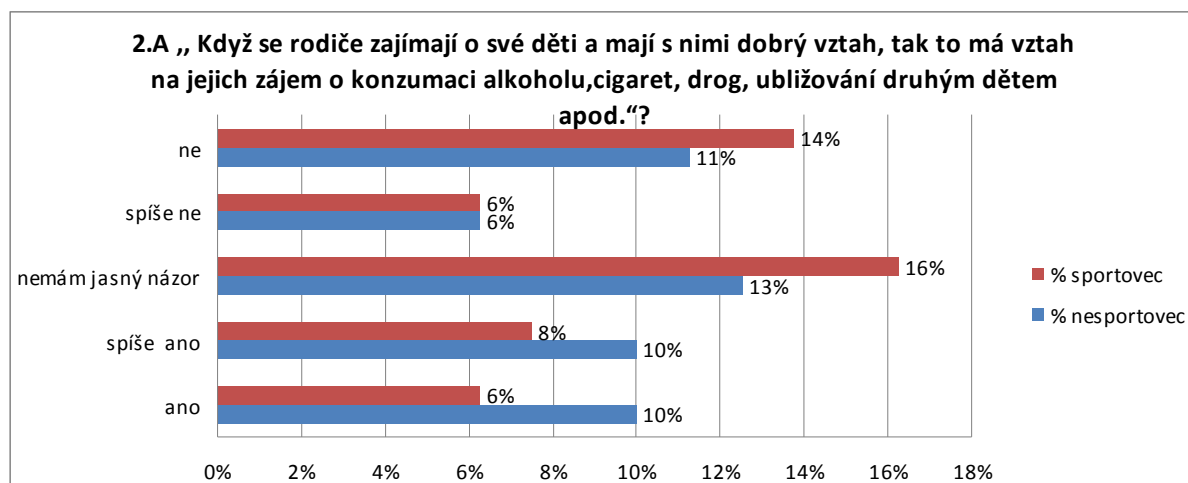

Graf č. 25 Odpovídá na otázku č.2 „ Je dobré, když se rodiče zajímají o jejich problémy?“

V tabulce a grafu č.26 s názvem: „**Když se rodiče zajímají o své děti a mají s nimi dobrý vztah, tak to má vliv na rizikové chování.....?**“ jsou naopak spíše záporné odpovědi, více se k záporným odpovědím přiklání sportovci. Zde 24 sportovců, což je 30% a 26 nesportovců, což je 33% z ni = 80 respondentů odpovídalo shodně negativním způsobem: „**nemám jasný názor, spíše ne a ne.**“ Z uvedeného vyplynulo, že dotazovaný vzorek respondentů není přesvědčen o tom, že rodiče zabrání většímu šíření rizikového chování.

Tabulka č 26: „Když se rodiče zajímají o své děti a mají s nimi dobrý vztah, tak to má vliv na rizikové chování.“

nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
8	5	13	10%	6%	16%
8	6	14	10%	8%	18%
10	13	23	13%	16%	29%
5	5	10	6%	6%	13%
9	11	20	11%	14%	25%
40	40	80	50%	50%	100%

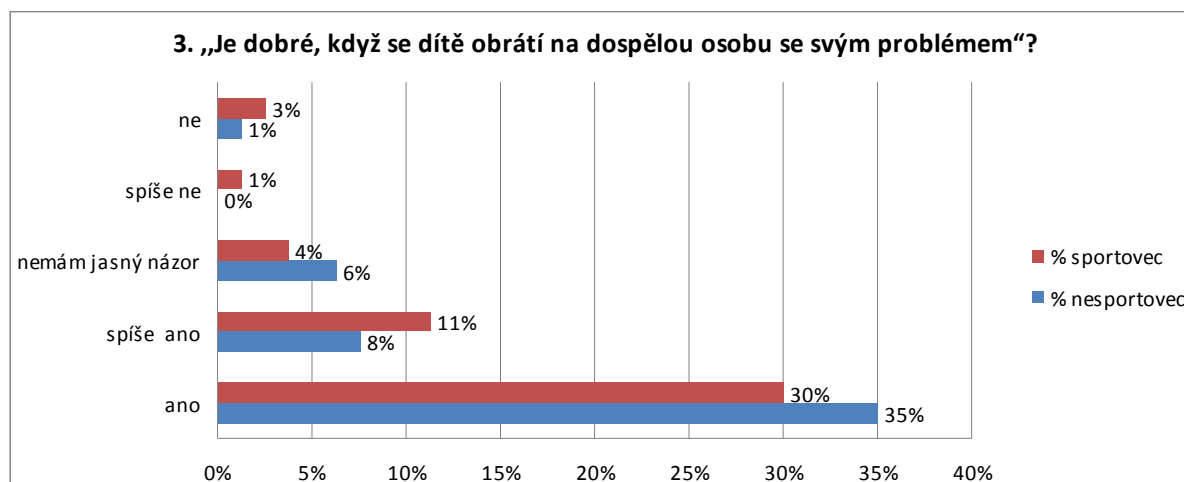

Graf č.26 Odpovídá na otázku č. 2A „ Když se rodiče zajímají o své děti a mají s nimi dobrý vztah, tak to má vztah na jejich zájem o konzumaci alkoholu, cigaret, drog, ubližování druhým dětem?“

V tabulce a grafu č. 27 s názvem: „**je dobré, když se dítě obrátí na dospělou osobu se svým problémem**“ převládala shodně u 33 sportovců, což je 41% a u 34 nesportovců, což je 43% z ni = 80 kladná odpověď: „**ano, spíše ano.**“ Vyplynulo, že děti mají potřebu řešit své problémy s dospělou osobou.

Tabulka č.27: „Je dobré, když se dítě obrátí na dospělou osobu se svým problémem.“

nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
28	24	52	35%	30%	65%
6	9	15	8%	11%	19%
5	3	8	6%	4%	10%
0	1	1	0%	1%	1%
1	2	3	1%	3%	4%
40	39	79	50%	49%	99%

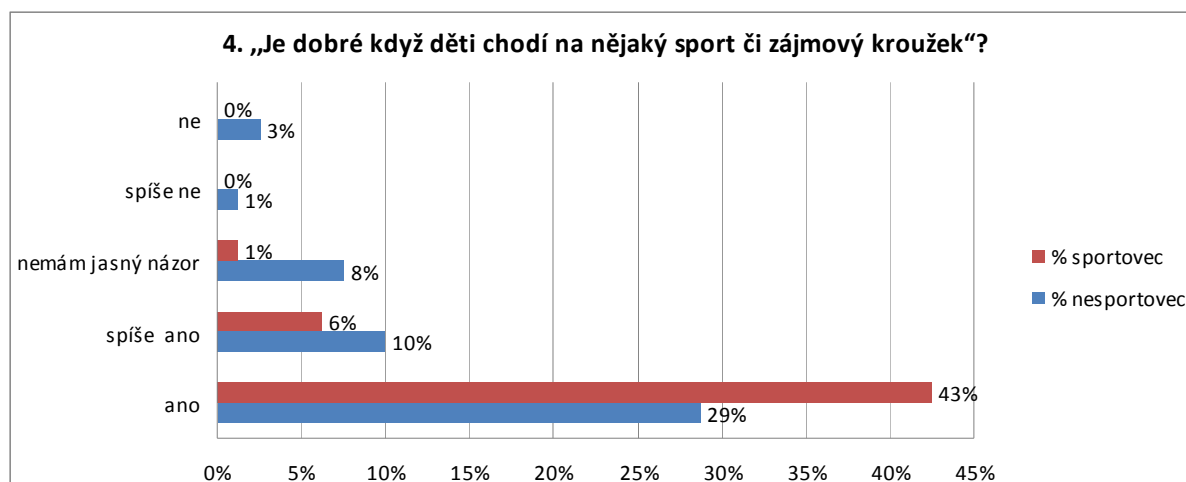

Graf č. 27 Odpovídá na otázku č.3 „Je dobré, když se dítě obrátí na dospělou osobu se svým problémem?“

U tabulce a grafu č. 28 s názvem: „**je dobré, když děti chodí na nějaký sportovní zájmový kroužek**“ převládala shodně u 39 sportovců, což je 49% a u 31 nesportovců, což je 39% z ni = 80 kladná odpověď: „**ano, spíše ano.**“ Vyplynulo z odpovědí, že respondenti mají zájem vyplnit svůj volný čas zájmovou sportovní aktivitou.

Tabulka č.28: „Je dobré, když děti chodí na nějaký sportovní zájmový kroužek.“

nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
23	34	57	29%	43%	71%
8	5	13	10%	6%	16%
6	1	7	8%	1%	9%
1	0	1	1%	0%	1%
2	0	2	3%	0%	3%
40	40	80	50%	50%	100%

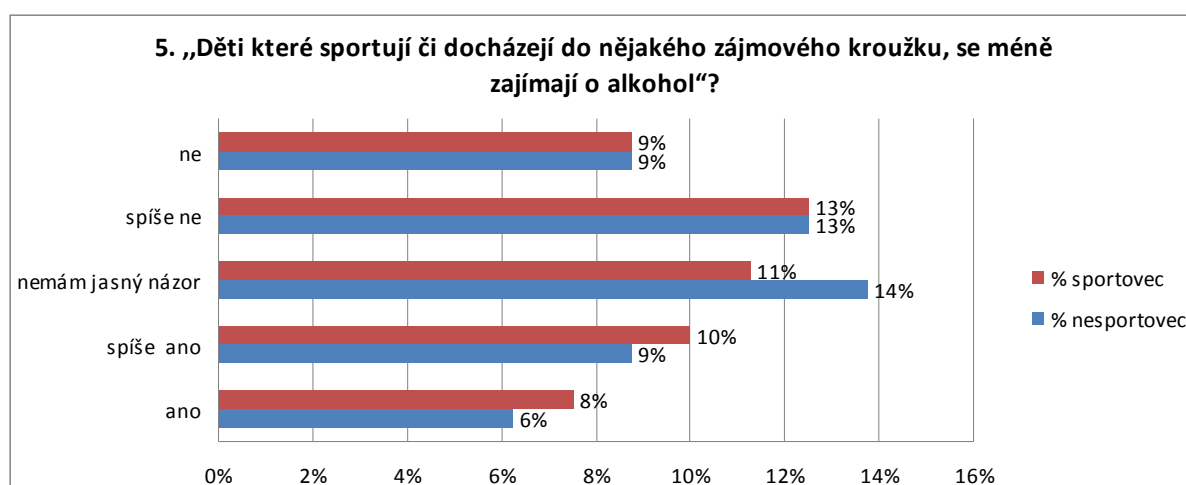

Graf č. 28 Odpovídá na otázku č.4 „Je dobré když děti chodí na nějaký sport či zájmový kroužek?“

V tabulce a grafu č.29 s názvem: „**děti, které sportují... v nějakém zájmovém kroužku se méně zajímají o alkohol**“ obě dotazované skupiny respondentů odpovídaly shodně spíše negativním způsobem: „**nemám jasný názor, spíše ne, a ne..**“ Z negativních odpovědí 26 sportovců, což je 33%, a u 28 nesportovců, což je 36% z ni = 80 vyloučeno, že spíše nemají dojem, že by zájmová sportovní činnost mohla snížit míru rizikového chování u dětí.

Tabulka č.29: „**Děti, které sportují... v nějakém zájmovém kroužku se méně zajímají o alkohol.**“

nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
5	6	11	6%	8%	14%
7	8	15	9%	10%	19%
11	9	20	14%	11%	25%
10	10	20	13%	13%	25%
7	7	14	9%	9%	18%
40	40	80	50%	50%	100%

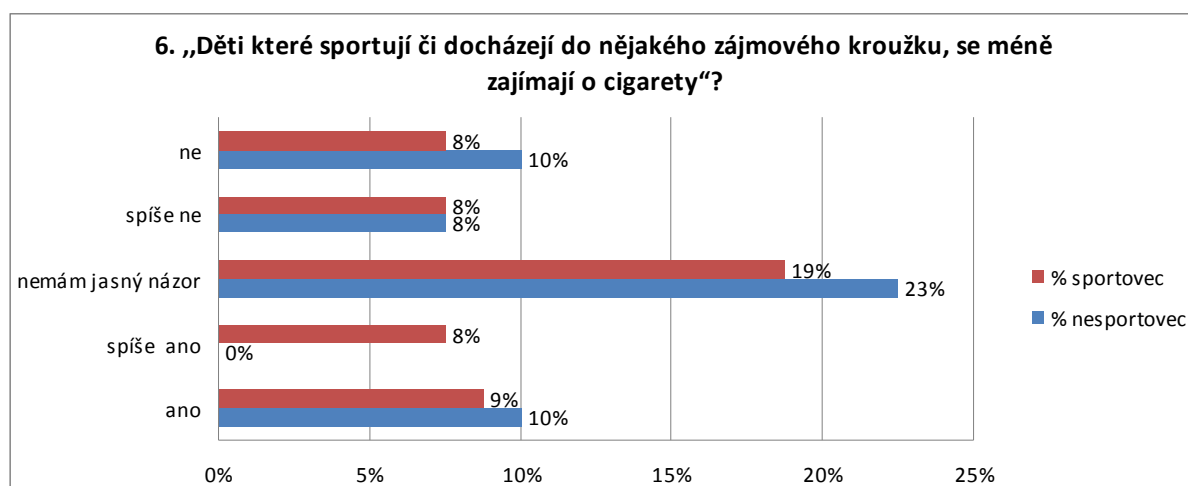

Graf č. 29 Odpovídá na otázku č.5 „Děti které sportují či docházejí do nějakého zájmového kroužku, se méně zajímají o alkohol?“

V tabulce a grafu č.30 s názvem: „**děti, které sportují... v nějakém zájmovém kroužku se méně zajímají o cigarety**“ uvedlo 27 sportovců, což je 35% a 32 nesportovců, což je 41% z ni=80 shodně negativně „**nemám jasný názor, spíše ne.., a ne**“ Z toho vyplynulo, že respondenti si opět nejsou jisti, zda zájmový kroužek může zmírnit uvedenou formu rizikového chování.

Tabulka č.30: „Děti, které sportují... v nějakém zájmovém kroužku se méně zajímají o cigarety.“

nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
8	7	15	10%	9%	19%
0	6	6	0%	8%	8%
18	15	33	23%	19%	41%
6	6	12	8%	8%	15%
8	6	14	10%	8%	18%
40	40	80	50%	50%	100%

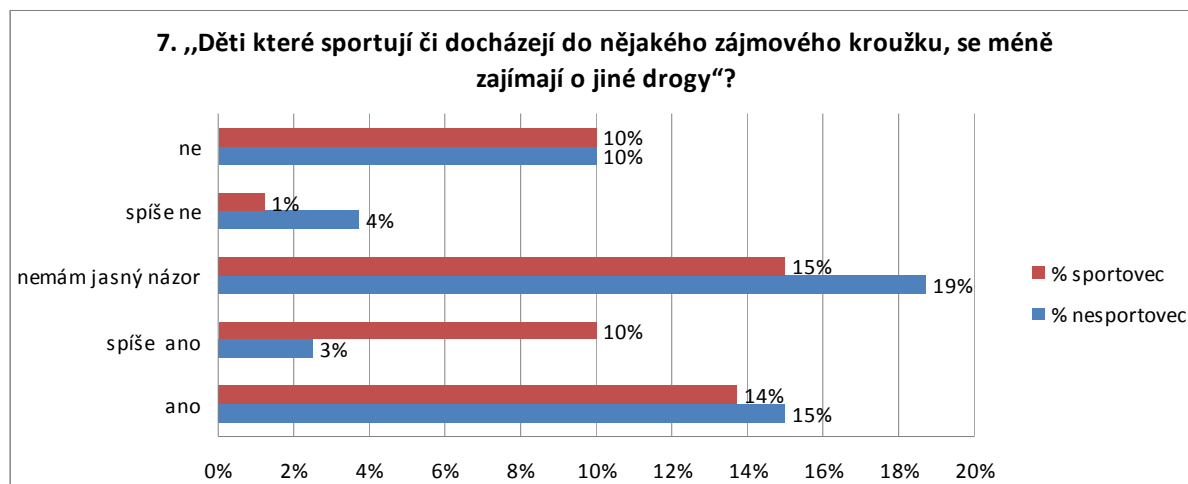

Graf č. 30 Odpovídá na otázku č.6 „Děti které sportují či docházejí do nějakého zájmového kroužku, se méně zajímají o cigarety“?

V tabulce a grafu č.31 s názvem: „**děti, které sportují... v nějakém zájmovém kroužku se méně zajímají o drogy**“ uvedlo 21 sportovců, což je 21% a 26 nesportovců, což je 33% z ni = 80 zápornou odpověď „**nemám jasný názor, spíše ne.., a ne**“. Kladná odpověď byla u 19 sportovců, což je 24% a u 14 nesportovců, což je 18% z ni=80 kdy uvedli respondenti „**ano.., spíše ano**“ Z uvedeného vyplynulo, že jak sportovci, tak i nesportovci nemají jasný názor na problematiku drog a omezení rizik při docházení do zájmových kroužků, přesto se přiklání spíše k negativnímu názoru, že je možné tímto způsobem problematiku šíření drog řešit.

Tabulka č.31: „Děti, které sportují... v nějakém zájmovém kroužku se méně zajímají o drogy.“

nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
12	11	23	15%	14%	29%
2	8	10	3%	10%	13%
15	12	27	19%	15%	34%
3	1	4	4%	1%	5%
8	8	16	10%	10%	20%
40	40	80	50%	50%	100%

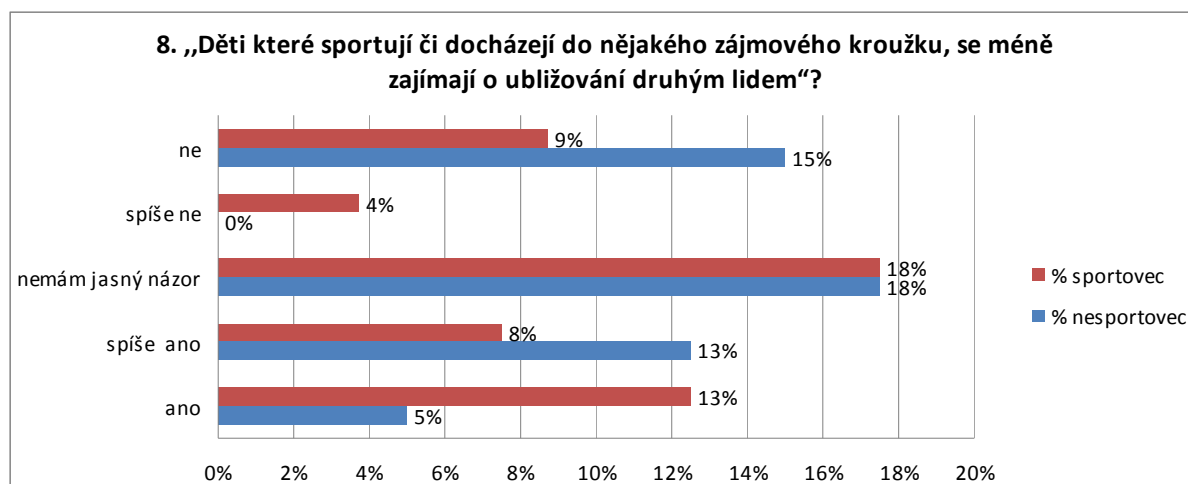

Graf č. 31 Odpovídá na otázku č.7 „Děti které sportují či docházejí do nějakého zájmového kroužku, se méně zajímají o jiné drogy“?

V tabulce a grafu č.32 s názvem: „**děti, které sportují... v nějakém zájmovém kroužku se méně zajímají o ubližování druhým lidem**“ jsou zobrazeny odpovědi, kdy u 16 sportovců, což je 21% a u 14 nesportovců, což je 18% odpovědělo kladně „**ano, spíše ano**“, proti negativním odpovědím, kdy 24 sportovců, což je 33% a 26 nesportovců, což je 33% z ni = 80 uváděli většinou: „**nemám jasný názor, spíše ne a ne**.“ Z názoru respondentů opět vyplývá, že sportovní činnost opět nemůže plně pomoci a nebo mít zásadní vliv ohledně rizik týkající ublížení jiným lidem.

Tabulka č.32: „Děti, které sportují... v nějakém zájmovém kroužku se méně zajímají o ubližování druhým lidem.“

nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
4	10	14	5%	13%	18%
10	6	16	13%	8%	20%
14	14	28	18%	18%	35%
0	3	3	0%	4%	4%
12	7	19	15%	9%	24%
40	40	80	50%	50%	100%

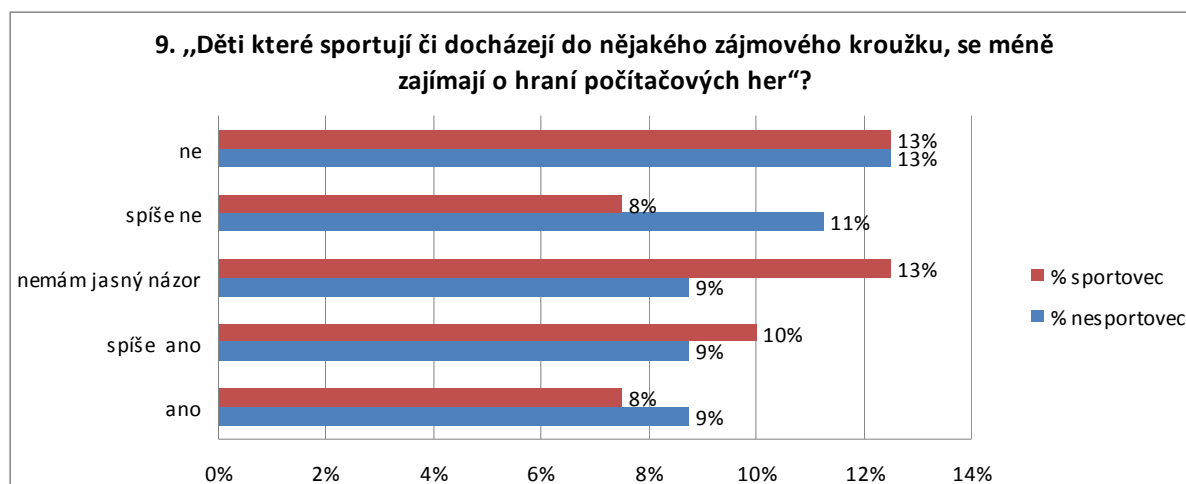

Graf č. 32 Odpovídá na otázku č.8 „Děti které sportují či docházejí do nějakého zájmového kroužku, se méně zajímají o ubližování druhým lidem?“

V tabulce a grafu č.33 s názvem: „**děti, které sportují... v nějakém zájmovém kroužku se méně zajímají o hraní počítačových her**“ je zobrazeno, že oba dotazované vzorky odpovídaly spíše negativním způsobem, kdy 26 sportovců, což je 33% a 26 nesportovců, což je 33% uvedlo negativní odpověď „**nemám jasný názor, spíše ne, ne**“, proti kladným odpovědím 14 sportovců, což je 18% a u 14 nesportovců, což je 18% z ni = 80. Z uvedeného vyplynulo, že respondenti nemají dojem, že by sportovní zájmová činnost mohla nějak výrazně ovlivnit tuto formu činnosti, která dává předpoklad k návyku rizikového chování prostřednictvím moder. technologií.

Tabulka č.33: „Děti, které sportují... v nějakém zájmovém kroužku se méně zajímají o hraní počítačových her.“

nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
7	6	13	9%	8%	16%
7	8	15	9%	10%	19%
7	10	17	9%	13%	21%
9	6	15	11%	8%	19%
10	10	20	13%	13%	25%
40	40	80	50%	50%	100%

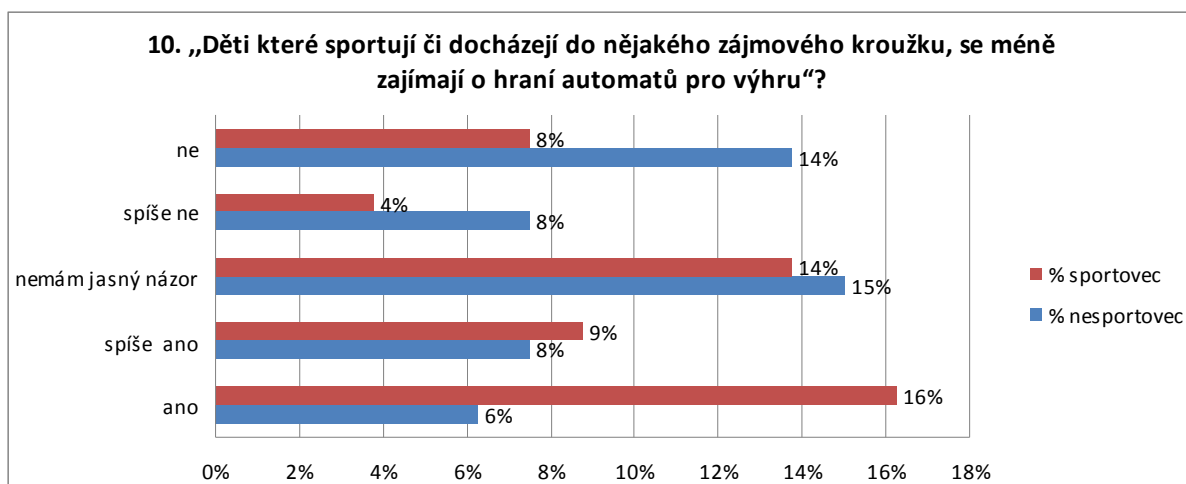

Graf č. 33 Odpovídá na otázku č.9 „Děti které sportují či docházejí do nějakého zájmového kroužku, se méně zajímají o hraní počítačových her?“

V tabulce a grafu č. 34 s názvem: „**„děti, které sportují... v nějakém zájmovém kroužku se méně zajímají o hraní automatů pro výhru“**“ oba dotazované vzorky odpovídaly způsobem, kdy u kladných odpovědí uvedlo 20 sportovců, což je 25%, a 11 nesportovců, což je 14% „**spíše ano..**“, „**ano**“. U negativních odpovědí uvedlo 20 sportovců, což je 26% a 29 nesportovců, což je 37% z ni = 80 zápornou odpověď „**nemám jasný názor, spíše ne., a ne**“. Z uvedeného vyplynulo, že opět zde převládá negativní názor, kdy se respondenti nedomnívají, že by vyplnění volného času zájmovým kroužkem mohlo ovlivnit toto rizikové chování. Přesto z většího počtu negativních odpovědí u nesportovců je možno vycházet, že se jedná o rizikovější skupinu.

Tabulka č.34: děti, které sportují... v nějakém zájmovém kroužku se méně zajímají o hraní automatů pro výhru

nesportovec	sportovec	Σ	% nesportovec	% sportovec	% Σ
5	13	18	6%	16%	23%
6	7	13	8%	9%	16%
12	11	23	15%	14%	29%
6	3	9	8%	4%	11%
11	6	17	14%	8%	21%
40	40	80	50%	50%	100%

Graf č. 34 Odpovídá na otázku č.10. „Děti které sportují či docházejí do nějakého zájmového kroužku, se méně zajímají o hraní automatů pro výhru“?

11. Hodnocení výsledků dotazníkového šetření

Výsledky vyplývající z anonymního dotazníkového šetření obsahují velké množství informací. V následujících řádcích bych proto shrnul situaci, kterou jsem na základě dotazníkového šetření zjistil, kdy vychází, že sportovní aktivitu vyvíjejí více chlapci v 62% než dívky v 38%. Vybraný vzorek žáků rozdělený skupinu sportovců a nesportovců následně uvedl, že pokud již navštěvují sportovní zájmový kroužek, tak mají zájem sportovat. Naopak shodně vycházejí odpovědi u dotazovaných skupin o způsobu trávení volného času, kdy jsou nejraději doma a nebo s kamarády.

Respondenti následně uvedli, že se setkali nebo byli svědky problémového chování v rámci třídy v 28% a v rámci školy pak 43 %. Mezi nejčastější útoky ve třídách patří mezi nesportovci i sportovci verbální útoky v 71%, braní a schovávání věcí v 16% a fyzické ublížení ve 13%. K těmto incidentům dochází nejčastěji o přestávce 56%, dále pak před a po vyučování 33%. K nejrizikovějším místům, kde dochází k útokům, patří třída 61%, 12% WC, a areál školy 14% a to u obou dotazovaných skupin. Co se týká věku útočníků, tak obě dotazované skupiny shodně uvedli, že byl stejného věku. K nejméně útokům dochází v jídelně 3%. 73% dotazovaných, kteří se někdy s některou nebo i více formami násilného chování setkali, uvedli, že se s problémem svěřili učiteli, rodičům, kamarádovi. Z výše jmenovaných se jim dostalo pomoci nejvíce od kamaráda 50%, nebo si ve 12% pomohli sami. Žáci, kteří byli svědky útoku, ale nevyhledali pomoc, nejčastěji uváděli v 60%, že nevěděli na koho se obrátit, a ve 40%, že jim to bylo jedno. Nepříjemné chování vůči své osobě zažilo 74% žáků a z dotazované skupiny patří mezi více ohrožené nesportovci v 56% proti 44% u sportovců.

Z dotazované vzorku správně odpovědělo 94%, co znamená pojem kyberšikana. V souvislosti s hrozbou uvedeného rizikového chování respondenti v 95% uvedli, že nemají osobní zkušenost s touto formou. 5% podíl na tomto rizikovém chování se týká jen nesportovců. V dotazu na páchání rizikového chování bylo uvedeno dotazovaným vorkem respondentů, že se prakticky všichni podíleli různou formou, kdy u sportovců převažuje v 5% bití spolužáka a 13% konzumovalo alkohol, u nesportovců je to v 13% kouření a 4% dokonce kouření marihuany a drogy. Při dotazu intervenční pomoci dospělé osoby při osobní hrozbě šikany uvedlo zhruba 50% respondentů z celkového počtu, že by se obrátili o pomoc na tuto osobu. Poměr zde ale vychází lépe u nesportovců 28%. V souvislosti s charakteristikou okolností rizikového chování a faktoru přítomnosti důvěryhodné osoby převládal názor respondentů, kteří odpovídali formou škálových otázek, že je zapotřebí mít důvěru v tuto osobu a být pod

jejím dohledem. Dotazovaný vzorek respondentů shodně uvedl, že je dobré vyvíjet sportovní volnočasové aktivity. Co se týká prevence rizikového chování v souvislosti s volnočasovými aktivitami, tak z důvodu, že je poměrně velký rozdíl v odpovědích, kdy ohledně rizik, které se týkají kouření, užití drog, konzumace alkoholu a gamblerství vycházejí negativní odpovědi, bude toto muset být v prevenci zohledněno.

11.1 Srovnání výsledků dotazníkového šetření mezi nesportovci a sportovci.

Výsledky dotazníkového šetření ukazují, že ve zkoumaných vzorcích se objevují různé prvky agresivního chování. Nejčastější útoky, kterých byli obě dotazované skupiny svědky v rámci třídy i školy se shodně objevují na prvním místě verbální útoky, následuje brání a schovávání věcí a fyzické ubližování. Celkový počet odpovědí na tuto otázku byl pak, že k výše uvedeným útokům na školách dochází nejčastěji ve třídě a o přestávce. Další nejčastější uváděnou dobou je čas před nebo po vyučování. Místem, kde dochází k útokům, označili opět obě skupiny nejčastěji třídu, WC, a objekt školy. Nejméně rizikovým místem u obou vzorků respondentů se ukázala jídelna, kde je zřejmě nepřetržitý dozor z řad učitelů či personálu kuchyně. Četnost útoků žáci - sportovci odhadují na 1krát až 5krát v 35%, žáci - nesportovci 6x – 10x v 21%. Žáci - nesportovci dokonce uvedli, že ve 12% k útokům dochází každý den. 54% respondentů uvedlo, že byl útočník stejného věku, 28% respondentů uvedlo, že byl starší z toho převládala odpověď u sportovců v 16%.

Dotazovaní respondenti a to jak sportovci, tak nesportovci, kteří byli svědky některé z forem agresivního chování, příliš neprojevovali zájem vyhledat pomoc. Jako důvod uváděli, že jim to bylo jedno nebo že nevěděli, komu se mohou svěřit. Pokud se rozhodli hledat pomoc, tak převážně u kamarádů, nebo si pomohli sami. Někteří se ale přeci jen rozhodli vyhledat pomoc u dospělé osoby, a pak se nejčastěji obraceli na učitele v 19%. Na otázku, zda pomohli ti, které žáci požádali o pomoc, odpovídali respondenti převážně kladně.

Nepříjemné chování vůči své osobě zažilo 73% respondentů. Nejčastější formu žáci shodně uváděli nadávky, tedy verbální formu. Druhou nejčastější formu brání a schovávání věcí. V dotazníku byla také zařazena otázka, zda mají žáci z něčeho ve škole strach a pokud ano, z čeho. Nadpoloviční většina obou dotazovaných skupin respondentů uvedla, že ve škole strach nemají. Pokud však mají, pramení tento strach zejména ze špatné známky, zkoušení či písemky. Další otázka zjišťovala šikanu pomocí moderních technologií a testovala žáky, zda ví, co znamená pojem kyberšikana. Více jak 2/3 dotazovaných respondentů z obou skupin odpověděla správně. V dotazníku bylo zjišťováno, zda se sami respondenti dopouštěli rizikového chování, kdy zase nejčastější odpovědí byla verbální šikana a to shodně u obou

skupin 21% a také shodná 14% konzumace alkoholu. Kouření převládalo ve 14% u nesportovců. Dotaz směřoval i na užití drog, zde byla odpověď pozitivní jen u nesportovců 4%. V škálových otázkách respondenti dotazování na potřebu důvěryhodné osoby a jejího zájmu, uvádějí shodně důležitost a potřebu takovéto osoby. Důležitost týkající se možnosti svěřit se této osobě v případě, že jsou svědky a nebo sami obětí šikany uvádějí obě dotazované skupiny respondentů shodně. Naopak negativní odpovědi převažují o obou skupin v otázkách prevence, která se týká zájmových sportovních aktivit v oblasti konzumace alkoholu, kouření a gamblerství a drog.

11.2 Zodpovězení základních výzkumných otázek

Výsledky výzkumu potvrdili, že větší zájem o sport vykazují chlapci.¹

Rizikové chování je pravděpodobnější u dětí, kteří často tráví svůj volný čas bez dozoru dospělé osoby.²

Vyšší pravděpodobnost rizikového chování vykazují překvapivě také respondenti, kteří navštěvují zájmové kroužky a kluby.³

Respondenti obou skupin pocítují důležitost týkající se zájmu rodičů o svou osobu.⁴

Respondenti mají potřebu mít nějakou dospělou osobu, které se můžou svěřit se svými problémy.⁵

11.3 Návrhy řešení na zlepšení současné situace

1. Přednášky a besedy týkající se rizikového chování nejen pro žáky a pedagogy, ale i rodiče.
2. Více možností pro využití volného času, např. více finančně dostupných zájmových kroužků, více otevřených klubů, které budou k dispozici pro děti a mládež kdykoliv budou mít chuť a čas (k dispozici by měla být zodpovědná dospělá osoba, která může případně dotyčným poradit).
3. Více „mléčných barů“ místo stále přibývajících hospod a více nekuřáckých prostor.

¹ 1. Je větší část sportovců mezi chlapci nebo dívkami?

² 2. Je výskyt rizikového chování menší u dětí, které tráví volný čas sportovními aktivitami?

³ 3. Vyskytuje se rizikové chování častěji u dětí bez dohledu dospělé osoby při sportovní činnosti?

⁴ 4. Je možné předpokládat, že žáci druhého stupně budou uvádět, že mají zkušenost se širokým spektrem rizikového chování?

⁵ 5. Budou respondenti, kteří tvrdí, že o ně rodiče nejvíce zájem, častěji přiznávat zkušenosti s rizikovým chováním?

4. Důslednější dodržování legislativy, zejména zabránit dostupnosti legálních a ilegálních drog osobám mladším 18 let.
5. Více přednášek o nebezpečí drog, alkoholu, sexuálně přenosných chorob a kouření v rámci vyučování na základních a středních školách.
6. Důslednější a pravidelné preventivní prohlídky u praktického lékaře, které by měly odhalit některé projevy rizikového chování.
7. Více informací o protidrogových a krizových centrech (telefonní čísla, adresy), zajistit exkurze pro základní a střední školy.
8. Kvalitnější výchova pedagogů (v rámci pedagogické fakulty a dále v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků).

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo udělat si představu o tom, jakým způsobem tráví žáci svůj volný čas, zda u dětí které jsou sportovně aktivní je nižší procento rizikového chování a zjistit jaké mají zkušenosti s vybranými projevy rizikového chování jako je šikana, agrese, užívání návykových látek. Dospěl jsem k zajímavým výsledkům, které podle domluvy s řediteli základních škol, kde jsem průzkum prováděl, poskytnu k dispozici vedení školy i ostatním pedagogickým pracovníkům. Učitelům mohou výsledky výzkumu sloužit jako výchozí materiál pro práci s třídním kolektivem, pro vedení školy pak jako materiál, podle kterého budou moct podnikat kroky ke kvalitnější prevenci na škole. Výzkum nepotvrdil obecně přijímanou představu, že nejlepší prevencí je aktivní způsob trávení volného času, zejména v zájmových kroužcích a klubech. Z výzkumu naopak vyplynulo, že děti navštěvující zájmové kroužky se účastní společensky nežádoucího jednání minimálně stejně často, jako ostatní respondenti. Naopak se potvrdilo, že účinnou prevencí společensky nežádoucího chování je přítomnost důvěryhodné dospělé osoby. Alarmující je v této souvislosti skutečnost, že zhruba čtvrtina respondentů nepociťuje dostatečný zájem rodičů o svou osobu. Shrneme-li výsledky výzkumu, docházíme k závěru, že výstavba dětských či sportovních hřišť, podpora sportovních klubů a zájmových kroužků zabaví děti a mládež na určitou část jejich volného času, ale nelze očekávat, že tato opatření budou účinnou prevencí rizikového chování. Jako účinná prevence se dle výsledků šetření jeví přítomnost dospělé osoby, které mohou děti a mládež důvěřovat a chráněný prostor umožňující bezpečné trávení volného času.

SEZNAM CITOVANÝCH ZDROJŮ

AMBROŽOVÁ, K; COUFALOVÁ, L; CVEČKOVÁ, M. a kol. *Rizikové chování dětí a mladistvých*. Akademos, 2010.

BLATNÝ, M.; POLIŠENSKÁ, V.; BALAŠTÍKOVÁ, V.; HRDLIČKA, M. *Problematika rizikového chování vývoje dětí a dospívajících: Hlavní témata a implikace pro další výzkum*. Československá psychologie, 2005. 524-539.

ČERMÁK, I. *Agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998. 206 s. ISBN 80-902614-1-8.

DOLEŽALOVÁ, P. *Přístupy k prevenci rizikového chování*. Praha: MŠMT, 2006

HAJNÝ, M. *O rodičích, dětech a drogách*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2001. 133 s. ISBN 80-247-0135-9.

HOLÁ, M. *Nebezpečí alkoholu pro děti*. 2010

KABÍČEK, P.; ČERNÁ, O. *Intoxikace alkoholem u dětí a dospívajících*. Lékařské listy. Praha: One Media, s.r.o. 2005. roč. 54, č. 1-2, 12-14 s. ISSN 0044-1996.

KAŠPAROVÁ, B. *Krádež. Záchranný kruh*.

KRCH, F. D. *Poruchy příjmu potravy*. 2. uprav. vyd. Praha: Grada, 2005. 255 s. ISBN 802470840X.

KYRIACOU, CH. *Řešení výchovných problémů ve škole*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 152 s. ISBN 80-7178945-3.

LABÁTH, V. a kol. *Riziková mládež: Možnosti potenciálních změn*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. 157 s. ISBN 80-85850-66-4.

MARÁDOVÁ, E. *Poruchy příjmu potravy*. 1. vyd. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí o.p.s., 2007. 32 s. ISBN 978-80-86991-09-2.

MARTIN, M. *Jak řešit problémy dětí se školou: Lexikon pro rodiče*. 1. vyd. Praha: Portál, 1997. 322 s. ISBN 80-7178-125-8.

SOMR, M. *Úvod do metodologie a metod výzkumu*. České Budějovice: JU, 2006. 87 s.

MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 152 s. ISBN: 978-80-247-2310-5.

MATĚJČEK, Z.; DYTRYCH, Z. *Jak a proč nás trápí děti*. 1. vyd. Praha: Grada, 1997. 187 s. ISBN 80-7169-587-4.

MATOUŠEK, O.; KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. 240 s. ISBN 80-7178-771-X.

MELGOSA, J. *Žít naplno*. Praha: Advent-Orion, 1999. 1. vyd. 191 s. ISBN 80-7172-300-2.

NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost: Současné poznatky a perspektivy léčby*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 150 s. ISBN 80-7178-432.

NEZVAL, J. *Prevence rizikového chování*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2003

PRESL, J. *Drogová závislost: Může být ohroženo i Vaše dítě?*. 1. vyd. Praha: Maxdorf, 1994. 85 s. ISBN 80-85800-18-7.

SOVÁK, M. a kol. *Defektologický slovník*. 3. uprav. vyd. Jinočany: H&H, 2000. 418 s. ISBN 80-86022-76-5.

VÁGNEROVÁ, K. *Minimalizace šikany: praktické rady pro rodiče*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 147 s. ISBN 978-80-7367-611-7.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie problémových dětí a mládeže*. 1. vyd. Liberec: TU, 2000. 126 s. ISBN 80-7083-378-5.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie problémových dětí a mládeže: učební text pro vychovatele - obor speciální pedagogika*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2000. 125 s. ISBN 8070833785.

ZÁŠKODNÁ, H. *Psychosociální problémy adolescentů*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 1998. 93 s. ISBN 80-7040-306-3.

INTERNETOVÉ ZDROJE

[www.urazydeti.cz/download/publikace_rizikové_chování.](http://www.urazydeti.cz/download/publikace_rizikove_chovani)

www.msmt.cz/socialni_programy/pristupy_k_preveni_rizikoveho_chovani

www.alkohol.zdrave.cz/nebezpeci-alkoholu-pro-deti

[www.zachranny-kruh.cz/kriminalita/kradez.](http://www.zachranny-kruh.cz/kriminalita/kradez)

[www.msmt.cz/vzdelavani/prevence-ptj.](http://www.msmt.cz/vzdelavani/prevence-ptj)

www.novy.gympolicka.cz/socialne-nezadouci-jevy-rizikove-chovani

www.prevence-praha.cz/zaskolactvi

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka a graf č.1	demografický údaj chlapci a děvčata
Tabulka a graf č.2	zjišťuje sportovce a nesportovce
Tabulka a graf č.3	zájem o sport, sportovec a nesportovec
Tabulka a graf č.4	trávení volného času
Tabulka a graf č.5	zjišťuje výskyt rizikové chování
Tabulka a graf č.5a	způsob rizikového chování ve třídě
Tabulka a graf č.5b	způsob rizikového chování ve škole
Tabulka a graf č.5c	numerická četnost rizikového chování
Tabulka a graf č.5d	časový horizont rizikového chování ve ZŠ
Tabulka a graf č.5e	místo výskytu rizikového chování
Tabulka a graf č.6	věk pachatele rizikového chování
Tabulka a graf č.7	intervenční pomoc, řekl jsi o tom někomu, možnost potřeby sdělit
Tabulka a graf č.7a	dotaz na pomoc důvěryhodné osoby v případě u rizikového chování
Tabulka a graf č.7b	důvod, proč nebylo sděleno...rizikové chování důvěryhodné osobě
Tabulka a graf č.8	dotaz na osobní způsob intervence
Tabulka a graf č.8a	dotaz na konkrétní osoby v případě intervence
Tabulka a graf č.9	dotaz na možný strach, obavu z něčeho, někoho ve škole
Tabulka a graf č.9a	dotaz nebo popis konkrétního způsobu obavy ve škole
Tabulka a graf č.10	osobní zkušenost oběti rizikového chování
Tabulka a graf č.10a	způsob rizikového u obětí
Tabulka a graf č.11	šikana prostřednictvím moder. technologií
Tabulka a graf č.12	dotaz na vlastnictví PC a mob. telefonu, rizika kyberšikany
Tabulka a graf č.13	dotaz na trávení volného času u PC, rizika kyberšikany
Tabulka a graf č.14	dotaz na osobní zkušenost s kyberšikanou
Tabulka a graf č.14a	dotaz na konkrétní způsob kyberšikany
Tabulka a graf č.15	respondenti jako pachatelé rizikového chování
Tabulka a graf č.16	respondenti při rizikovém chování – konzumace alkoholu
Tabulka a graf č.17	respondenti při rizikovém chování – kouření
Tabulka a graf č.18	respondenti při rizikovém chování – drogy
Tabulka a graf č.19	respondenti při rizikovém chování – kouření marihuany
Tabulka a graf č.20	osobní zkušenost respondentů s verbálním rizikovým chováním
Tabulka a graf č.21	osobní zkušenost respondentů s rizikovým chováním - násilí
Tabulka a graf č.22	osobní zkušenost respondentů s rizikovým chováním, jako oběť

Tabulka a graf č.23	osobní intervenční pomoc – důvěryhodná dospělá osoba
Tabulka a graf č.24	škálová otázka, zájem rodičů o volný čas svých dětí
Tabulka a graf č.25	škálová otázka, zájem rodičů o problémy svých dětí
Tabulka a graf č.26	škálová otázka, zájem rodičů jako prevence rizikového chování
Tabulka a graf č.27	škálová otázka, intervenční pomoc dospělé osoby při sdělení potíží
Tabulka a graf č.28	škálová otázka, vyplnění volného času sportovní aktivitou
Tabulka a graf č.29	škálová otázka, sportovní aktivita jako prevence rizikového způsobu chování – konzumace alkoholu
Tabulka a graf č.30	škálová otázka, sportovní aktivita jako prevence rizikového způsobu chování – kouření
Tabulka a graf č.31	škálová otázka, sportovní aktivita jako prevence rizikového způsobu chování – konzumace drog
Tabulka a graf č.32	škálová otázka, sportovní aktivita jako prevence rizikového způsobu chování – ublížení druhým
Tabulka a graf č.33	škálová otázka, sportovní aktivita jako prevence rizikového způsobu chování – prevence gamblerství
Tabulka a graf č.34	škálová otázka, sportovní aktivita jako prevence rizikového způsobu chování – gamblerství

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Dotazník k bakalářské práci

Příloha č. 1 Dotazník k bakalářské práci

Milí žáci,

rád bych Vás požádal o vyplnění následujícího dotazníku, který se stane cenným zdrojem informací pro moji bakalářskou práci na téma **Využití sportovních aktivit jako prevence rizikového chování na základní škole**.

Dotazník je zcela anonymní, proto Vás žádám o pravdivé zodpovězení všech otázek. Předem Vám děkuji za vyplnění dotazníku.

Jak vyplnit dotazník:

Pozorně si přečti každou otázku a zakroužkuj podle pokynů jednu, nebo více odpovědí, případně doplň další informace, budeš-li o to požádán. Některé otázky jsou více na tělo, pokud je tedy nebudeš chtít vyplňovat, nemusíš, máš na to právo.

1. část

1. Pohlaví	a) žena b) muž
2. Chodíš do nějakých sportovních zájmových klubů?	a) Ano b) Ne
3. Chceš sám od sebe chodit na sportovní zájmový kroužek?	a) Ano b) Ne
4. Kde nejčastěji trávíš svůj volný čas?	a) doma b) na hřišti c) venku s kamarády d) v zájmovém kroužku
5. Byl/a jsi svědkem, slyšel/a jsi o tom, že někdo někomu ubližuje ve třídě nebo ve škole?	a) ano ve třídě b) ano ve škole c) ne d) v zájmovém kroužku (klubu)
5A. Pokud ano, jakým nejčastějším způsobem k tomu dochází ve tvé třídě	a) nadával/i mu b) fyzicky mu ubližoval/i c) bral/i mu a schovával/i věci d) nutili ho, aby jim dal peníze
5B. Pokud ano, jakým nejčastějším způsobem k tomu dochází ve tvé škole	a) nadával/i mu b) fyzicky mu ubližoval/i c) bral/i mu a schovával/i věci d) nutili ho, aby jim dal peníze
5C. Pokud ano, kolikrát?	a) 1-5x b) 6-10x

	c) 11-20x d) více než 20x e) každý den
5D. Kdy se to stalo?	a) před vyučováním b) o přestávce c) při obědě d) během vyučování e) po vyučování
5E. Kde se to stalo?	a) na hřišti b) na záchodě c) ve třídě d) v jídelně e) v areálu školy f) cestou ze školy
6. Byl ten, kdo druhému ublížil, starší?	a) ano b) ne c) stejného věku d) nevím
7. Řekl jsi o tom někomu?	a) ano b) ne
7A. Pokud ano, komu?	a) rodičům b) učiteli c) kamarádovi d) výchovnému poradci/poradkyni e) někomu jinému
7B. Pokud ne, proč?	a) bál jsem se b) bylo mi to jedno c) nevěděl jsem komu
8. Zastal se oběti někdo/pomohl jí někdo z těch lidí, kterým jsi násilné chování oznámil/a?	a) ano b) ne
8A. Pokud ano kdo?	a) učitel, výchovný poradce b) kamarádi, spolužáci c) já d) rodiče e) kolemjdoucí
9. Máš ve škole z něčeho strach?	a) ano b) ne
9A. Pokud ano, z čeho?	a) fyzického napadení b) spolužáků c) učitele d) špatné známky ze zkoušení, z písemky e) šikany
10. Choval se k tobě někdy někdo z vaší třídy nebo školy nepříjemně?	a) ano b) ne
10A. Pokud ano jak?	a) nadával ti

	b) fyzicky ti ubližoval c) bral ti a schovával věci d) nutil tě, abys mu dal peníze
11. Víš, co znamená termín kyberšikana ?	a) šikana v mateřské škole b) šikana prostřednictvím moder. technologií (mobil, internet) c) šikana mezi děvčaty d) šikana v zaměstnání
12. Máš mob. a PC?	a) ano b) ne
13. Kolik času trávíš denně na počítači?	a) 1 hod. b) 3hod. c) nemám PC d) nemám mobil. telefon
14. Byl jsi již šikanován pomocí PC nebo mobilního telefonu?	a) ano b) ne
14A. pokud ano jak?	a) SMS b) Email c) Opakovaným voláním d) Veřejnou sociální sítíFacebook, Badoo, Twitter, atd.
15. Už jsi někdy za poslední rok:	a) nadával spolužákovi b) bil jsi spolužáka c) byl jsi za školou d) kouřil jsi e) konzumoval alkohol f) užil jsi drogu
16. Jak často konzumuješ alkohol?	a) nikdy b) občas c) jednou týdně d) k jídlu
17. Jak často kouříš cigarety?	a) nikdy b) občas c) jednu týdně d) ráno před školou
18. Máš zkušenosti s drogami?	a) ano b) ne
19. Už jsi kouřil mariuhanu ?	a) ano b) ne
20. Setkal/a ses na vaší škole s tím, že by někdo někomu nadával, posmíval apod.?	a) ano b) ne
21. Setkal jsi si na škole s tím, že by někdo někoho tloukl, praštil atd.?	a) ano b) ne
22. Stal/a ses někdy Ty osobně tobě by někdo ubližoval (posmíval se ti, nadával ti, tloukl tě apod.)?	a) ano

b) ne

23. Kdyby řekl/a jsi to někomu dospělému (rodič, učitel, vedoucí kroužku, vychovatel atd.)?

a) ano

b) ne

2. část

1. „Je dobré, když se rodiče velmi zajímají o to, co dělají jejich děti ve volném čase“.

ano

spíše ano

nemám jasný názor

spíše ne

ne

2. „Je dobré, když se rodiče zajímají o jejich problémy“.

ano

spíše ano

nemám jasný názor

spíše ne

ne

2.A „Když se rodiče zajímají o své děti a mají s nimi dobrý vztah, tak to má vztah na jejich zájem o konzumaci alkoholu, cigaret, drog, ubližování druhým dětem apod.“?

ano

spíše ano

nemám jasný názor

spíše ne

ne

3. „Je dobré, když se dítě obrátí na dospělou osobu se svým problémem“?

ano

spíše ano

nemám jasný názor

spíše ne

ne

4. „Je dobré když děti chodí na nějaký sport či zájmový kroužek“?

ano

spíše ano

nemám jasný názor

spíše ne

ne

5. „Děti které sportují či docházejí do nějakého zájmového kroužku, se méně zajímají o alkohol“?

ano

spíše ano

nemám jasný názor

spíše ne

ne

6. „Děti které sportují či docházejí do nějakého zájmového kroužku, se méně zajímají o cigarety“?

ano

	spíše ano nemám jasný názor spíše ne ne
7. „Děti které sportují či docházejí do nějakého zájmového kroužku, se méně zajímají o jiné drogy“?	ano spíše ano nemám jasný názor spíše ne ne
8. „Děti které sportují či docházejí do nějakého zájmového kroužku, se méně zajímají o ubližování druhým lidem“?	ano spíše ano nemám jasný názor spíše ne ne
9. „Děti které sportují či docházejí do nějakého zájmového kroužku, se méně zajímají o hraní počítačových her“?	ano spíše ano nemám jasný názor spíše ne ne
10. „Děti které sportují či docházejí do nějakého zájmového kroužku, se méně zajímají o hraní automatů pro výhru“?	ano spíše ano nemám jasný názor spíše ne ne